

**DOA
TOGETHER**
Hearing for Changing, Acting for Moving forward

รายงาน ผลการปฏิบัติงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช

กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ภาพปกหน้า

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Amomum maximum* Roxb.

ชื่อวงศ์ : ZINGIBERACEAE

ชื่อสามัญ : ก้า เร่วป่า

ไม้ล้มลุก มีเหง้าใต้ดิน ส่วนเหนือดินสูง 1–3.5 เมตร ใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปใบหอก ปลายแหลม ดอกออกเป็นช่อที่โคนต้น ดอกสีขาวหรือครีม มักมีแต้มสีม่วงแกมแดง ผลแบบแห้งแตก รูปรี สีเขียวหรือสีม่วง

การใช้ประโยชน์
เหง้า หน่ออ่อน ดอกอ่อน หรือผลอ่อนใช้ปรุงอาหารหรือเป็นเครื่องเทศ เมล็ดแก่มีรสเผ็ดหอม ใช้แต่งกลิ่นในแกงหรือยาต้ม สรรพคุณทางสมุนไพร เหง้าใช้แก้ท้องอืด ขับลม ช่วยย่อยอาหาร

ข้อควรระวัง

ควรระวังการสับสนกับพืชสกุลเดียวกันที่ไม่สามารถบริโภคได้ หรือมีพิษ และการใช้ในปริมาณมากหรืออย่างต่อเนื่องควรปรึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านสมุนไพร เนื่องจากข้อมูลทางพิษวิทยายังมีจำกัด

รูปภาพปกหน้า : นางสาวปาจริย์ อินทะสุข

รายงาน

ผลการปฏิบัติงาน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.

2567

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช

กรมวิชาการเกษตร

พระบรมราโชวาท

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ

พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือน

เนื่องในโอกาสวันข้าราชการพลเรือน ปีพุทธศักราช ๒๕๖๗

หน้าที่ของข้าราชการทุกฝ่ายนั้น อาจแบ่งได้เป็น ๒ ส่วน.

ส่วนหนึ่งคือการปฏิบัติงานตามภาระรับผิดชอบของตน

ให้สำเร็จผลอย่างมีประสิทธิภาพ อีกส่วนหนึ่งคือ

การร่วมกับชาวไทยทุกคน ในอันที่จะจรรโลงรักษาความดีงาม

ในชาติบ้านเมือง. จึงขอให้ข้าราชการทุกคนทุกฝ่าย

ตั้งใจชวนขยายปฏิบัติหน้าที่ทั้งนั้นให้ครบถ้วนสมบูรณ์.

พระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต

วันที่ ๒๕ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

คำนำ

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช มีภารกิจหลักในการปฏิบัติงานด้านวิจัยและบริการวิชาการ เพื่อสิทธิประโยชน์และความเป็นเจ้าของพันธุ์พืชตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพันธุ์พืช การคุ้มครองพันธุ์พืชตามอนุสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการค้า และพันธุ์กรรมพืช และรับผิดชอบด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพ ซึ่งเป็นแหล่งรวบรวมพรรณไม้แห้งที่ใช้อ้างอิงในเชิงวิชาการด้านอนุกรมวิธานพืช เป็นหน่วยงานหลักในการศึกษา วิจัย ด้านพฤกษศาสตร์ การจำแนกพืช และด้านอนุกรมวิธานพืช เพื่อใช้เป็นแหล่งอ้างอิงความหลากหลายทางชีวภาพด้านพืชของประเทศไทย

การจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 นอกจากจะเป็นการสรุปผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมาในรอบปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ยังเป็นการประมวลความเป็นมาและสาระประโยชน์ต่าง ๆ ที่น่าสนใจรวมไว้ด้วย ในโอกาสนี้ขอขอบคุณผู้บริหาร และบุคลากรทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจ และสามารถนำไปเป็นข้อมูลเพื่อประกอบความรู้ ความเข้าใจด้านการอนุรักษ์ การคุ้มครองพันธุ์พืช และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพันธุ์กรรมพืชของไทย ตลอดจนการพิทักษ์ปกป้องสิทธิประโยชน์อันพึงมี พึงได้ต่อไป

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช

คำนำ 5

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ปังบประมาณ พ.ศ. 2567 9

- ❖ คณะผู้บริหารสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช 10
- ❖ ความเป็นมาของสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช 11
- ❖ วิสัยทัศน์ 12
- ❖ พันธกิจ 12
- ❖ ทำเนียบผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช 13
- ❖ โครงสร้างสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช 14
- ❖ อัตรากำลัง 15
- ❖ งบประมาณ 16

ผลการปฏิบัติงาน ปังบประมาณ พ.ศ. 2567 19

- ❖ ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด 20
- ❖ ผลการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 37
- ❖ ผลการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 ... 71
- ❖ ผลการดำเนินงานบริหารจัดการองค์ความรู้และนวัตกรรม 85
- ❖ ผลการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช 88
- ❖ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 88
- ❖ สนองพระราชดำริ อพ.สธ. ของหน่วยงาน 88
- ❖ ผลการดำเนินงานวิจัย 97
- ❖ การประชุมและอบรมในประเทศ 116
- ❖ นิทรรศการ/เผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ 121
- ❖ การประชุมและอบรมต่างประเทศ 122

กิจกรรมสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 125

ภาคผนวก 131

ภาคผนวก 1	รายชื่อพืชที่รัฐมนตรีประกาศให้พันธุ์พืชใหม่ 132
	สามารถขอจดทะเบียนคุ้มครองได้ จำนวน 103 รายการ
ภาคผนวก 2	ขั้นตอนการจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ 133
	ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542
ภาคผนวก 3	รายชื่อพันธุ์พืชที่ได้รับหนังสือสำคัญการจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่ 134
	ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567
ภาคผนวก 4	ขั้นตอนการยื่นคำขออนุญาต ออกหนังสืออนุญาต 137
	และจัดทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ตามมาตรา 52
	ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542
ภาคผนวก 5	ขั้นตอนการแจ้งการเก็บ จัดหา หรือรวบรวมพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป 138
	หรือพันธุ์พืชป่า ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า
	ตามมาตรา 53 ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542
ภาคผนวก 6	ขั้นตอนการขอขึ้นทะเบียนชุมชน ตามพระราชบัญญัติ 139
	คุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542
ภาคผนวก 7	ขั้นตอนการจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น 140
	ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542
ภาคผนวก 8	ขั้นตอนการออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน 141
	ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
ภาคผนวก 9	รายชื่อพันธุ์พืชที่ได้รับหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน (ร.พ.2) 142
	ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567
ภาคผนวก 10	ขั้นตอนการขอหนังสืออนุญาตพืชอนุรักษ์ 148
ภาคผนวก 11	ขั้นตอนการขึ้นทะเบียนสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์ 149
ภาคผนวก 12	ขั้นตอนการขึ้นทะเบียนแปลงปลูกพืชอนุรักษ์ ประเภทไม้กฤษณา 150
ภาคผนวก 13	ขั้นตอนการขึ้นทะเบียนแปลงปลูกพืชอนุรักษ์ ประเภทไม้ต้น 151
ภาคผนวก 14	ชนิดพืชอนุรักษ์และพืชที่มีการนำเข้า-ส่งออก สูงสุด 10 อันดับ 152
	ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567
ภาคผนวก 15	ขั้นตอนการขอรับบริการตรวจสอบชนิดพรรณไม้ 155
	(Plant identification) และขอหมายเลขอ้างอิงงานวิจัย (BK Number)
ภาคผนวก 16	ขั้นตอนการขอส่งตัวอย่างพรรณไม้อ้างอิงในงานวิจัย 156
	เพื่อเก็บรักษาในพิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพ
ภาคผนวก 17	การทำตัวอย่างพรรณไม้อ้างอิงงานวิจัย (Voucher Specimens) 157

ผักกะแยง แขยงนา

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Limnophila geoffrayi* Bonati

ชื่อวงศ์ PLANTAGINACEAE

ไม้ล้มลุก ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม ไร้ก้าน รูปใบหอกแกมขอบขนาน รูปขอบขนาน หรือรูปรีแกมรูปไข่ ดอกออกเป็นช่อ ช่อดอกแบบช่อกระจุก ออกตามซอกใบหรือปลายยอด ดอกสีม่วง ผลแบบผลแห้งแตก ทรงรี

การใช้ประโยชน์

ทั้งต้นมีกลิ่นหอม ใช้เป็นเครื่องเทศสมุนไพรแต่งกลิ่นอาหาร ลดกลิ่นคาว สรรพคุณทางสมุนไพรช่วยขับลม บางตำราระบุว่าใช้ทั้งต้นเพื่อขับปัสสาวะหรือใช้เป็นยาพื้นบ้านแก้ร้อนใน

ข้อควรระวัง

ไม่ควรเก็บพืชจากแหล่งน้ำเสียมาบริโภค เนื่องจากอาจสะสมโลหะหนักหรือจุลินทรีย์ และยังไม่มีข้อมูลทางพิษวิทยาหรือความปลอดภัยในการบริโภคในระยะยาวอย่างชัดเจน

รูปภาพ : นางสาวปาจรีย์ อินทะชุบ

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

» คณะผู้บริหาร สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช

นางสาวธิดากัญญา แสนอุดม

ผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช

นายวินัย สมประสงค์

ผู้เชี่ยวชาญด้านคุ้มครองพันธุ์พืช

นางวาทสนา แก้วบุตรตา

หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป

นางสาววาทสนา มั่งคั่ง

ผู้อำนวยการกลุ่ม
วิจัยการคุ้มครองพันธุ์พืช

นายปาน ปานขาว

ผู้อำนวยการกลุ่ม
วิจัยพฤกษศาสตร์และพิพิธภัณฑ์พืช

นางสาวสุมาลี ทองดอนแอ

ผู้อำนวยการกลุ่ม
วิจัยอนุสัญญาไฮเดสด้านพืช

➤ ความเป็นมาของสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช

กรมวิชาการเกษตร จัดตั้งสำนักคุ้มครองพันธุ์พืชแห่งชาติ เมื่อวันที่ 22 กันยายน 2541 เพื่อเป็นหน่วยงานรองรับการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติพันธุ์พืช (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ต่อมาในปี พ.ศ. 2545 กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ลงวันที่ 9 ตุลาคม 2545 ได้จัดตั้งกองคุ้มครองพันธุ์พืช เป็นหน่วยงานภายใต้กรมวิชาการเกษตร และได้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2548 ลงวันที่ 10 สิงหาคม 2548 ได้เกลี่ยอัตรากำลังภายในกรมวิชาการเกษตร มาจาก 2 ส่วน คือ 1) การตัดโอนบุคลากรจากหน่วยงานของกรมวิชาการเกษตร คือ กลุ่มงานพฤกษศาสตร์ และฝ่ายบริหารทั่วไป กองพฤกษศาสตร์ และวิจัย และจากฝ่ายนำพืชและอนุรักษ์พืชป่า กองควบคุมพืชและวัสดุการเกษตร และ 2) การตัดโอนบุคลากรจากหน่วยงานอื่นภายในกรมวิชาการเกษตร โดยความสมัครใจ และเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2554 มีการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับใหม่ คือ กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2554 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 6 มกราคม 2555 เปลี่ยนชื่อจากกองคุ้มครองพันธุ์พืช เป็น **สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช** มีหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

1. ศึกษา วิจัย และดำเนินการคุ้มครองพันธุ์พืชเพื่อสิทธิประโยชน์และความเป็นเจ้าของพันธุ์พืชตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพันธุ์พืชและกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษา วิจัย และดำเนินการคุ้มครองพันธุ์พืชตามอนุสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการค้าพืช และพันธุกรรมพืช รวมทั้งศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับการอนุรักษ์พืชที่ใกล้จะสูญพันธุ์
3. ศึกษา วิจัย สำรวจ รวบรวม วิเคราะห์ ตรวจสอบ และจำแนกด้านพฤกษศาสตร์และอนุกรมวิธานพืช
4. ให้บริการวิชาการและเทคโนโลยีแก่เจ้าหน้าที่ เกษตรกร เอกชน และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
5. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

» วิสัยทัศน์

เป็นหน่วยงานหลักในการคุ้มครองพันธุ์พืชและสิทธิประโยชน์ของชุมชนและเจ้าของพันธุ์ เพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

» พันธกิจ

- ❖ ศึกษา วิจัย และดำเนินการคุ้มครองพันธุ์พืชเพื่อสิทธิประโยชน์และความเป็นเจ้าของพันธุ์พืชตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพันธุ์พืชและกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง
- ❖ ศึกษา วิจัย และดำเนินการคุ้มครองพันธุ์พืชตามอนุสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการค้าพืชและพันธุ์กรรมพืช รวมทั้งศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับการอนุรักษ์พืชที่ใกล้จะสูญพันธุ์
- ❖ ศึกษา วิจัย สำรวจ รวบรวม วิเคราะห์ ตรวจสอบ และจำแนกด้านพฤกษศาสตร์และอนุกรมวิธานพืช
- ❖ ให้บริการวิชาการและเทคโนโลยีแก่เจ้าหน้าที่ เกษตรกร เอกชน และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
- ❖ ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

» ทำเนียบผู้อำนวยการ สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช

1

นางเตือนใจ บุญ-หลง

ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 12 มีนาคม 2546–30 กันยายน 2546

2

นายวิชา ธิติประเสริฐ

ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2546–4 มีนาคม 2548

3

นายกอบเกียรติ บันสิทธิ์

ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 22 เมษายน 2548–12 มกราคม 2549

4

นายสุรไกร สังขสุบรรณ

ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2549–13 ตุลาคม 2551

5

นางจรรุวรรณ จาติเสถียร

ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 22 ตุลาคม 2551–30 กันยายน 2557

6

นายบรรจงศักดิ์ รักดี

ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2558–30 กันยายน 2559

7

นายอนันต์ อักษรศรี

ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 29 ธันวาคม 2559–19 มกราคม 2564

8

นางวิลาวัลย์ ไคร่ครวญ

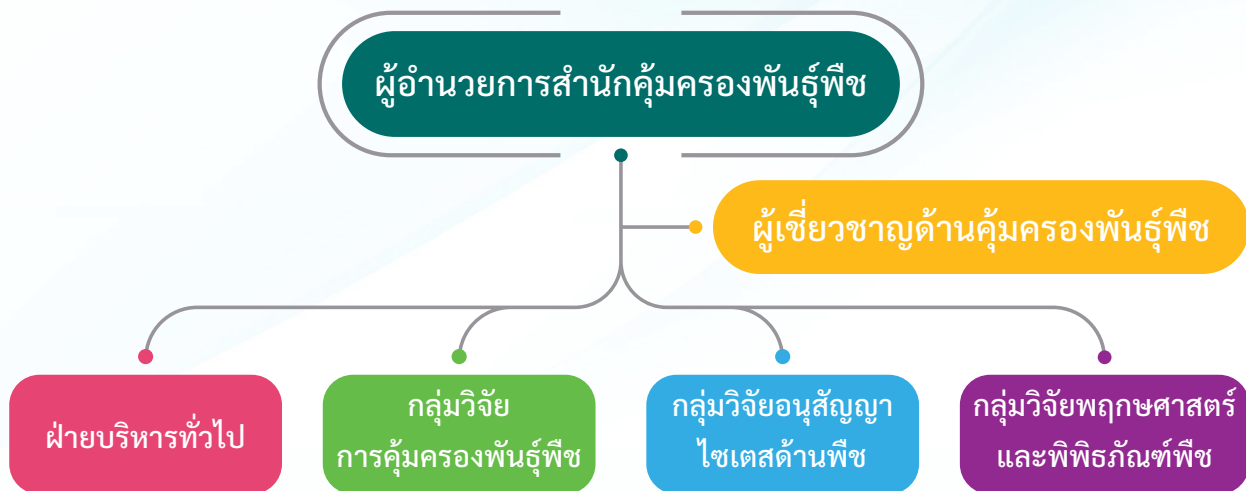
ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 21 มกราคม 2564–30 พฤษภาคม 2566

9

นางสาวธิดาบุญ แสนอุดม

ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 29 มิถุนายน 2566–ปัจจุบัน

» โครงสร้าง สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช

แบ่งงานภายในออกเป็น 1 ฝ่าย 3 กลุ่ม ดังนี้

1. ฝ่ายบริหารทั่วไป มีหน้าที่ ดำเนินการเกี่ยวกับงานสารบรรณ งานงบประมาณ งานการเงินบัญชี และพัสดุ งานบุคคล งานธุรการทั่วไป และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. กลุ่มวิจัยการคุ้มครองพันธุ์พืช มีหน้าที่ ศึกษา วิจัย และดำเนินการคุ้มครองพันธุ์พืช เพื่อสิทธิประโยชน์และความเป็นเจ้าของพันธุ์พืชตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพันธุ์พืชและกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการเกี่ยวกับการออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียนและพันธุ์พืชรับรองตามกฎหมาย งานบริหารกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืชและให้คำปรึกษา ประสานงานร่วมดำเนินงานเกี่ยวกับงานวิจัยกับหน่วยงานภายในและภายนอกสำนักฯ และงานบริหารกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช
3. กลุ่มวิจัยอนุสัญญาไฮเดสด้านพืช มีหน้าที่ ศึกษา วิจัย และดำเนินการคุ้มครองพันธุ์พืช ตามอนุสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการค้าพืชและพันธุ์กรรมพืช รวมทั้งศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับการอนุรักษ์พืชที่ใกล้จะสูญพันธุ์ และให้คำปรึกษา ประสานงานและร่วมดำเนินงานเกี่ยวกับงานวิจัยกับหน่วยงานภายในและภายนอกสำนักฯ
4. กลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์และพิพธิภัณฑ์พืช มีหน้าที่ ศึกษา ค้นคว้า วิจัย สืบค้น และรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานด้านพฤกษศาสตร์ ตรวจสอบและจำแนกด้านพฤกษศาสตร์ อนุกรมวิธานพืช บริหารจัดการพิพธิภัณฑ์พืชกรุงเทพ และให้คำปรึกษา ประสานงาน และร่วมดำเนินงานวิจัยกับหน่วยงานภายในและภายนอกสำนักฯ

» อัตรากำลัง

อัตรากำลังสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช จำนวนทั้งสิ้น 78 อัตรา แบ่งเป็น

ข้าราชการ	29	อัตรา
ลูกจ้างประจำ	2	อัตรา
พนักงานราชการ	39	อัตรา
พนักงานจ้างเหมา	8	อัตรา

ข้าราชการแบ่งตามระดับ

ผู้อำนวยการเฉพาะด้านระดับสูง	1	อัตรา
นักวิชาการเกษตรเชี่ยวชาญ	1	อัตรา
นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ	9	อัตรา
นักวิชาการเกษตรชำนาญการ	7	อัตรา
นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ	7	อัตรา
เจ้าพนักงานการเกษตรชำนาญงาน	1	อัตรา
นักจัดการงานทั่วไปปฏิบัติการ	1	อัตรา
เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน	2	อัตรา

ข้าราชการแบ่งตามวุฒิการศึกษา

ปริญญาเอก	5	อัตรา
ปริญญาโท	19	อัตรา
ปริญญาตรี	3	อัตรา
ต่ำกว่าปริญญาตรี	2	อัตรา

» งบประมาณ

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ได้รับจัดสรรงบประมาณ 2 ผลผลิต 7 โครงการ 2 แผน รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 7,818,969.52 บาท (เจ็ดล้านแปดแสนหนึ่งหมื่นแปดพันเก้าร้อยหกสิบเก้าบาทห้าสิบบาทสองสตางค์) และเบิกจ่ายงบประมาณเป็นเงินทั้งสิ้น 7,757,714.78 บาท (เจ็ดล้านเจ็ดแสนห้าหมื่นเจ็ดพันเจ็ดร้อยสิบสี่บาทเจ็ดสิบบาทสองสตางค์) ดังนี้

ผลผลิต/กิจกรรม	งบประมาณที่ได้รับจัดสรร (บาท)	งบประมาณที่เบิกจ่าย (บาท)
งบดำเนินงาน ค่าตอบแทนใช้สอยและวัสดุ		
ผลผลิตที่ 1 บริหารจัดการองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการเกษตร	425,240.00	423,396.07
กิจกรรม 1.1 การบริหารความหลากหลายทางชีวภาพ		
ผลผลิตที่ 3 ยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร	2,716,203.52.00	2,710,597.20
กิจกรรม 3.1 ตรวจสอบปัจจัยการผลิต/ศัตรูพืช ออกใบรับรองและควบคุมกำกับดูแล ตาม พ.ร.บ.		
1. โครงการส่งเสริมการดำเนินงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กิจกรรม สนับสนุนวิชาการด้านพืชในโครงการพระราชดำริ	93,000.00	92,841.00
2. โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น กิจกรรม อัตลักษณ์สินค้าเกษตรพื้นถิ่น	50,300.00	44,846.00
งบอุดหนุนเพื่อการวิจัยจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (สกสว.)		
3. โครงการวิจัยเทคโนโลยีการผลิตพืชสกุลกัญชาเพื่อใช้ประโยชน์ ทางการแพทย์	361,048.00	358,552.25
4. โครงการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลผลิตและคุณภาพ พืชเครื่องดื่มสำหรับผลิตภัณฑ์สุขภาพ	8,020.00	8,000

ผลผลิต/กิจกรรม	งบประมาณ ที่ได้รับจัดสรร (บาท)	งบประมาณ ที่เบิกจ่าย (บาท)
5. โครงการวิจัยและพัฒนาคู่มือการคุ้มครองพันธุ์พืชและการขึ้นทะเบียนชุมชนตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ	296,542.00	289,387.20
6. โครงการวิจัยและพัฒนาแนวทางการใช้ประโยชน์พืชอนุรักษ์และพืชที่ใกล้สูญพันธุ์เพื่อกำหนดมาตรการควบคุมการค้าระหว่างประเทศอย่างยั่งยืน	695,770.00	688,630.10
7. โครงการวิจัยและจำแนกความหลากหลายของพืชพื้นเมืองทั่วไปจากฐานทรัพยากรชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน	1,301,208.00	1,278,630.55
งบค่าใช้จ่ายในการประชุมติดตามความก้าวหน้า แผนงานวิจัย โครงการวิจัย		
1.3.2 คณะทำงานแผนงานวิจัย/คณะกรรมการวิจัยและพัฒนาของหน่วยงาน	240,90.00	240,713.09
รายการที่ 1.2 จัดสรรงบดำเนินงานวิจัย ถ่ายทอดองค์ความรู้เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผลงานวิจัยที่สำคัญและเร่งด่วนตามนโยบายรัฐบาล	487,448.0	482,448.00
ค่าใช้จ่ายบุคลากรภาครัฐ พัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืนและเสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกรอย่างเป็นระบบ กิจกรรม สนับสนุนค่าใช้จ่ายบุคลากรภาครัฐ (ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน)	252,270.00	248,649.00
งบดำเนินงาน ค่าสาธารณูปโภค		
ค่าสาธารณูปโภค	801,000.00	801,000.00
รวมทั้งสิ้น	7,818,969.52	7,757,714.78

มะมุด

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Mangifera foetida* Lour.

ชื่อวงศ์ ANACARDIACEAE

ไม้ต้นขนาดกลางถึงใหญ่ ใบเดี่ยว เรียงสลับ แผ่นใบรูปรีถึงรูปหอก ดอกออกเป็นช่อที่ปลายกิ่ง ดอกสีชมพู ผลมีลักษณะกลมหรือรี ขนาดใหญ่ เปลือกหนา สีเขียวอมเหลือง เมื่อสุกมีเนื้อเหลือง มีกลิ่นฉุน

การใช้ประโยชน์

ผลดิบใช้รับประทานกับน้ำปลาหวาน หรือนำไปปรุงอาหาร เช่น น้ำพริก ยำ แกงส้ม สรรพคุณทางสมุนไพรบางพื้นที่ใช้ทั้งต้นเป็นยาขับปัสสาวะ แก้ขัดเบา หรือแก้ไข้

ข้อควรระวัง

ยางจากผลดิบอาจทำให้เกิดอาการระคายเคืองผิวหนัง

รูปภาพ : นางสาวปาจรีย์ อินทะชุบ

ผลการปฏิบัติงาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

» ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ 1 ระดับความสำเร็จของการนำผลงานวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมายเพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเกษตร

ประกอบด้วย 2 เทคโนโลยี/ผลงานวิจัยที่นำไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

1.1 ชื่อเทคโนโลยี/ผลงานวิจัยที่นำไปใช้ประโยชน์ : การถ่ายทอดองค์ความรู้พืชสมุนไพรและพืชให้กลิ่นหอมในบัญชี CITES

ผู้รับผิดชอบจัดทำตัวชี้วัด กลุ่มวิจัยอนุสัญญาไซเตสด้านพืช

ผู้ประสานงานตัวชี้วัด 1. นายวิชัย อัยกุล โทรศัพท์ : 0 2940 5687
E-mail : b4804235@gmail.com

2. นางสาวสมาลี ทองดอนแอ โทรศัพท์ : 0 2940 5687
E-mail : lee.cites@gmail.com

สรุปผลการดำเนินงานการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาการเกษตร

ในปี พ.ศ. 2565 สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช โดยกลุ่มวิจัยอนุสัญญาไซเตสด้านพืช ทำการศึกษา สรรวจพืชสมุนไพรและผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมของพืชในบัญชีแนบท้ายอนุสัญญาไซเตส ซึ่งพบมีการค้าทั้งชิ้นส่วนของพืชสมุนไพร และผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปที่มีพืชอนุรักษเป็นส่วนผสม มีการใช้ประโยชน์ด้านต่าง ๆ เช่น ยาสมุนไพร เครื่องสำอาง และอาหารเสริม โดยพบจำนวน 22 วงศ์ ทั้งในลักษณะที่เป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป และเป็นสารตั้งต้นในการผลิต ในอุตสาหกรรมยา เครื่องสำอาง และอาหารเสริม อยู่ในการควบคุมของอนุสัญญาไซเตส และเป็นข้อยกเว้นของอนุสัญญาองค์ความรู้จากงานวิจัยข้างต้น สามารถนำมาถ่ายทอดให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ของกรมวิชาการเกษตรที่กำกับดูแลการค้าพืชอนุรักษ ให้มีความรู้ความสามารถในการจำแนกชนิดพืชดังกล่าวได้อย่างถูกต้อง สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช โดยกลุ่มวิจัยอนุสัญญาไซเตสด้านพืช จึงได้ดำเนินการจัดทำสื่อออนไลน์สำหรับถ่ายทอดและเผยแพร่ให้ความรู้ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ทั้งหมด 7 เรื่อง โดยแบ่งเป็นรูปแบบกระดาน

หนึ่งใบเข้าใจประเด็น (One-page) 5 เรื่อง ได้แก่ อนุสัญญาไซเตสกับพืชสมุนไพรและพืชให้กลิ่นหอม พืชสมุนไพรที่อยู่ในบัญชีไซเตส จำนวน 3 เรื่อง แนวทางการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พืชสมุนไพรและพืชให้กลิ่นหอม (MAPs) ในบัญชีไซเตส อย่างยั่งยืน และรูปแบบคลิปวิดีโอ 2 คลิป ได้แก่ เรื่อง พืชสมุนไพรและพืชที่ให้กลิ่นหอมในบัญชีไซเตสที่นิยมทำการค้า และการควบคุมการค้าพืชสมุนไพรและพืชให้กลิ่นหอมในบัญชีไซเตส จากนั้นดำเนินการเผยแพร่ใน Facebook : CITES Flora Thailand ของกลุ่มวิจัยอนุสัญญาไซเตสด้านพืช สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ซึ่งเป็นรูปแบบการเผยแพร่ที่กลุ่มเป้าหมายเข้าถึงได้ง่ายและสามารถกลับมาทบทวนองค์ความรู้ได้ตลอดเวลา โดยมีเป้าหมายในการถ่ายทอดองค์ความรู้เป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการค้าพืชทั้งภายในและภายนอกกรมวิชาการเกษตร พนักงานเจ้าหน้าที่กรมวิชาการเกษตร ผู้ผลิตและผู้ประกอบการนำเข้า ส่งออกผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปจากพืชอนุรักษ และประชาชนทั่วไป

กลุ่มเป้าหมาย (จำนวนกลุ่มเป้าหมายที่นำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์พร้อมหลักฐานอ้างอิง)

พนักงานเจ้าหน้าที่ด้านตรวจพืช กรมวิชาการเกษตร ผู้ผลิต และผู้ประกอบการนำเข้าส่งออกผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปจากพืชอนุรักษ์ และประชาชนทั่วไปผู้สนใจ สามารถเข้าถึงได้ โดยมีผู้เข้าถึงโพสต์รวมทั้งหมด 2,521 ราย และผู้แชร์รวมทั้งหมด 52 ครั้ง

ความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ (ประเมินในรูปแบบของการสัมภาษณ์จากแบบสอบถามพร้อมทั้งวิเคราะห์ผลความพึงพอใจและการยอมรับเทคโนโลยีที่ถ่ายทอดสู่กลุ่มเป้าหมาย)

จากการประเมินความพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์โดยการสุ่มสัมภาษณ์ พบว่ากลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพืชสมุนไพรและพืชที่ให้กลิ่นหอมในบัญชีชาติ 80 พนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎระเบียบทางการค้า มากขึ้น ร้อยละ 75 และผู้ประกอบการนำเข้าส่งออกผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปจากพืชอนุรักษ์ และประชาชนทั่วไปผู้สนใจมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎระเบียบทางการค้า มากขึ้น ร้อยละ 60 ทั้งนี้เห็นว่าทางฝั่งพนักงานเจ้าหน้าที่มีความเข้าใจมากกว่าฝั่งผู้ประกอบการ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากมีความรู้พื้นฐานด้านข้อกำหนดการนำเข้า-ส่งออกและกฎระเบียบการค้าต่าง ๆ อยู่แล้ว อีกทั้งยังเข้าใจศัพท์เทคนิคเฉพาะได้ง่ายกว่าฝั่งผู้ประกอบการ

ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงาน

ข้อจำกัดด้านงบประมาณ เนื่องจากเดิมมีแผนจะทำคู่มือฯ สำหรับถ่ายทอดและเผยแพร่ให้ความรู้และดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้โดยการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ให้กับกลุ่มเป้าหมายหลักได้แก่ พนักงานเจ้าหน้าที่ด้านตรวจพืชกรมวิชาการเกษตร ต่อมาได้มีการปรับเปลี่ยนเป็นการจัดทำสื่อออนไลน์สำหรับถ่ายทอดและเผยแพร่ให้ความรู้ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ในรูปแบบกระดาษหนึ่งใบเข้าใจประเด็น (One-page) และคลิปวิดีโอ (Clip video) โดยเผยแพร่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ โดยไม่ใช้งบประมาณ

ข้อเสนอแนะ/แนวทางการขยายผลงานวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมาย

เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าส่งออกพืชสมุนไพรในบัญชีชาติ ทั้งส่วนของเจ้าหน้าที่และผู้ประกอบการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับชนิดพืชและกฎระเบียบในการควบคุมการค้าพืชสมุนไพร และพืชให้กลิ่นหอมยิ่งขึ้น ควรเผยแพร่องค์ความรู้ในรูปแบบของการอบรมเชิงปฏิบัติการ

รูปภาพประกอบการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. เผยแพร่ในรูปแบบกระดาษหนึ่งใบเข้าใจประเด็น (One-page) จำนวน 5 เรื่อง ได้แก่

1.1 อนุสัญญาไซเตสกับพืชสมุนไพรและพืชให้กลิ่นหอม

อนุสัญญา CITES กับ พืชสมุนไพรและพืชให้กลิ่นหอม

พืชสมุนไพรและพืชให้กลิ่นหอม (Medicinal plants and aromatic plants หรือ MAPs)
จัดอยู่ในกลุ่ม non-timber forest products (NTFP) หมายถึง ผลิตภัณฑ์จากป่าที่ไม่ใช่ ครอบคลุมพืชที่ใช้ประโยชน์ทางการแพทย์ ครัวเรือน เครื่องสำอาง น้ำหอม ไม่ประณีต อีกทั้งยังมีคุณค่าทางวัฒนธรรม ระบบนิเวศ และเศรษฐกิจ

พืชจำนวนมากถูกรวบรวมในบัญชีแนบท้ายอนุสัญญาไซเตส เนื่องจากถูกคุกคามจากการค้า ประกอบกับพื้นที่ที่อยู่อาศัย และความท้าทายที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทำให้หลายชนิดมีความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ ซึ่งอาจนำไปสู่การสูญเสียทรัพยากรพรรณพืชที่มีคุณค่า

ตัวอย่างพืชกลุ่ม MAPs ในบัญชี CITES

กลุ่มกล้วยไม้ (Orchids)	กลุ่มกระบองเพชร (Cactus)	กลุ่มว่านหางจระเข้ (Aloe)
 Dendrobium sp.	 Opuntia ficus-indica	 Aloe ferox

การค้าพืชในบัญชีแนบท้ายอนุสัญญาไซเตสกลุ่ม MAPs นี้ มีทั้งการค้าทั้งในลักษณะที่เป็นพืช ส่วนของพืช สารสกัด เพื่อใช้ประโยชน์โดยตรง หรือแปรรูปวัตถุดิบในการผลิตผลิตภัณฑ์ต่างๆ

ประเทศไทยในฐานะที่เป็นภาคีอนุสัญญาไซเตส เป็นทั้งผู้นำเข้า และส่งออกวัตถุดิบ และผลิตภัณฑ์ของพืชในบัญชีแนบท้ายอนุสัญญาไซเตส จึงต้องให้ความร่วมมือในการควบคุมการค้าพืชสมุนไพร และพืชเครื่องหอมในบัญชีแนบท้ายอนุสัญญาฯ รวมถึงผลิตภัณฑ์จากพืชดังกล่าว โดยการออกหนังสืออนุญาตไซเตส (CITES Permit) สำหรับการนำเข้า-ส่งออก หรือนำผ่านสินค้าดังกล่าว

หากมีข้อสงสัยสอบถามได้ที่ กลุ่มวิจัยอนุสัญญาไซเตสด้านพืช
ไลน์ไอดี citesflora.th อีเมล citesplantpermit@gmail.com หรือโทร 02-9405687

CITES Flora Thailand
8 มิถุนายน 2024

อนุสัญญาไซเตส กับ พืชสมุนไพรและพืชให้กลิ่นหอม
(Medicinal plants and Aromatic plants: MAPs)

อนุสัญญา CITES กับ พืชสมุนไพรและพืชให้กลิ่นหอม

พืชสมุนไพรและพืชให้กลิ่นหอม (Medicinal plants and aromatic plants หรือ MAPs)
จัดอยู่ในกลุ่ม non-timber forest products (NTFP) หมายถึง ผลิตภัณฑ์จากป่าที่ไม่ใช่ ครอบคลุมพืชที่ใช้ประโยชน์ทางการแพทย์ ครัวเรือน เครื่องสำอาง น้ำหอม ไม่ประณีต อีกทั้งยังมีคุณค่าทางวัฒนธรรม ระบบนิเวศ และเศรษฐกิจ

พืชจำนวนมากถูกรวบรวมในบัญชีแนบท้ายอนุสัญญาไซเตส เนื่องจากถูกคุกคามจากการค้า ประกอบกับพื้นที่ที่อยู่อาศัย และความท้าทายที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทำให้หลายชนิดมีความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ ซึ่งอาจนำไปสู่การสูญเสียทรัพยากรพรรณพืชที่มีคุณค่า

ตัวอย่างพืชกลุ่ม MAPs ในบัญชี CITES

กลุ่มกล้วยไม้ (Orchids)	กลุ่มกระบองเพชร (Cactus)	กลุ่มว่านหางจระเข้ (Aloe)
 Dendrobium sp.	 Opuntia ficus-indica	 Aloe ferox

การค้าพืชในบัญชีแนบท้ายอนุสัญญาไซเตสกลุ่ม MAPs นี้ มีทั้งการค้าทั้งในลักษณะที่เป็นพืช ส่วนของพืช สารสกัด เพื่อใช้ประโยชน์โดยตรง หรือแปรรูปวัตถุดิบในการผลิตผลิตภัณฑ์ต่างๆ

ประเทศไทยในฐานะที่เป็นภาคีอนุสัญญาไซเตส เป็นทั้งผู้นำเข้า และส่งออกวัตถุดิบ และผลิตภัณฑ์ของพืชในบัญชีแนบท้ายอนุสัญญาไซเตส จึงต้องให้ความร่วมมือในการควบคุมการค้าพืชสมุนไพร และพืชเครื่องหอมในบัญชีแนบท้ายอนุสัญญาฯ รวมถึงผลิตภัณฑ์จากพืชดังกล่าว โดยการออกหนังสืออนุญาตไซเตส (CITES Permit) สำหรับการนำเข้า-ส่งออก หรือนำผ่านสินค้าดังกล่าว

หากมีข้อสงสัยสอบถามได้ที่ กลุ่มวิจัยอนุสัญญาไซเตสด้านพืช
ไลน์ไอดี citesflora.th อีเมล citesplantpermit@gmail.com หรือโทร 02-9405687

CITES Flora Thailand
หน้ารายงานรายการ

1.2 พืชสมุนไพรในที่อยู่ในบัญชีไซเตส แผ่นที่ 1

พืชสมุนไพรที่อยู่ในบัญชีไซเตส

ตานกระต่าย Adonis vernalis
ชื่อสามัญ: pheasant's eye, spring pheasant's eye, yellow pheasant's eye and false hellebore
ชื่อจีน: ชูเอ๋นเจี้ยนฮวา
ไซเตสบัญชี 2 #2

กล้วยไม้ กุหลาบจีน Bletilla striata
ชื่อสามัญ: hyacinth orchid, Chinese ground orchid,
ชื่อจีน: บิ๊ตตี้, คีตต้า, ลีตตี้, ลีตตี้
ไซเตสบัญชี 2 #4

กล้วยไม้กุหลาบขาว Dendrobium spp. / Dendrobium officinale
ชื่อสามัญ: Dendrobium
ชื่อจีน: ลีตตี้, คีตต้า, ลีตตี้, ลีตตี้
ไซเตสบัญชี 2 #4

เทียนชัว Gastrodia elata
ชื่อสามัญ: rhizoma gastrodiae, tall gastrodia
ชื่อจีน: เทียนชัว
ไซเตสบัญชี 2 #4

ยาไก่ Flickingieria spp.
ชื่อสามัญ: Flickingieria
ชื่อจีน: จินอีจือจือ, ลู่จือจินฮู
ไซเตสบัญชี 2 #4

สมุนไพรเลกรา Cistanche deserticola
ชื่อสามัญ: desert-broomrape
ชื่อจีน: โร่วจวอ, เป็กวอชิง
ไซเตสบัญชี 2 #4

สมุนไพรจีน Panax ginseng (เฉาฟาเข้าเจ้ากรัสเซย์)
ชื่อสามัญ: Asian ginseng, Chinese ginseng, Korean ginseng
ชื่อจีน: เหมินเจิน, หงเจี้ยน, เป็กเจี้ยน, เหมินเจี้ยน
ไซเตสบัญชี 2 #3

สมุนไพรอเมริกา Panax quinquefolius
ชื่อสามัญ: American ginseng
ชื่อจีน: เจี้ยนเจี้ยน, ยีคเจี้ยนเจี้ยน
ไซเตสบัญชี 2 #3

หากมีข้อสงสัยสอบถามได้ที่ กลุ่มวิจัยอนุสัญญาไซเตสด้านพืช
ไลน์ไอดี citesflora.th อีเมล citesplantpermit@gmail.com หรือโทร 02-9405687

CITES Flora Thailand
8 มิถุนายน 2024

พืชสมุนไพรที่อยู่ในบัญชีไซเตส

พืชสมุนไพรที่อยู่ในบัญชีไซเตส

ตานกระต่าย Adonis vernalis
ชื่อสามัญ: pheasant's eye, spring pheasant's eye, yellow pheasant's eye and false hellebore
ชื่อจีน: ชูเอ๋นเจี้ยนฮวา
ไซเตสบัญชี 2 #2

กล้วยไม้ กุหลาบจีน Bletilla striata
ชื่อสามัญ: hyacinth orchid, Chinese ground orchid,
ชื่อจีน: บิ๊ตตี้, คีตต้า, ลีตตี้, ลีตตี้
ไซเตสบัญชี 2 #4

กล้วยไม้กุหลาบขาว Dendrobium spp. / Dendrobium officinale
ชื่อสามัญ: Dendrobium
ชื่อจีน: ลีตตี้, คีตต้า, ลีตตี้, ลีตตี้
ไซเตสบัญชี 2 #4

เทียนชัว Gastrodia elata
ชื่อสามัญ: rhizoma gastrodiae, tall gastrodia
ชื่อจีน: เทียนชัว
ไซเตสบัญชี 2 #4

ยาไก่ Flickingieria spp.
ชื่อสามัญ: Flickingieria
ชื่อจีน: จินอีจือจือ, ลู่จือจินฮู
ไซเตสบัญชี 2 #4

สมุนไพรเลกรา Cistanche deserticola
ชื่อสามัญ: desert-broomrape
ชื่อจีน: โร่วจวอ, เป็กวอชิง
ไซเตสบัญชี 2 #4

สมุนไพรจีน Panax ginseng (เฉาฟาเข้าเจ้ากรัสเซย์)
ชื่อสามัญ: Asian ginseng, Chinese ginseng, Korean ginseng
ชื่อจีน: เหมินเจิน, หงเจี้ยน, เป็กเจี้ยน, เหมินเจี้ยน
ไซเตสบัญชี 2 #3

สมุนไพรอเมริกา Panax quinquefolius
ชื่อสามัญ: American ginseng
ชื่อจีน: เจี้ยนเจี้ยน, ยีคเจี้ยนเจี้ยน
ไซเตสบัญชี 2 #3

หากมีข้อสงสัยสอบถามได้ที่ กลุ่มวิจัยอนุสัญญาไซเตสด้านพืช
ไลน์ไอดี citesflora.th อีเมล citesplantpermit@gmail.com หรือโทร 02-9405687

CITES Flora Thailand
หน้ารายงานรายการ

1.3 พืชสมุนไพรที่อยู่ในบัญชีไซเตส แผ่นที่ 2

พืชสมุนไพรที่อยู่ในบัญชีไซเตส แผ่นที่ 2

เฟินลูกไก่ทอง *Cibotium barometz*
ชื่อสามัญ: golden chicken fern, woolly fern
ชื่อจีน: จินเกนไก่วัง, ทานฮัง, กูบอเกอริจ
ไซเตสบัญชี 2 #4

โกฐกฐาบังสิ *Nardostachys grandiflora*
ชื่อสามัญ: bhutajata, jatamaschi, manshi, spikenard
ชื่อจีน: กานฮอง, ก่าฮอง
ไซเตสบัญชี 2 #2

โกฐกระดูก *Saussurea costus* / *Dolomiaea costus*
ชื่อสามัญ: costus, Indian costus, kuth, putchuk
ชื่อจีน: คินฮือ, ปู่ฮือ
ไซเตสบัญชี 1

โกลเด้นซีล *Hydrastis canadensis*
ชื่อสามัญ: golden seal, yellow root, ground raspberry
ชื่อจีน: จินเซียมเหว้า
ไซเตสบัญชี 2 #8

โพลีพัลลัม เฮกแซนดรัม *Podophyllum hexandrum*
ชื่อสามัญ: Himalayan May-apple, Indian podophyllum, Podophyllum resin
ชื่อจีน: เมาเออวี่
ไซเตสบัญชี 2 #4

ระย่อน *Rauvolfia serpentina*
ชื่อสามัญ: Indian snakeroot
ชื่อจีน: ฮิอานู่
ไซเตสบัญชี 2 #2

บุลเนเซีย ซาร์เมนโตอี *Bulnesia sarmientoi* / *Plectrocarpa sarmientoi*
ชื่อสามัญ: guaiac wood, holy wood, guayacan, Palo Santo
ไซเตสบัญชี 2 #11

หากมีข้อสงสัยสอบถามได้ที่ กลุ่มวิจัยอนุสัญญาไซเตสด้านพืช
ไลน์ไอดี [citesflora.th](https://www.citesflora.th) อีเมล citesplantpermit@gmail.com หรือโทร 02-9405687

พืชสมุนไพรที่อยู่ในบัญชีไซเตส แผ่นที่ 2

เฟินลูกไก่ทอง *Cibotium barometz*
ชื่อสามัญ: golden chicken fern, woolly fern
ชื่อจีน: จินเกนไก่วัง, ทานฮัง, กูบอเกอริจ
ไซเตสบัญชี 2 #4

โกฐกฐาบังสิ *Nardostachys grandiflora*
ชื่อสามัญ: bhutajata, jatamaschi, manshi, spikenard
ชื่อจีน: กานฮอง, ก่าฮอง
ไซเตสบัญชี 2 #2

โกฐกระดูก *Saussurea costus* / *Dolomiaea costus*
ชื่อสามัญ: costus, Indian costus, kuth, putchuk
ชื่อจีน: คินฮือ, ปู่ฮือ
ไซเตสบัญชี 1

โกลเด้นซีล *Hydrastis canadensis*
ชื่อสามัญ: golden seal, yellow root, ground raspberry
ชื่อจีน: จินเซียมเหว้า
ไซเตสบัญชี 2 #8

โพลีพัลลัม เฮกแซนดรัม *Podophyllum hexandrum*
ชื่อสามัญ: Himalayan May-apple, Indian podophyllum, Podophyllum resin
ชื่อจีน: เมาเออวี่
ไซเตสบัญชี 2 #4

ระย่อน *Rauvolfia serpentina*
ชื่อสามัญ: Indian snakeroot
ชื่อจีน: ฮิอานู่
ไซเตสบัญชี 2 #2

บุลเนเซีย ซาร์เมนโตอี *Bulnesia sarmientoi* / *Plectrocarpa sarmientoi*
ชื่อสามัญ: guaiac wood, holy wood, guayacan, Palo Santo
ไซเตสบัญชี 2 #11

หากมีข้อสงสัยสอบถามได้ที่ กลุ่มวิจัยอนุสัญญาไซเตสด้านพืช
ไลน์ไอดี [citesflora.th](https://www.citesflora.th) อีเมล citesplantpermit@gmail.com หรือโทร 02-9405687

1.4 พืชสมุนไพรที่อยู่ในบัญชีไซเตส แผ่นที่ 3

พืชสมุนไพรที่อยู่ในบัญชีไซเตส แผ่นที่ 3

จันทน์แดง *Pterocarpus santalinus*
ชื่อสามัญ: red sandalwood
ชื่อจีน: เซียวฮือฮาน
ไซเตสบัญชี 2 #7

ยูโฟเบีย แอนติซิฟิลิกา *Euphorbia antisiphilitica*
ชื่อสามัญ: Candellilla, wax plant
ไซเตสบัญชี 2 #4

ไรโดเลีย *Rhodiola* spp. / *Rhodiola rosea*
ชื่อสามัญ: arctic root, golden root, King's crown, roseroot, snowdown rose
ชื่อจีน: คังจิงเกอ
ไซเตสบัญชี 2 #2

ว่านหางจระเข้แอฟริกา *Aloe ferox*
ชื่อสามัญ: cape aloe, bitter aloe, red aloe, top aloe
ชื่อจีน: ก้าวังฮือวักฮุ่ย
ไซเตสบัญชี 2 #4

แอฟริกันเชอร์รี่ *Prunus africana*
ชื่อสามัญ: African cherry, African plum
ไซเตสบัญชี 2 #4

โอปุนเทีย *Opuntia* spp. / *Opuntia ficus-indica*
ชื่อสามัญ: prickly pear, bunny ears cactus, barbary fig
ชื่อจีน: เซียวเกาฮือฮอง
ไซเตสบัญชี 2 #4

ฮูดเดีย *Hoodia* spp. / *Hoodia gordonii*
ชื่อสามัญ: ghceap
ชื่อจีน: เหยี่ยวฮังฮือฮือ, ฮิวฮือฮือ
ไซเตสบัญชี 2 #9

หากมีข้อสงสัยสอบถามได้ที่ กลุ่มวิจัยอนุสัญญาไซเตสด้านพืช
ไลน์ไอดี [citesflora.th](https://www.citesflora.th) อีเมล citesplantpermit@gmail.com หรือโทร 02-9405687

พืชสมุนไพรที่อยู่ในบัญชีไซเตส แผ่นที่ 3

จันทน์แดง *Pterocarpus santalinus*
ชื่อสามัญ: red sandalwood
ชื่อจีน: เซียวฮือฮาน
ไซเตสบัญชี 2 #7

ยูโฟเบีย แอนติซิฟิลิกา *Euphorbia antisiphilitica*
ชื่อสามัญ: Candellilla, wax plant
ไซเตสบัญชี 2 #4

ไรโดเลีย *Rhodiola* spp. / *Rhodiola rosea*
ชื่อสามัญ: arctic root, golden root, King's crown, roseroot, snowdown rose
ชื่อจีน: คังจิงเกอ
ไซเตสบัญชี 2 #2

ว่านหางจระเข้แอฟริกา *Aloe ferox*
ชื่อสามัญ: cape aloe, bitter aloe, red aloe, top aloe
ชื่อจีน: ก้าวังฮือวักฮุ่ย
ไซเตสบัญชี 2 #4

แอฟริกันเชอร์รี่ *Prunus africana*
ชื่อสามัญ: African cherry, African plum
ไซเตสบัญชี 2 #4

โอปุนเทีย *Opuntia* spp. / *Opuntia ficus-indica*
ชื่อสามัญ: prickly pear, bunny ears cactus, barbary fig
ชื่อจีน: เซียวเกาฮือฮอง
ไซเตสบัญชี 2 #4

ฮูดเดีย *Hoodia* spp. / *Hoodia gordonii*
ชื่อสามัญ: ghceap
ชื่อจีน: เหยี่ยวฮังฮือฮือ, ฮิวฮือฮือ
ไซเตสบัญชี 2 #9

หากมีข้อสงสัยสอบถามได้ที่ กลุ่มวิจัยอนุสัญญาไซเตสด้านพืช
ไลน์ไอดี [citesflora.th](https://www.citesflora.th) อีเมล citesplantpermit@gmail.com หรือโทร 02-9405687

1.5 แนวทางการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พืชสมุนไพรและพืชให้กลิ่นหอม (MAPs) ในบัญชีชาติเตสอย่างยั่งยืน

แนวทางการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พืชสมุนไพรและพืชให้กลิ่นหอม (MAPs) ในบัญชีชาติเตสอย่างยั่งยืน

พืช MAPs ถูกคุกคามเพื่อการค้าน้ำมันหอมระเหย

เพื่อใช้ในการใช้ประโยชน์จากพืช MAPs มีความยั่งยืน และเกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม จึงจำเป็นต้องมีการควบคุมการค้าที่เหมาะสม

บัญชีรายชื่อพืชสมุนไพรและพืชให้กลิ่นหอม MAPs ที่อยู่ในบัญชีชาติเตสประมาณ 375 ชนิด ที่มีการใช้ประโยชน์เพื่อสุขภาพและพืชให้กลิ่นหอม ส่วนใหญ่เป็นพืชในท้องถิ่น

การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พืช MAPs ในบัญชีชาติเตส

- 1 การควบคุมการค้าพืช MAPs จากแหล่งธรรมชาติ**
 - 1.1 วัตถุประสงค์เพื่อลดผลกระทบ**
กำหนดกฎ และระเบียบข้อบังคับที่ชัดเจนเกี่ยวกับพืช MAPs ที่อยู่ในบัญชีชาติเตส เพื่อลดผลกระทบจากการค้าที่ไม่ยั่งยืน
 - 1.2 วัตถุประสงค์เพื่อการค้า**
กำหนดกฎ และระเบียบข้อบังคับที่ชัดเจนเกี่ยวกับพืช MAPs ที่อยู่ในบัญชีชาติเตส เพื่อส่งเสริมการค้าที่ยั่งยืน
- 2 การควบคุมการค้าพืช MAPs**
 - 2.1 การนำเข้าสู่ตลาด**
การนำพืช MAPs ที่อยู่ในบัญชีชาติเตสเข้าสู่ตลาดต้องปฏิบัติตามกฎ และระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง
 - 2.2 การนำเข้าสู่ตลาด**
การนำพืช MAPs ที่อยู่ในบัญชีชาติเตสเข้าสู่ตลาดต้องปฏิบัติตามกฎ และระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง
 - 2.3 การควบคุมการค้าพืช MAPs**
การควบคุมการค้าพืช MAPs ที่อยู่ในบัญชีชาติเตสต้องปฏิบัติตามกฎ และระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง

แนวทางการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พืชสมุนไพรและพืชให้กลิ่นหอม (MAPs) ในบัญชีชาติเตสอย่างยั่งยืน

พืช MAPs ถูกคุกคามเพื่อการค้าน้ำมันหอมระเหย

เพื่อใช้ในการใช้ประโยชน์จากพืช MAPs มีความยั่งยืน และเกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม จึงจำเป็นต้องมีการควบคุมการค้าที่เหมาะสม

บัญชีรายชื่อพืชสมุนไพรและพืชให้กลิ่นหอม MAPs ที่อยู่ในบัญชีชาติเตสประมาณ 375 ชนิด ที่มีการใช้ประโยชน์เพื่อสุขภาพและพืชให้กลิ่นหอม ส่วนใหญ่เป็นพืชในท้องถิ่น

การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พืช MAPs ในบัญชีชาติเตส

- 1 การควบคุมการค้าพืช MAPs จากแหล่งธรรมชาติ**
 - 1.1 วัตถุประสงค์เพื่อลดผลกระทบ**
กำหนดกฎ และระเบียบข้อบังคับที่ชัดเจนเกี่ยวกับพืช MAPs ที่อยู่ในบัญชีชาติเตส เพื่อลดผลกระทบจากการค้าที่ไม่ยั่งยืน
 - 1.2 วัตถุประสงค์เพื่อการค้า**
กำหนดกฎ และระเบียบข้อบังคับที่ชัดเจนเกี่ยวกับพืช MAPs ที่อยู่ในบัญชีชาติเตส เพื่อส่งเสริมการค้าที่ยั่งยืน
- 2 การควบคุมการค้าพืช MAPs**
 - 2.1 การนำเข้าสู่ตลาด**
การนำพืช MAPs ที่อยู่ในบัญชีชาติเตสเข้าสู่ตลาดต้องปฏิบัติตามกฎ และระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง
 - 2.2 การนำเข้าสู่ตลาด**
การนำพืช MAPs ที่อยู่ในบัญชีชาติเตสเข้าสู่ตลาดต้องปฏิบัติตามกฎ และระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง
 - 2.3 การควบคุมการค้าพืช MAPs**
การควบคุมการค้าพืช MAPs ที่อยู่ในบัญชีชาติเตสต้องปฏิบัติตามกฎ และระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง

2. เผยแพร่ในรูปแบบคลิปวิดีโอ จำนวน 2 คลิป ได้แก่

2.1 พืชสมุนไพรและพืชที่ให้กลิ่นหอมในบัญชีชาติเตสที่นิยมทำการค้า ความยาว 2.05 นาที

พืชสมุนไพรและพืชให้กลิ่นหอม

ในบัญชีชาติเตสที่นิยมทำการค้า

ภาพประกอบแสดงตัวอย่างพืชสมุนไพรและพืชให้กลิ่นหอมในบัญชีชาติเตสที่นิยมทำการค้า

Logo: กรมวิชาการเกษตร, CITES, CBD, สคพ.

URL : <https://www.facebook.com/100086565024982/videos/pcb.381493351412829/825853046100331>

2.2 การควบคุมการค้าพืชสมุนไพรและพืชให้กลิ่นหอมในบัญชีไซเตส ความยาว 2.47 นาที

URL : <https://www.facebook.com/citesflora.th/videos/333620179467914>

1.2 ชื่อเทคโนโลยี/ผลงานวิจัยที่นำไปใช้ประโยชน์ : การผลิตและการใช้ประโยชน์จากมันข้าวก่ำและมันมือเสือในจังหวัดพิจิตร

ผู้รับผิดชอบงานวิจัย

1. นายบดินทร สอนสุภาพ (หัวหน้ากิจกรรม/หัวหน้าการทดลอง)
โทรศัพท์ : 09 9212 9779
E-mail : bordintorn.bk@gmail.com

2. นางสาวปาจริย์ อินทะชูป (หัวหน้าการทดลอง)

3. นายอภิรักษ์ วงศ์คำจันทร์ (หัวหน้าการทดลอง)

ผู้ประสานงานตัวชี้วัด

นางสาวนิภาพร จันทรังศรี โทรศัพท์ : 09 4361 7466
E-mail : payom2307.nc@gmail.com

สรุปผลการดำเนินงานการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาการเกษตร

การถ่ายทอดองค์ความรู้ การผลิตและการใช้ประโยชน์จากมันเลือดและมันมือเสือในจังหวัดพิจิตร โดยการจัดทำเป็นสื่อสำหรับเผยแพร่ให้ความรู้เรื่องการใช้ประโยชน์จากมันข้าวก่ำและมันมือเสือ พร้อมกับแนวทางในการผลิตเชิงอุตสาหกรรมในครัวเรือน เนื่องจากในพื้นที่ภาคกลาง โดยเฉพาะจังหวัดพิจิตร มีกลุ่มเกษตรกรที่ให้ความสนใจในความหลากหลายของพันธุ์มันพื้นเมือง มีการรวบรวมพันธุ์กรรมมันพื้นบ้านและนำมาใช้ประโยชน์ในการประกอบอาหารหรือแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ คือ ชุมชนบ้านเขาโหล้น ตำบลเขาเจ็ดลูก อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร

กลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์และพันธุศาสตร์พืช ดำเนินโครงการวิจัยซึ่งมีกิจกรรมที่เกี่ยวกับการสำรวจความหลากหลายและการใช้ประโยชน์จากมันพื้นบ้านทั้งสองชนิดนี้ จึงได้จัดทำสื่อเผยแพร่ข้อมูลสำหรับส่งต่อให้แก่เกษตรกรและผู้ให้ความสนใจ โดยเดิมกำหนดไว้ในรูปแบบของการจัดทำ e-book และเปลี่ยนรูปแบบมาเป็น smart box แทน เนื่องจากพบว่าข้อมูลสำหรับการจัดทำเอกสารในรูปแบบ e-book ไม่เหมาะสมและมีข้อมูลไม่เพียงพอ อย่างไรก็ตามสำหรับการจัดทำสื่อในรูปแบบ smart box ยังคงพบอุปสรรคในการจัดทำคลิปเสียง ขาดความรู้ความชำนาญในการจัดทำสื่อรูปแบบดังกล่าว ดังนั้น สื่อเผยแพร่ในครั้งนี้จึงจัดทำออกมาในรูปแบบของ สไลด์ประกอบการบรรยาย จำนวน 1 เรื่อง คือ การผลิตและการใช้ประโยชน์จากมันข้าวเก่าและมันมือเสือในจังหวัดพิจิตร โดยมีเนื้อหาครอบคลุมทั้ง ลักษณะของมันพื้นบ้านทั้งสองชนิด การนำมาใช้ประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ รวมถึงการผลิตในเชิงอุตสาหกรรมเบื้องต้น สำหรับครัวเรือน ประกอบด้วยการขยายพันธุ์ที่เหมาะสม การปลูก การดูแลรักษา และการเก็บเกี่ยวผลผลิต เพื่อเป็นแนวทางในการต่อยอดความรู้ในการสร้างอาชีพเพิ่มรายได้ในครัวเรือน และในระดับชุมชนต่อไป

ซึ่งการนำสื่อเผยแพร่นี้ ได้รับความร่วมมือจากนักวิชาการ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรพิจิตร ในการนำสื่อเผยแพร่สู่เกษตรกรในพื้นที่ โดยการแชร์ไฟล์สื่อเผยแพร่ให้กับกลุ่มเกษตรกรและผู้สนใจในพื้นที่

กลุ่มเป้าหมาย (จำนวนกลุ่มเป้าหมายที่นำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์พร้อมหลักฐานอ้างอิง)

จำนวนผู้ที่ได้รับข้อมูลสื่อเผยแพร่องค์ความรู้ เรื่อง การผลิตและการใช้ประโยชน์จากมันเลือดและมันมือเสือในจังหวัดพิจิตร ได้แก่ เกษตรกร ประชาชน นักวิชาการหน่วยงานกรมวิชาการเกษตรในพื้นที่ชุมชนบ้านเขาไถ่ ตำบลเขาเจ็ดยอด อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร รวมทั้งหมด 60 ราย

ความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ (ประเมินในรูปแบบของการสัมภาษณ์จากแบบสอบถามพร้อมทั้งวิเคราะห์ผลความพึงพอใจและการยอมรับเทคโนโลยีที่ถ่ายทอดสู่กลุ่มเป้าหมาย)

จากการรวบรวมแบบประเมินความพึงพอใจในการใช้สื่อเผยแพร่ สามารถรวบรวมแบบประเมินความพึงพอใจได้ทั้งหมด 35 ฉบับ จากจำนวนที่แจกทั้งหมด 50 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 77.78 ซึ่งในจำนวนนี้ มีระดับคะแนนความพึงพอใจตามลำดับ ดังนี้

การประเมินความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาของสื่อเผยแพร่ พบว่า ผู้ที่ได้รับสื่อเผยแพร่ มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการใช้ประโยชน์จากมันข้าวเก่าและมันมือเสือ เพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 100 โดยระดับความรู้ความเข้าใจ ระดับ “น้อย” เพิ่มขึ้นระดับ “ปานกลาง” คิดเป็นร้อยละ 5 และระดับความรู้ความเข้าใจจากระดับ “น้อย-ปานกลาง” เพิ่มขึ้นระดับ “มาก” คิดเป็นร้อยละ 95

และสำหรับความเหมาะสมของรูปแบบสื่อเผยแพร่ พบว่า เกษตรกรและผู้สนใจที่ได้รับสื่อเผยแพร่ในรูปแบบของไฟล์สไลด์ประกอบเนื้อหา มีความพอใจในรูปแบบของสื่อระดับ “ปานกลาง” ขนาดและสีของตัวอักษร ระดับ “น้อย” การสื่อสารด้วยภาพประกอบ ระดับ “ปานกลาง” และจำนวนหน้าของสื่อเผยแพร่ระดับ “ปานกลาง” โดยมีข้อเสนอแนะ คือ ต้องการให้จัดทำสื่อในรูปแบบคลิปวิดีโอ มีภาพและเสียงที่ชัดเจน เพื่อให้สามารถรับชมรับฟังได้โดยไม่ต้องอ่าน สามารถเปิดรับชมรับฟังได้หลายครั้งตามต้องการ

1) ระดับความรู้ความเข้าใจของเนื้อหา โดยรวม

หัวข้อ	ระดับ
ลักษณะทั่วไปของมันข้าวก่ำและมันมือเสือ	มาก
การใช้ประโยชน์จากมันข้าวก่ำและมันมือเสือ	มาก
การปลูกและการดูแลรักษามันข้าวก่ำและมันมือเสือ	มาก

2) ความเหมาะสมของรูปแบบสื่อเผยแพร่

หัวข้อ	ระดับ
รูปแบบของสื่อ (ดูผ่านหน้าจอมือถือ)	ปานกลาง
ขนาดและสีของตัวอักษร	น้อย
การสื่อสารด้วยภาพประกอบ	ปานกลาง
จำนวนหน้าของสื่อเผยแพร่	มาก

ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงาน

1. พบปัญหาจากการขาดงบประมาณในการจัดทำสื่อเผยแพร่ในรูปแบบที่สามารถเข้าถึงกลุ่มเกษตรกรและประชาชนได้อย่างหลากหลาย เช่น การทำคลิปวิดีโอ หรือการจัดทำหนังสือเอกสารเผยแพร่ที่สามารถแจกจ่ายไปยังแหล่งชุมชน หรือสถานศึกษาได้

2. ปัญหาจากการขาดทักษะความรู้ที่เพียงพอสำหรับการจัดทำสื่อเผยแพร่รูปแบบคลิปวิดีโอ ทำให้ขาดข้อมูลที่เพียงพอสำหรับการจัดทำสื่อ ซึ่งจำเป็นต้องมีข้อมูลภาพ ความหลากหลายของภาพประกอบ และขนาดไฟล์ภาพ ที่เพียงพอและเหมาะสมสำหรับการนำมาจัดทำสื่อ

ข้อเสนอแนะ/แนวทางการขยายผลงานวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมาย

จำเป็นต้องมีการเรียนรู้การจัดทำสื่อเผยแพร่ที่หลากหลายและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย เช่น หากเป็นกลุ่มเกษตรกร การจัดทำสื่อที่ต้องอ่านหรือวิเคราะห์ภาพประกอบเอง โดยไม่ผ่านการจัดการอบรม อาจทำให้ความเข้าใจคลาดเคลื่อน จึงควรใช้สื่อในรูปแบบคลิปวิดีโอที่สามารถสื่อสารผ่านภาพประกอบ และเสียงบรรยายไปพร้อมกันได้ ทำให้สามารถเข้าใจได้ง่าย และเปิดรับชมได้ไม่จำกัด

รูปภาพประกอบการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. จัดทำสื่อเผยแพร่องค์ความรู้ เรื่อง การผลิตและการใช้ประโยชน์จากมันเลือดและมันมือเสือในจังหวัดพิจิตร ในรูปแบบไฟล์ PDF/JPG

วิธีการที่เหมาะสมในการขยายพันธุ์และเพิ่มผลผลิตในระดับครัวเรือนสำหรับมันเสาคือและมันมือเสือ

กลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์และพืชสวนที่พืช สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร

พลสันฤทธิ์ กระบวนการใหม่ระดับการสนทนา

มันเสาคือและมันมือเสือ
มันพื้นบ้านของไทย

มันเสาคือพืชในวงศ์ Dioscoreaceae มีถิ่นกำเนิดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และจีน เป็นพืชล้มลุกที่มีอายุหลายปี ใบเป็นรูปหัวใจหรือรูปไข่ ดอกเป็นหลอดสีขาว ผลเป็นฝักยาวรี มีเมล็ดจำนวนมาก

มันเสาคือ
ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Dioscorea alata* L.
ชื่อวงศ์ : DIOSCOREACEAE

มันเสาคือเป็นพืชในวงศ์ Dioscoreaceae มีถิ่นกำเนิดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และจีน เป็นพืชล้มลุกที่มีอายุหลายปี ใบเป็นรูปหัวใจหรือรูปไข่ ดอกเป็นหลอดสีขาว ผลเป็นฝักยาวรี มีเมล็ดจำนวนมาก

การใช้ประโยชน์จากมันเสาคือ

มันเสาคือสามารถนำมารับประทานได้โดยการนำมันเสาคือมาต้มหรือทอดแล้วรับประทานได้ สามารถนำมันเสาคือมาทำขนมได้ เช่น ทำขนมมันเสาคือทอด หรือทำขนมมันเสาคือต้ม

มันเสาคือยังมีสรรพคุณทางยา สามารถนำมาใช้รักษาโรคได้ เช่น รักษาโรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคไขมันในเลือดสูง

การใช้ประโยชน์จากมันมือเสือ

มันมือเสือสามารถนำมารับประทานได้โดยการนำมันมือเสือมาต้มหรือทอดแล้วรับประทานได้ สามารถนำมันมือเสือมาทำขนมได้ เช่น ทำขนมมันมือเสือทอด หรือทำขนมมันมือเสือต้ม

มันมือเสือยังมีสรรพคุณทางยา สามารถนำมาใช้รักษาโรคได้ เช่น รักษาโรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคไขมันในเลือดสูง

มันมือเสือ
ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Dioscorea esculenta* (Lour.) Burkill
ชื่อวงศ์ : DIOSCOREACEAE

มันมือเสือเป็นพืชในวงศ์ Dioscoreaceae มีถิ่นกำเนิดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และจีน เป็นพืชล้มลุกที่มีอายุหลายปี ใบเป็นรูปหัวใจหรือรูปไข่ ดอกเป็นหลอดสีขาว ผลเป็นฝักยาวรี มีเมล็ดจำนวนมาก

การใช้ประโยชน์จากมันมือเสือ

มันมือเสือสามารถนำมารับประทานได้โดยการนำมันมือเสือมาต้มหรือทอดแล้วรับประทานได้ สามารถนำมันมือเสือมาทำขนมได้ เช่น ทำขนมมันมือเสือทอด หรือทำขนมมันมือเสือต้ม

มันมือเสือยังมีสรรพคุณทางยา สามารถนำมาใช้รักษาโรคได้ เช่น รักษาโรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคไขมันในเลือดสูง

2. เผยแพร่สื่อโดยการส่งไฟล์ผ่านโทรศัพท์มือถือ ในกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ การใช้ประโยชน์จากมันข้าวเก่าและมันมือเสือเพื่อการแปรรูป การเพาะปลูกขยายพันธุ์เบื้องต้น

ตัวชี้วัดที่ 2 ระดับความสำเร็จการให้บริการข้อมูลนำเข้า ส่งออกพืชอนุรักษ์แบบออนไลน์

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการดำเนินงานตามอนุสัญญาไซเตส หรืออนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ทางด้านพืช โดยมีพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 เป็นกฎหมายที่รองรับการดำเนินงาน โดยกำหนดพืชในบัญชีแนบท้ายอนุสัญญาไซเตสเป็น “พืชอนุรักษ์” การเพาะขยายพันธุ์ต้องขึ้นทะเบียนสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์กับกรมวิชาการเกษตร และการค้าระหว่างประเทศต้องขอหนังสืออนุญาตพืชอนุรักษ์ (CITES Permit) ซึ่งพืชแต่ละชนิดมีกฎระเบียบและมาตรการในการควบคุมการค้าที่ต่างกัน ดังนั้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานตามอนุสัญญาไซเตสด้านพืชของประเทศไทย และการให้บริการประชาชนและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานจึงควรสร้างวิธีการทำงานสู่การปฏิบัติ โดยพัฒนารูปแบบการบริการข้อมูลแบบออนไลน์ ให้สามารถเข้าถึงสะดวก เข้าใจง่าย เพื่อเป็นการให้บริการข้อมูลภาคการเกษตร ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

โดยจัดทำรูปแบบการบริการข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบวิดีโอและเผยแพร่ผ่านช่องทาง Facebook : CITES Flora Thailand โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. สำนักคุ้มครองพันธุ์พืชแต่งตั้งคณะทำงานกำหนดคัดเลือก ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และจัดทำแผนการจัดทำข้อมูลการนำเข้า ส่งออกพืชอนุรักษ์แบบออนไลน์
2. คณะทำงานจัดส่งแผนการจัดทำข้อมูลการนำเข้า ส่งออกพืชอนุรักษ์แบบออนไลน์ ไตรมาสที่ 2 จำนวน 2 เรื่อง ไตรมาสที่ 3 จำนวน 3 เรื่อง และไตรมาสที่ 4 จำนวน 3 เรื่อง ดำเนินการตามแผน และจัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามรอบรายงานภายในระยะเวลาที่กำหนด

สรุปผลการดำเนินงาน

1. สำนักคุ้มครองพันธุ์พืชออกคำสั่ง ที่ 1/2567 ลงวันที่ 22 มกราคม 2567 เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำและเผยแพร่ข้อมูลการนำเข้า ส่งออกพืชอนุรักษ์แบบออนไลน์ และได้มีการประชุมคณะทำงานครั้งที่ 1/2567 วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2567 เพื่อพิจารณากำหนดหัวข้อ เนื้อหา ตรวจสอบข้อมูลจัดทำแผนการดำเนินงานในการจัดทำข้อมูลการนำเข้า ส่งออกพืชอนุรักษ์แบบออนไลน์ สำหรับเผยแพร่ภายในระยะเวลาที่กำหนด
2. คณะทำงานจัดทำข้อมูลการนำเข้า ส่งออกพืชอนุรักษ์เผยแพร่ทาง Facebook : CITES Flora Thailand ซึ่งมีผู้ติดตาม 869 คน (ณ วันที่ 30 กันยายน 2567) จำนวน 8 เรื่อง ดังนี้
 1. การตรวจสอบชนิดพืชที่ติดบัญชีไซเตส
 2. พืชสมุนไพรในบัญชีไซเตสที่นิยมทำการค้า
 3. การควบคุมการค้าพืชสมุนไพรและพืชให้กลิ่นหอมในบัญชีไซเตส
 4. การขึ้นทะเบียนแปลงปลูกไม้ต้นในบัญชีไซเตส

5. การขึ้นทะเบียนแปลงปลูกไม้กฤษณา
6. Q&A เกี่ยวกับกฤษณา
7. CITES กับการดำรงชีวิตของชุมชนท้องถิ่น
8. การเก็บ จัดหา รวบรวม วิจัย พืชพื้นเมืองทั่วไปและพืชป่าที่อยู่ในบัญชีเฝ้าระวัง

3. คณะทำงานจัดทำและเผยแพร่ข้อมูลการนำเข้า ส่งออกพืชอนุรักษ์แบบออนไลน์ ได้มีการประชุมคณะทำงาน ครั้งที่ 2/2567 วันที่ 23 กันยายน 2567 เพื่อรับทราบผลการดำเนินงานและพิจารณารายงานผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการของหน่วยงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567 รอบ 12 เดือน พร้อมหลักฐานอ้างอิง เพื่อเตรียมรายงานกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร ภายในระยะเวลาที่กำหนด ได้ผลการดำเนินการอยู่ในระดับ 5 คะแนน

ตัวชี้วัดที่ 3 ระดับความสำเร็จของการตรวจสอบทบทวนดัชนีวงศ์พืชของพิพิธภัณฑ์พืช กรุงเทพฯให้เป็นข้อมูลปัจจุบัน

ตัวอย่างพรรณไม้แห้งที่จัดเรียงไว้ในตู้เก็บพรรณไม้ของพิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพฯ ได้ถูกตรวจสอบ และมีการปรับปรุงแก้ไขชื่อวิทยาศาสตร์ตามระบบข้อมูลวิชาการที่ทันสมัย รายชื่อวงศ์พืชจึงมีการเปลี่ยนแปลงไป จึงต้องตรวจสอบข้อมูลวงศ์พืชที่จัดเรียงไว้ตามระบบความใกล้ชิดของพืชในตู้เก็บพรรณไม้แห้ง เพื่อปรับปรุง ทบทวนรายชื่อวงศ์พืชในดัชนีวงศ์พืชของพิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพฯให้เป็นปัจจุบัน เพื่อความสะดวกในการสืบค้น ข้อมูลของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และผู้เข้ามาใช้บริการศึกษาตัวอย่างพรรณไม้แห้ง

สรุปผลการดำเนินงาน

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช โดยกลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์และพิพิธภัณฑ์พืช ได้ดำเนินการจัดทำ ตัวชี้วัดตามข้อมูลผลการดำเนินงาน ดังนี้

- ตรวจสอบตัวอย่างพืชในตู้เก็บพรรณไม้และจัดทำรายการชื่อวงศ์ที่ทบทวนความถูกต้อง ให้เป็นปัจจุบันได้ครบถ้วน ร้อยละ 100 ของวงศ์พืชทั้งหมด จำนวน 283 วงศ์ ประกอบด้วย
 1. พืชใบเลี้ยงคู่ จำนวน 216 วงศ์ จัดเรียงไว้ในตู้เก็บพรรณไม้ตู้ที่ 1-58
 2. พืชใบเลี้ยงเดี่ยว จำนวน 58 วงศ์ จัดเรียงไว้ในตู้เก็บพรรณไม้ตู้ที่ 59-71
 3. พืชเมล็ดเปลือย จำนวน 9 วงศ์ จัดเรียงไว้ในตู้เก็บพรรณไม้ตู้ที่ 72-73
- จัดทำดัชนีวงศ์พืชฉบับปรับปรุงให้เป็นปัจจุบัน ได้ 37 ชุด และติดรายการดัชนีวงศ์พืช ที่ตู้เก็บพรรณไม้ได้ 37 ตู้ จากจำนวนตู้เก็บพรรณไม้ทั้งหมด 73 ตู้ คิดเป็น ร้อยละ 50.68 ประกอบด้วย
 1. ตู้เก็บตัวอย่างพรรณไม้ใบเลี้ยงคู่ ตั้งแต่ตู้ที่ 1 ถึงตู้ที่ 22 รวม 22 ตู้
 2. ตู้เก็บตัวอย่างพรรณไม้ใบเลี้ยงเดี่ยวและพืชเมล็ดเปลือย ตั้งแต่ตู้ที่ 59 ถึงตู้ที่ 73

รวม 15 ตู้

- จัดทำดัชนีวงศ์พืชฉบับปรับปรุงให้เป็นปัจจุบันและติดรายการดัชนีวงศ์พืชที่ตู้เก็บพรรณไม้ตั้งแต่ตู้ที่ 23 ถึงตู้ที่ 58 รวม 36 ตู้ จากทั้งหมด 73 ตู้ คิดเป็น ร้อยละ 49.32 รวมผลสำเร็จการจัดทำดัชนีวงศ์พืชฉบับปรับปรุงให้เป็นปัจจุบันและติดรายการดัชนีวงศ์พืชที่ตู้เก็บพรรณไม้ได้ครบถ้วนร้อยละ 100 ได้ผลการดำเนินการอยู่ในระดับ 5 คะแนน

ตัวชี้วัดที่ 4 ร้อยละความพึงพอใจของผู้รับบริการ

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช มีงานบริการตามคู่มือประชาชน งานบริการที่เผยแพร่บนเว็บไซต์ ศูนย์รวมข้อมูลภาครัฐเพื่อติดต่อราชการ (www.info.go.th) ซึ่งกำหนดให้หน่วยงานต้องจัดพิมพ์ QR Code แบบประเมินความพึงพอใจ ให้ประชาชนประเมินความพึงพอใจ ณ จุดบริการ ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558 และพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2565 เป็นกฎหมายกลางที่เปลี่ยนการทำงานของภาครัฐ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชน ส่งเสริมการทำงานและการให้บริการของภาครัฐ สามารถใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นหลัก โดยประชาชนสามารถประเมินการทำงานของรัฐบาลและเข้าถึงข้อมูลได้ ซึ่งมีจำนวนผู้ตอบแบบสำรวจฯ จำนวน 160 ราย ผลการดำเนินการร้อยละ 97.4 อยู่ในระดับ 5 คะแนน

ตัวชี้วัดที่ 5 ระดับความสำเร็จของการปรับปรุงกระบวนการหรือการให้บริการผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ได้แต่งตั้งคณะทำงานปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานของสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ตามคำสั่งที่ 37/2566 ลงวันที่ 19 ธันวาคม 2566 มีการจัดประชุมคณะทำงานฯ ครั้งที่ 1/2567 เมื่อวันที่ 10 มกราคม 2567 เพื่อทบทวนการปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานของสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ที่เกี่ยวข้องกับงานบริการ โดยสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช มีการดำเนินงานออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียนตามมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดให้ผู้ใดประสงค์จะได้หนังสือรับรองพันธุ์พืชชนิดใดให้เป็นพันธุ์พืชขึ้นทะเบียนให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่รับคำขอ และพิจารณาตรวจสอบเอกสารข้อมูลโดยมีคณะทำงานเป็นผู้พิจารณาข้อมูลลักษณะประจำพันธุ์เบื้องต้น และอธิบดีกรมวิชาการเกษตรสั่งประกาศเป็นเวลา 30 วัน ถ้าไม่มีผู้ใดทักท้วงภายใน 30 วัน อธิบดีกรมวิชาการเกษตรจะออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน (ร.พ. 2) ให้กับผู้นำคำขอ เจ้าหน้าที่จะดำเนินการส่งหนังสือ ร.พ. 2 พร้อมเอกสารจำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ แบบแจ้งการได้รับหนังสือ ร.พ. 2 และแบบสำรวจความพึงพอใจของผู้รับบริการ เมื่อผู้รับได้รับหนังสือ ร.พ. 2 จะต้องกรอกข้อมูลในเอกสาร 2 ฉบับดังกล่าว และส่งกลับไปยังสำนักคุ้มครองพันธุ์พืชทางไปรษณีย์ ซึ่งทำให้ผู้ส่งมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ เพื่ออำนวยความสะดวกและลดค่าใช้จ่ายในการส่งเอกสารกลุ่มวิจัยการคุ้มครองพันธุ์พืช จึงได้ดำเนินการจัดทำ Google form เพื่อตอบเอกสารดังกล่าว โดยการสแกนผ่าน QR code ซึ่งปรากฏในหนังสือนำส่ง ร.พ. 2 คณะทำงานมีมติเห็นชอบ การปรับปรุงกระบวนการ “เรื่อง การแจ้งการได้รับหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน (ร.พ. 2) และการตอบแบบสำรวจความพึงพอใจของผู้รับบริการตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ผ่าน Google form โดยการสแกนผ่าน QR code” รวมถึงคณะทำงาน

ได้จัดทำแบบฟอร์มจำนวน 3 แบบฟอร์มตามที่ กพร. กำหนด ได้แก่ แบบฟอร์ม 1 การทบทวนกระบวนการของหน่วยงาน แบบฟอร์ม 2 แบบฟอร์มแสดงรายละเอียดตัวชี้วัดของกระบวนการ และแบบฟอร์ม 3 แผนการปรับปรุงกระบวนการของหน่วยงาน ทั้งนี้ แบบฟอร์ม 3 ได้รับความเห็นชอบจากผู้บังคับบัญชาเรียบร้อยแล้ว

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืชได้ดำเนินการตามแผนการปรับปรุงกระบวนการที่กำหนดไว้ในแผนการปรับปรุงกระบวนการของหน่วยงาน และได้จัดทำแบบฟอร์ม 4 แบบรายงานผลการดำเนินการ ซึ่งผลการดำเนินการของการปรับปรุงกระบวนการดังกล่าวพบว่า มีผู้แจ้งการได้รับหนังสือ ร.พ.2 ผ่าน Google form โดยการสแกนผ่าน QR Code จำนวน 26 ราย จาก 31 ราย และผู้แจ้งฯ มีความพึงพอใจต่อการปรับปรุงกระบวนการร้อยละ 100 และคณะทำงานฯ ได้จัดประชุม ครั้งที่ 2/2567 เมื่อวันที่ 23 กันยายน 2567 เพื่อพิจารณาสรุปผลการดำเนินการ พร้อมทั้งจัดทำรายงานรอบ 12 เดือนส่งภายในกำหนด ได้ผลการดำเนินการอยู่ในระดับ 5 คะแนน

ตัวชี้วัดที่ 6 ร้อยละความสำเร็จของการเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายภาพรวม

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ดำเนินการเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายภาพรวมประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 คิดเป็นร้อยละ 96.69

ตัวชี้วัดที่ 7 ระดับความสำเร็จของการรายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณตามแบบรายงาน สกป.301/302 โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ผ่านโปรแกรม Scorecards Cockpit Enterprise

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช รายงานแผน/ผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานภาพรวมรายผลผลิต/โครงการ ในระดับ 5 คะแนน

ตัวชี้วัดที่ 8 ระดับความสำเร็จของการถ่ายทอดตัวชี้วัดของหน่วยงานสู่ระดับบุคคล

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ดำเนินการจัดทำตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย มีการจัดทำคำรับรองการปฏิบัติราชการ และถ่ายทอดตัวชี้วัดจากหน่วยงานสู่ระดับบุคคล ได้ผลการดำเนินการอยู่ในระดับ 5 คะแนน

ตัวชี้วัดที่ 9 ระดับความสำเร็จของการควบคุมภายใน

คณะทำงานควบคุมภายในสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ดำเนินการติดตามผลการดำเนินการควบคุมภายในตามแบบรายงานการประเมินผลและการปรับปรุงการควบคุมภายใน ของปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 รอบ 6 เดือน และรอบ 12 เดือน และส่งรายงานผลการติดตามการปฏิบัติตามรายงานการประเมินผลการควบคุมภายใน ปค.ย.4 ปค.ย.5 และแบบติดตาม ปค.ย.5 ส่งให้กลุ่มพัฒนาระบบบริหารตามระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งผลการดำเนินงานอยู่ในระดับ 4.5 คะแนน

สรุปผลคะแนนถ่วงน้ำหนักตัวชี้วัดผลการปฏิบัติการ สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

ตัวชี้วัดผลการปฏิบัติราชการ	ผลการดำเนินงาน	ค่าคะแนนที่ได้	คะแนนถ่วงน้ำหนัก
1. ระดับความสำเร็จของการนำผลงานวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมายเพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเกษตร	5	5.0000	1.0000
2. ระดับความสำเร็จการให้บริการข้อมูลนำเข้า ส่งออกพืชอนุรักษ์แบบออนไลน์	5	5.0000	0.7500
3. ระดับความสำเร็จของการตรวจสอบทบทวนดัชนีวงศ์พืชของพิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพให้เป็นข้อมูลปัจจุบัน	5	5.0000	0.7500
4. ร้อยละความพึงพอใจของผู้รับบริการ	97.40	5.0000	0.5000
5. ระดับความสำเร็จของการปรับปรุงกระบวนการหรือการให้บริการผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์	5	5.0000	0.5000
6. ร้อยละความสำเร็จของการเบิกจ่ายเงินงบประมาณรายจ่ายภาพรวม	96.69	3.3450	0.2509
7. ระดับความสำเร็จของการรายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณตามแบบรายงาน สงป.301/302 โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ผ่านโปรแกรม Scorecards Cockpit Enterprise	5	5.0000	0.3750
8. ระดับความสำเร็จของการถ่ายทอดตัวชี้วัดของหน่วยงานสู่ระดับบุคคล	5	5.0000	0.3750
9. ระดับความสำเร็จของการควบคุมภายใน	4.5	4.5000	0.3375

» ผลการดำเนินงาน

ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 มีเจตนารมณ์ เพื่อส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจให้มีการพัฒนาและปรับปรุงพันธุ์พืชใหม่ ด้วยการให้สิทธิและความคุ้มครองตามกฎหมาย และเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ และพัฒนาการใช้ประโยชน์พันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป และพันธุ์พืชป่า เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแล บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์พันธุ์พืชอย่างยั่งยืน

1. การจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่

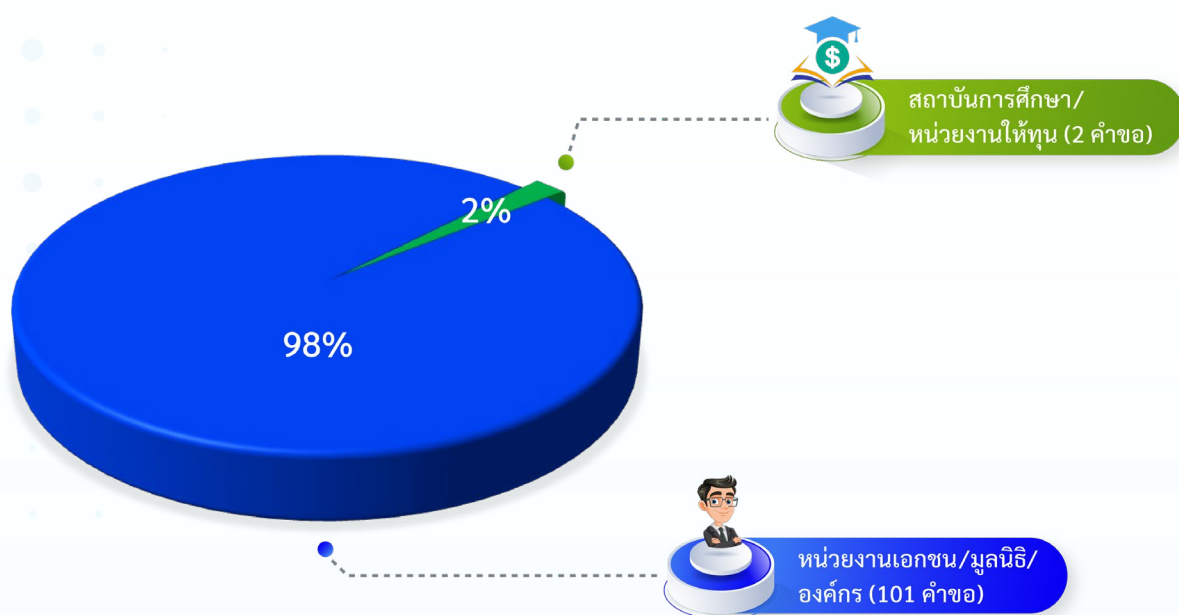
พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 กำหนดให้นักปรับปรุงพันธุ์พืชที่ทำการศึกษาคัดลอง หรือวิจัยจนได้พันธุ์พืชใหม่ หากประสงค์จะขอรับการคุ้มครองเป็นพันธุ์พืชใหม่ พันธุ์พืชนั้นต้องมีคุณสมบัติ คือ มีความสม่ำเสมอ มีความคงตัวของลักษณะประจำพันธุ์ มีความแตกต่างจากพันธุ์อื่นอย่างเด่นชัดที่ปรากฏอยู่ในวันที่ขอจดทะเบียน และต้องไม่มีการนำส่วนขยายพันธุ์มาใช้ประโยชน์ ขยาย จำหน่าย แจกจ่าย ทั้งภายในและนอกราชอาณาจักรเกินกว่า 1 ปี ก่อนวันยื่นขอจดทะเบียน โดยสามารถยื่นคำขอจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ ณ กลุ่มวิจัยการคุ้มครองพันธุ์พืช สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ปัจจุบันรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ประกาศรายชื่อชนิดพืชใหม่ที่สามารถขอรับการคุ้มครองแล้ว จำนวน 107 ชนิด (ภาคผนวก 1) (ณ วันที่ 17 มิถุนายน 2567) ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 มีประกาศกำหนดชนิดพืชเป็นพันธุ์พืชใหม่ที่จะได้รับความคุ้มครอง เพิ่ม 5 ชนิด ได้แก่ พืชสกุลพุทธรักษา สตรอว์เบอร์รี กระท่อม พืชสกุลแฮมและลูกผสม และเพาโลว์เนีย ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 สำนักคุ้มครองพันธุ์พืชได้ดำเนินการในแต่ละขั้นตอนการจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 (ภาคผนวก 2) มีผลการดำเนินงาน ดังนี้

1.1 การตรวจสอบและรับคำขอจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่

เมื่อมีผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบคุณสมบัติเบื้องต้นของพันธุ์พืชที่ยื่นขอจดทะเบียน จากข้อมูลที่ปรากฏในเอกสารและหลักฐานประกอบคำขอ หากเอกสารถูกต้องครบถ้วน สามารถรับคำขอได้ทันที หากเอกสารไม่ถูกต้องครบถ้วนให้ผู้ยื่นคำขอ ยื่นเอกสารเพิ่มเติมให้ถูกต้องครบถ้วน จึงดำเนินการรับคำขอได้

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 มีจำนวนคำขอทั้งหมด 103 คำขอ จำแนกตามประเภทผู้ยื่นคำขอ ได้แก่ สถาบันการศึกษา/ผู้ให้ทุน 2 คำขอ และหน่วยงานเอกชน/มูลนิธิ/องค์กร 101 คำขอ

แผนภูมิแสดงจำนวนคำขอจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่
จำแนกตามประเภทผู้ยื่นคำขอ (ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2566–กันยายน 2567)

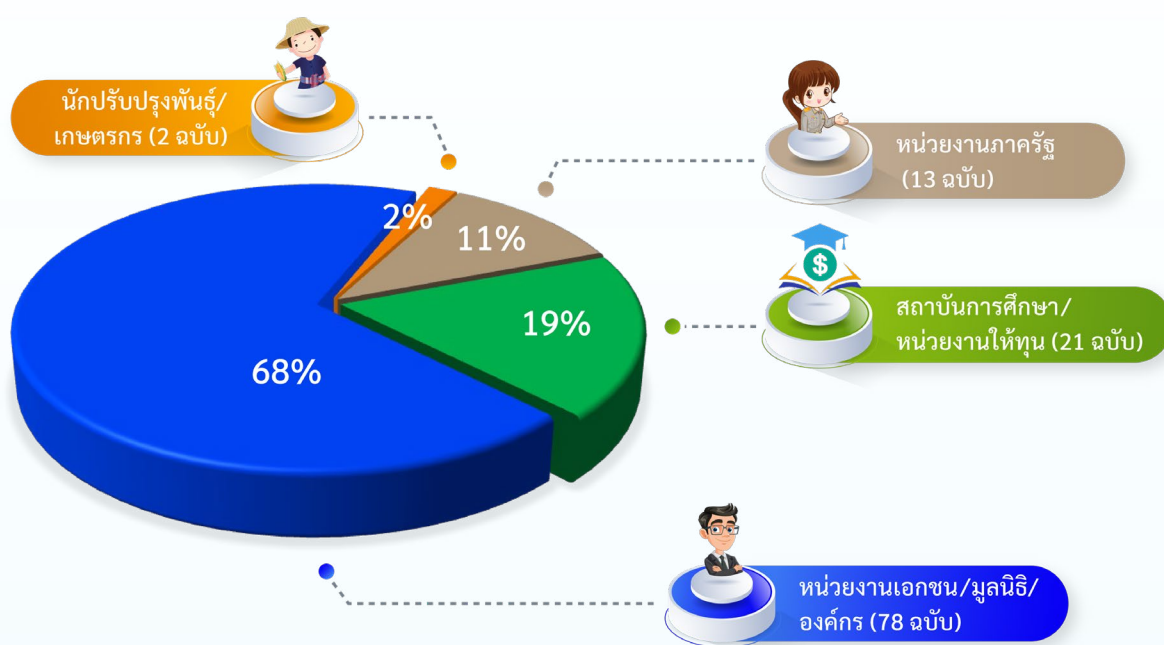
1.2 การตรวจสอบภาคสนาม (DUS examination)

เมื่อรับคำขอเรียบร้อยแล้ว คณะทำงานตรวจสอบภาคสนามของแต่ละชนิดพืชจะพิจารณาข้อมูลเพื่อหาพันธุ์ที่มีลักษณะใกล้เคียงที่จะใช้ปลูกเปรียบเทียบและกำหนดแปลงปลูกทดสอบเพื่อจะตรวจสอบพันธุ์พืชที่ขอจดทะเบียนว่ามีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ โดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลการเก็บบันทึกลักษณะของพนักงานเจ้าหน้าที่ ทั้งนี้ กรมวิชาการเกษตรจะแต่งตั้งคณะทำงานตรวจสอบภาคสนามทำหน้าที่ประเมินผลการปลูกทดสอบดังกล่าว

1.3 การออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ได้ออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ จำนวน 114 ฉบับ (ภาคผนวก 3) จำแนกตามประเภทผู้ได้รับหนังสือสำคัญฯ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ/กำกับภาครัฐ 13 ฉบับ สถาบันการศึกษา/ผู้ให้ทุน 21 ฉบับ หน่วยงานเอกชน/มูลนิธิ/องค์กร 78 ฉบับ และนักปรับปรุงพันธุ์/เกษตรกร 2 ฉบับ

แผนภูมิแสดงจำนวนหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่
จำแนกตามประเภทผู้ได้รับหนังสือสำคัญฯ (ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2566–กันยายน 2567)

ภาพกิจกรรมตรวจภาคสนาม เพื่อการจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่

ตัวอย่างพันธุ์พืชที่ได้รับการจดทะเบียน คุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

ชนิดพืช ข้าวโพด

ชื่อพันธุ์ แปชีปิค322

โดย บริษัท แปชีฟิคเมล็ดพันธุ์ จำกัด

ชนิดพืช ข้าวโพด

ชื่อพันธุ์ เ็นพิจิ0204

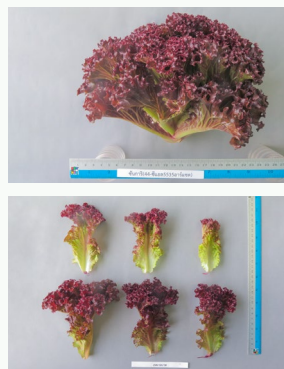
โดย บริษัท ชินเจนทา ครอป โพรเทคชั่น เอเชีย

ชนิดพืช กะเพรา

ชื่อพันธุ์ แก้วจูรี04

โดย บริษัท ซีพีแรม จำกัด

ชนิดพืช ผักกาดหอม

ชื่อพันธุ์ ชันการี (44-ชีแอล5535 อาร์แชด)

โดย บริษัท ไรค์ ชวาน ซาดเทล์ท เอ็น ซาดฮันเดล เบ.เว.

ชนิดพืช พริก
ชื่อพันธุ์ พีซี 18

โดย บริษัท กรีนซีดส์ จำกัด

ชนิดพืช ยูคาลิปตัส
ชื่อพันธุ์ เค154

โดย บริษัท ยูคาลิปตัส เทคโนโลยี จำกัด

ชนิดพืช ยูคาลิปตัส
ชื่อพันธุ์ พีที 318

โดย บริษัท อินทิเกรทเต็ด รีเสิร์ช เซ็นเตอร์ จำกัด

ชนิดพืช ยูคาลิปตัส
ชื่อพันธุ์ เอสอา3

โดย บริษัท แอ็ดวานซ์อาเซียน จำกัด

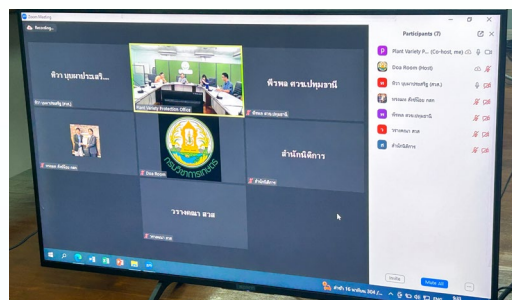

2. การคุ้มครองพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่า

2.1 มาตรา 52

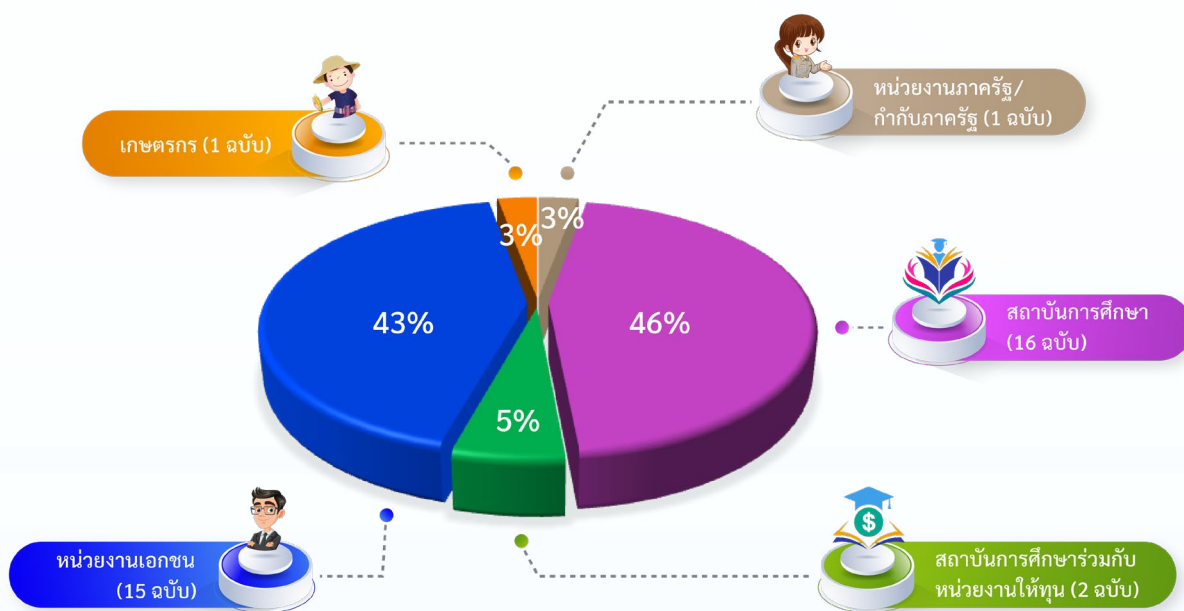
มาตรา 52 กำหนดว่า ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวมพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป พันธุ์พืชป่า หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัยเพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ และทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ตามกฎหมายว่าเรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขออนุญาตเก็บ จัดหา หรือรวบรวมพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปหรือพันธุ์พืชป่า เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัยเพื่อประโยชน์ในทางการค้า และการทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ พ.ศ. 2553 ลงวันที่ 30 ธันวาคม 2553

และกรมวิชาการเกษตร ได้ออกประกาศกรมฯ เรื่อง กำหนดแบบคำขออนุญาต และแบบข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ จากการเก็บ จัดหา หรือรวบรวมพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป หรือพันธุ์พืชป่า เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัยเพื่อประโยชน์ในทางการค้า พ.ศ. 2555 ลงวันที่ 21 ธันวาคม 2555 โดยสำนักคุ้มครองพันธุ์พืชได้ดำเนินการตามขั้นตอนการยื่นคำขออนุญาต ออกหนังสืออนุญาต และจัดทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ตามมาตรา 52 ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 (ภาคผนวก 4)

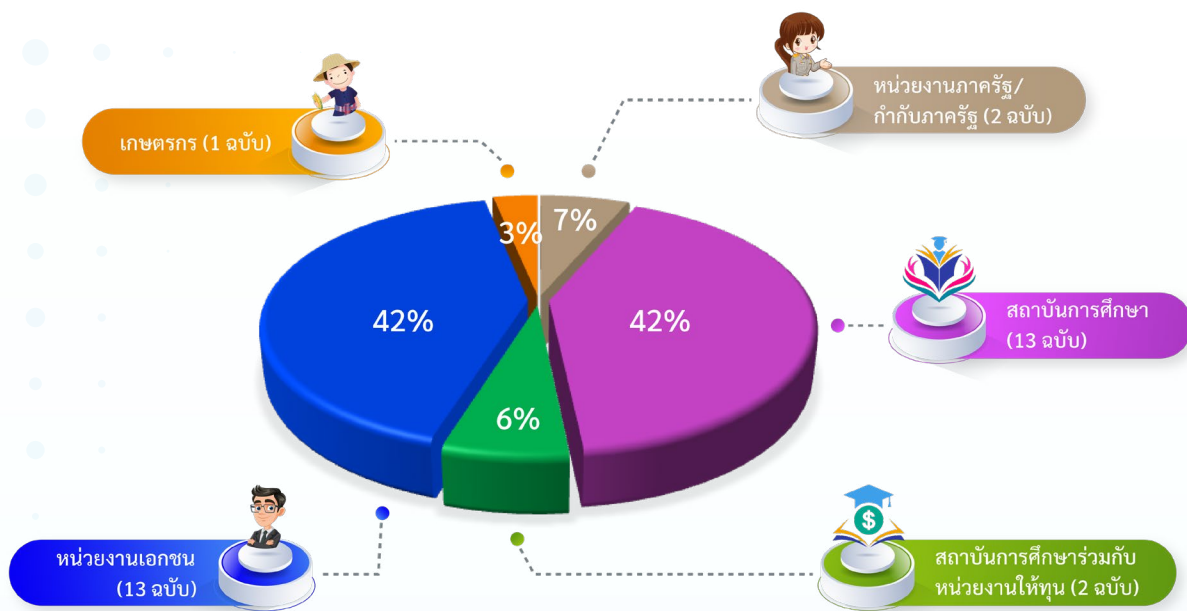
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ได้ดำเนินการประชุมคณะทำงานเพื่อพิจารณาข้อตกลง แบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป และพันธุ์พืชป่า จำนวน 12 ครั้ง ได้ดำเนินการ ออกหนังสืออนุญาตให้เก็บ จัดหา หรือรวบรวมพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป พันธุ์พืชป่า หรือส่วนหนึ่งส่วนใด ของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัยเพื่อประโยชน์ในทางการค้า (ค.พ. 11) จำนวน 35 ฉบับ จำแนกตามประเภทผู้ได้รับหนังสืออนุญาต ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ/กำกับภาครัฐ 1 ฉบับ สถาบันการศึกษา 16 ฉบับ สถาบันการศึกษาร่วมกับหน่วยงานให้ทุน 2 ฉบับ หน่วยงานเอกชน 15 ฉบับ และเกษตรกร 1 ฉบับ

แผนภูมิแสดงจำนวนหนังสืออนุญาตให้เก็บ จัดหา หรือรวบรวมพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป พันธุ์พืชป่า (ค.พ. 11) จำแนกตามประเภทผู้ได้รับหนังสืออนุญาต (ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2566–กันยายน 2567)

และได้ทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้พันธุ์พืชและ/หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่า (ค.พ. 12) จำนวน 31 ฉบับ จำแนกตามประเภทผู้ทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ/กำกับภาครัฐ 2 ฉบับ สถาบันการศึกษา 13 ฉบับ สถาบันการศึกษาร่วมกับหน่วยงานให้ทุน 2 ฉบับ หน่วยงานเอกชน 13 ฉบับ และเกษตรกร 1 ฉบับ

แผนภูมิแสดงจำนวนทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ (ค.พ. 12)
จำแนกตามประเภทผู้ทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์
(ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2566–กันยายน 2567)

2.2 มาตรา 53

มาตรา 53 กำหนดให้ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัยพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป พันธุ์พืชป่าหรือส่วนหนึ่งของพันธุ์พืชดังกล่าวที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้แจ้งเป็นหนังสือตามแบบแนบท้ายระเบียบต่ออธิบดีกรมวิชาการเกษตร ตามระเบียบคณะกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืช ว่าด้วยการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่า ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า พ.ศ. 2547 ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัยพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่า หรือส่วนหนึ่งของพันธุ์พืชดังกล่าว เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบเอกสารแล้ว พบว่าถูกต้อง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีหนังสือแจ้งการรับทราบต่อผู้แจ้ง โดยที่ผู้แจ้งต้องไม่ส่งมอบพันธุ์พืชดังกล่าวให้แก่ผู้อื่น และเมื่อสิ้นสุดการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ผู้แจ้งต้องส่งผลการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย นั้นให้แก่กรมวิชาการเกษตรเพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณชนต่อไป โดยสำนักคุ้มครองพันธุ์พืชได้ดำเนินการตามขั้นตอนการแจ้งการเก็บ จัดหา หรือรวบรวมพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปหรือพันธุ์พืชป่า ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ตามมาตรา 53 ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 (ภาคผนวก 5)

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ได้ดำเนินการออกหนังสือแบบตอบรับการแจ้งการเก็บ จัดหา หรือรวบรวมว่าด้วย การศึกษา ทดลอง หรือวิจัย พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่า หรือส่วนหนึ่งของพันธุ์พืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ตามมาตรา 53 เป็นสถาบันการศึกษา ทั้ง 104 ฉบับ

3. การขึ้นทะเบียนชุมชนและการจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น

ขั้นตอนและวิธีขึ้นทะเบียนชุมชน ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 (ภาคผนวก 6) และการจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 (ภาคผนวก 7) หมวด 4 เรื่อง การคุ้มครองพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นตามมาตรา 43-46

- มาตรา 43 กล่าวว่าไว้ว่า พันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นต้องเป็นพันธุ์พืชที่มีอยู่เฉพาะในท้องที่ใดท้องที่หนึ่งภายในราชอาณาจักรเท่านั้น และเป็นพันธุ์พืชที่ไม่เคยจดทะเบียนเป็นพันธุ์พืชใหม่

- มาตรา 44 กล่าวว่าไว้ว่า บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้วที่ตั้งถิ่นฐานและสืบทอดระบบวัฒนธรรมร่วมกันมาโดยต่อเนื่องซึ่งได้ร่วมกันอนุรักษ์ หรือพัฒนาพันธุ์พืชที่เข้าลักษณะที่กำหนดไว้ตามมาตรา 43 อาจขอขึ้นทะเบียนเป็นชุมชนตามพระราชบัญญัตินี้ โดยตั้งตัวแทนยื่นคำขอเป็นหนังสือต่อผู้ว่าราชการจังหวัดแห่งท้องที่ คำขออย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้ (1) พันธุ์พืชที่ร่วมกันอนุรักษ์หรือพัฒนา และวิธีการดำเนินการในการอนุรักษ์หรือพัฒนาพันธุ์พืชนั้น (2) รายชื่อของผู้เป็นสมาชิกชุมชน (3) สภาพพื้นที่พร้อมทั้งแผนที่สังเขปแสดงเขตพื้นที่ชุมชนและเขตติดต่อ การยื่นคำขอและการพิจารณาอนุมัติขึ้นทะเบียนชุมชนให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

- มาตรา 45 กล่าวไว้ว่า พันธุ์พืชที่มีอยู่เฉพาะในท้องถิ่นใดและชุมชนเป็นผู้อนุรักษ์หรือพัฒนาพันธุ์พืชดังกล่าวแต่ผู้เดียว ให้ชุมชนนั้นมีสิทธิยื่นคำร้องต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ชุมชนนั้นตั้งอยู่ในเขตปกครอง ให้ดำเนินการยื่นคำขอจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น แทนชุมชนดังกล่าวได้เมื่อได้รับคำร้องจากชุมชน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการขอจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นต่อคณะกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืช นับแต่วันที่ได้รับเอกสารและข้อมูลที่จำเป็นในการขอจดทะเบียนครบถ้วน

- มาตรา 46 การขอจดทะเบียน การพิจารณาคำขอจดทะเบียน และการออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ผลการดำเนินงานกิจกรรมการขึ้นทะเบียนชุมชนและการจดทะเบียนพืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น

- ชุมชนเทศบาลตำบลโคกมะกอก อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี ชุมชนมีกิจกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาพันธุ์พืช “ลั่นทมพันธุ์ชมพูปราจีน” ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นชุมชนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 แล้ว โดยผู้ว่าราชการจังหวัดปราจีนบุรี ได้ลงนามในหนังสือสำคัญการขึ้นทะเบียนชุมชน เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2566 และเทศบาลตำบลโคกมะกอก ในนามของ “ชุมชนเทศบาลตำบลโคกมะกอก” ได้รับการจดทะเบียน “ลั่นทมพันธุ์ชมพูปราจีน” เป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 โดยประธานกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืช (ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์) ได้ลงนามในหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2567 มีอายุการคุ้มครองสิทธิ 12 ปี นับตั้งแต่วันที่ 7 ตุลาคม 2567

- ชุมชนพืชทองไข่เน่าน่าน จังหวัดน่าน ชุมชนมีกิจกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาพันธุ์พืชพืชทอง จำนวน 2 พันธุ์ ได้แก่ “พันธุ์ไข่เน่าน่าน 1” และ “พันธุ์ไข่เน่าน่าน 2” ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นชุมชนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 แล้ว โดยผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน ได้ลงนามในหนังสือสำคัญการขึ้นทะเบียนชุมชน เมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2567 และขณะนี้ พืชทอง “พันธุ์ไข่เน่าน่าน 1” และ “พันธุ์ไข่เน่าน่าน 2” ได้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืช ในคราวประชุมครั้งที่ 4 2/2567 เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2567 มีมติเห็นชอบคำขอจดทะเบียนฯ และให้เสนอคณะกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืชเพื่อพิจารณาต่อไป

4. กองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช

ผลการดำเนินงานของกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืชประจำปีบัญชี พ.ศ. 2567
(ทุนปีปฏิทิน)

1. ด้านการเงิน

รายได้ของกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช

เงินรายได้ของกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ได้จากค่าธรรมเนียมการรับจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่ ได้แก่ ค่าธรรมเนียมคำขอจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่ ค่าธรรมเนียมออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่ ค่าธรรมเนียมรายปี และข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ตามมาตรา 52 เป็นต้น โดยเดือนมกราคม-ธันวาคม 2567 กองทุนฯ มีรายได้เป็นเงิน 1,201,245.10 บาท มีรายได้สะสม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2567 เป็นเงิน 6,016,028.76 บาท ตามตารางแสดงรายได้กองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ประจำปี พ.ศ. 2567 (ทุนปีปฏิทิน)

ตารางแสดงรายได้กองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ประจำปี พ.ศ. 2567 (ทุนปีปฏิทิน)

เดือน	รายได้ (บาท)
มกราคม	80,011.75
กุมภาพันธ์	78,656.65
มีนาคม	46,400.00
เมษายน	48,200.00
พฤษภาคม	50,022.40
มิถุนายน	216,129.30
กรกฎาคม	198,500.00
สิงหาคม	129,150.00
กันยายน	57,500.00
ตุลาคม	100,400.00
พฤศจิกายน	99,675.00
ธันวาคม	96,600.00
รวม	1,201,245.10

2. ด้านการสนองประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2.1 ความสำเร็จในการให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืช และความรู้เกี่ยวกับการจัดสรรเงินในส่วนที่ได้รับจากการใช้ประโยชน์พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป ตามมาตรา 59

2.1.1 การให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืช และกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช กับชุมชนที่มีศักยภาพในการจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น

กองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช จัดฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืชให้กับชุมชนที่มีศักยภาพในการจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น จำนวน 4 ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ 1 ณ ศูนย์เรียนรู้ไร่ภูมิลักขณ์ อำเภอกงเทพา จังหวัดสงขลา วันที่ 27 สิงหาคม 2567 โดยมีชุมชนที่อนุรักษ์ทุเรียนพันธุ์พื้นเมืองที่มีศักยภาพในการจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น

ครั้งที่ 2 ณ บ่อน้ำพุร้อนทุ่งนุ้ย ตำบลทุ่งนุ้ย อำเภอกวนกาหลง จังหวัดสตูล วันที่ 28 สิงหาคม 2567 โดยมีชุมชนที่อนุรักษ์ทุเรียนพันธุ์พื้นเมืองที่มีศักยภาพในการจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น

ครั้งที่ 3 ณ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไร่ อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี วันที่ 17 กันยายน 2567 โดยมีชุมชนที่อนุรักษ์ข้าวโพดพันธุ์พื้นเมืองที่มีศักยภาพในการจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น

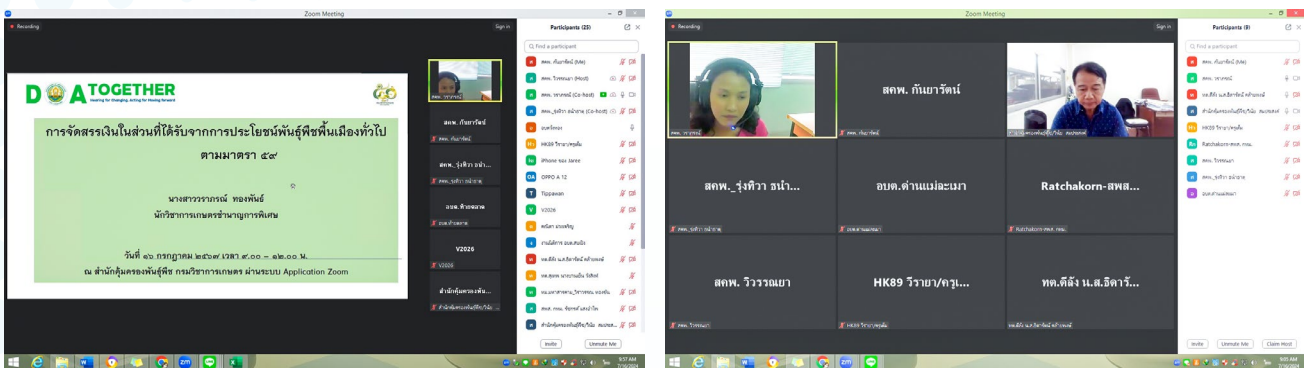
ครั้งที่ 4 ณ เทศบาลตำบลโคกมะกอก อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี วันที่ 12 พฤศจิกายน 2567 โดยชุมชนเทศบาลตำบลโคกมะกอกมีล้นทมพันธุ์หมูปราจีนได้รับจดทะเบียนเป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นแล้ว และสามารถเสนอโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนเงินช่วยเหลือและอุดหนุนจากกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืชเพื่อดำเนินโครงการวิจัยหรือพัฒนาพันธุ์ล้นทมพันธุ์หมูปราจีนได้ต่อไป

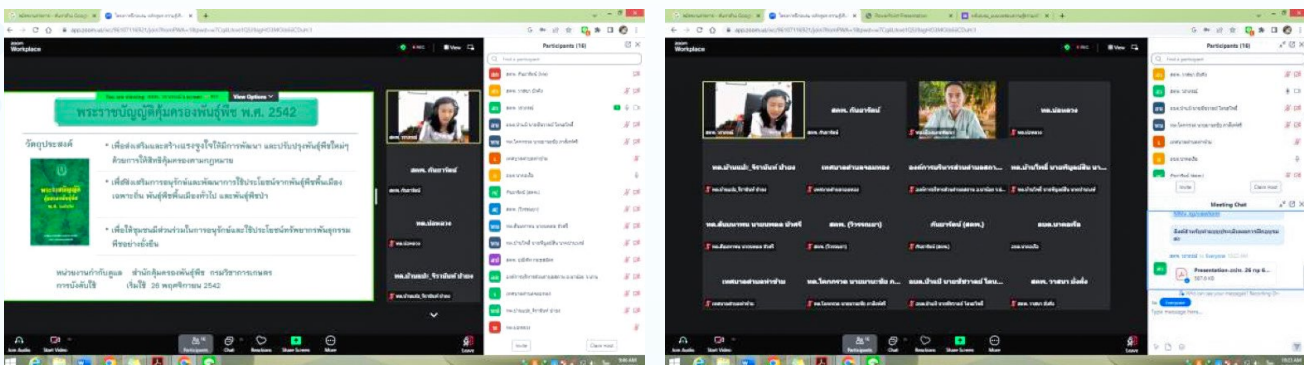
2.1.2 การให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดสรรเงินในส่วนที่ได้รับจากการใช้ประโยชน์ พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป ตามมาตรา 59 ให้แก่ อบท. ตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและอัตรา การจัดสรรเงินกองทุน

กองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช จัดฝึกอบรมหลักสูตร ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย ด้านการคุ้มครองพันธุ์พืช และการจัดสรรเงินในส่วนที่ได้รับจากการใช้ประโยชน์พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป ตามมาตรา 59 ผ่านระบบออนไลน์ (ZOOM) จำนวน 2 ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2567 มีผู้เข้าร่วมฝึกอบรม ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการจัดสรรเงินในส่วนที่ได้รับจากการใช้ประโยชน์ พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปตามมาตรา 59 จำนวน 27 หน่วยงาน

ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 26 กันยายน 2567 มีผู้เข้าร่วมฝึกอบรม ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการจัดสรรเงินในส่วนที่ได้รับจากการใช้ประโยชน์ พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปตามมาตรา 59 จำนวน 9 หน่วยงาน และองค์กรส่วนท้องถิ่นที่มีการเข้าถึงพันธุ์กรรม แต่ยังไม่ได้รับการจัดสรรเงิน จำนวน 16 หน่วยงาน รวมทั้งสิ้น 25 หน่วยงาน

2.2 ความพึงพอใจของผู้รับบริการ

กองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช จัดทำแบบสำรวจความพึงพอใจของผู้รับบริการได้รับความเห็นชอบจากกรมบัญชีกลางและบริษัททริสเรียบริยแล้ว เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2567 จัดทำเป็นรูปแบบเอกสารและ google form โดยแบ่งกลุ่มผู้รับบริการเป็น 4 กลุ่ม มีผลการสำรวจ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้รับบริการด้านการชำระค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่ มีผู้ตอบแบบสำรวจ 22 คน ผลการประเมิน มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุดและพึงพอใจมาก คิดเป็นร้อยละ 93

กลุ่มที่ 2 ผู้รับบริการการปฏิบัติงานการนำส่งรายได้จากข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ตาม ม.52 มีผู้ตอบแบบสำรวจ 5 คน มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุดและพึงพอใจมาก คิดเป็นร้อยละ 80

กลุ่มที่ 3 ผู้รับบริการด้านการปฏิบัติงานการจัดสรรเงินร้อยละ 60 ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีผู้ตอบแบบสำรวจ 6 คน มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุดและพึงพอใจมาก คิดเป็นร้อยละ 93

กลุ่มที่ 4 ผู้รับบริการด้านการขอรับเงินช่วยเหลือ หรือเงินอุดหนุนจากกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช มีผู้ตอบแบบสำรวจ 14 คน มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุดและพึงพอใจมาก คิดเป็นร้อยละ 97.26

สรุปผลการประเมินจาก 4 กลุ่ม มีผลการประเมินระดับพึงพอใจมากที่สุดและพึงพอใจมาก เฉลี่ยร้อยละ 90.815

3. ด้านการปฏิบัติการ

3.1 ความสำเร็จในการสนับสนุนทุนอุดหนุนงานวิจัยแก่ชุมชนในด้านการอนุรักษ์การวิจัยและการพัฒนาพันธุ์พืช

กองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ได้กำหนดกรอบวงเงินในการช่วยเหลือและอุดหนุนหรืออุดหนุนโครงการของชุมชนที่ได้รับการขึ้นทะเบียนชุมชนและมีพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 จำนวน 500,000 บาท โดยมีชุมชนที่เสนอโครงการเพื่อขอรับเงินช่วยเหลือและอุดหนุนฯ จำนวน 2 ชุมชน ได้แก่

1. ชุมชนคู้บางกะเจ้า มีส้มเขียวหวานพันธุ์เทพรสเป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น ได้ยื่นคำขอและข้อเสนอโครงการอนุรักษ์ส้มเขียวหวานพันธุ์เทพรสเพื่อการอนุรักษ์ฟื้นฟูและเพิ่มศักยภาพการผลิตส้มเขียวหวานพันธุ์เทพรสในชุมชนคู้บางกะเจ้า วงเงิน 250,000 บาท โดยได้มีการลงพื้นที่ติดตามโครงการเป็นระยะ

เรือนเพาะชำกล้าไม้ (26 ธันวาคม 2567–11 เมษายน 2568)

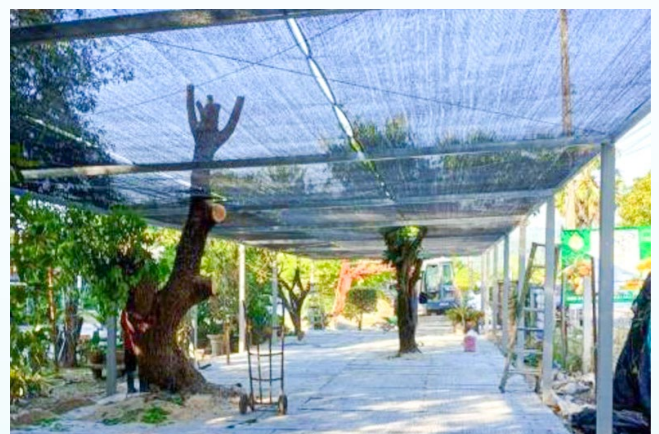

ฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการขยายพันธุ์ วิธีการปลูก และการดูแลรักษา วันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2568

2. ชุมชนมะปรางหวานทองประมุลนครนายก มีมะปรางพันธุ์หวานทองประมุลพรหมณีเป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น ได้ยื่นคำขอและข้อเสนอโครงการวิจัยและพัฒนาขยายพันธุ์มะปรางหวานพันธุ์ทองประมุลพรหมณีเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตในชุมชน และเพื่อการอนุรักษ์อย่างยั่งยืน วงเงิน 250,000 บาท โดยได้มีการลงพื้นที่ติดตามโครงการเป็นระยะ

สร้างเรือนเพาะชำกล้าไม้แบบชั่วคราว (17-26 ตุลาคม 2567)

สำรวจองค์ความรู้เกี่ยวกับการขยายพันธุ์ วิธีการปลูก และการดูแลรักษา วันที่ 22 ตุลาคม 2567

ฝึกอบรมเกี่ยวกับวิธีการขยายพันธุ์ การปรับสภาพดินและน้ำ วิธีการปลูก และดูแลรักษา ของมะปรางพันธุ์หวานทองประมุขพรหมณี วันที่ 29 พฤศจิกายน 2567

3.2 ความสำเร็จของการส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยของชุมชน

กองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ได้จัดทำแผนการส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยของชุมชน ประจำปี พ.ศ. 2567 โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ครั้งที่ 1/2567 เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2567 เพื่อให้งานวิจัยจากโครงการที่ได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย และนำองค์ความรู้ที่ได้จากผลงานวิจัย การอนุรักษ์และพัฒนาพันธุ์พืชของชุมชนไปเผยแพร่ตามช่องทางต่าง ๆ ที่เหมาะสม ดังนี้

1. จัดฝึกอบรม เรื่อง วิธีการขยายพันธุ์ การปรับสภาพดินและน้ำ วิธีการปลูก และดูแลรักษาของมะปรางพันธุ์หวานทองประมุขพรหมณี เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2567 ผู้เข้าร่วมฝึกอบรม จำนวน 20 คน และส้มเขียวหวานพันธุ์เทพรส เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2568 ผู้เข้าร่วมฝึกอบรม จำนวน 22 คน โดยมีผู้นำชุมชนที่ร่วมกันอนุรักษ์มะปรางและส้มเขียวหวานเป็นผู้บรรยายถ่ายทอดองค์ความรู้ และให้ผู้เข้าร่วมฝึกอบรมได้ฝึกปฏิบัติ

ชุมชนคู้้งบางกะเจ้า-ส้มเขียวหวานพันธุ์เทพรส

ชุมชนมะปรางหวานทองประมุลนครนายก-มะปรางพันธุ์หวานทองประมุลพรหมณี

พืชในชุมชนมะปรางหวานทองประมุลนครนายก

อ.เมือง จ.นครนายก

ไม้ผล-ไม้ยืนต้น

- มะปรางเปรี้ยว
- มะปรางหวาน
- มะยงชิด
- กระท้อน
- มะขามยักษ์
- มะม่วง
- ทุเรียน
- เสาวรส

พืชผัก-ผักพื้นบ้าน

- ชะมวง
- มะตูมแขก
- แต้ว
- เหลียง
- มะนาว
- มะละกอ
- หน่อไม้หวาน

ไม้ดอก-ไม้ประดับ

- หิรัญญิการ์
- ชมนาด
- กระดังงาสงขลา
- การเวก
- สายหยุด
- โมกต่าง
- เล็บมือนาง

พืชอื่น ๆ (สมุนไพร)

- การบูร
- ม้ากระทืบโรง
- กำลั้งเสือโคร่ง
- เถาเอ็นอ่อน

วิธีการขยายพันธุ์มะปรางให้ได้ผลดี

การทาบกิ่ง

ข้อดี ✓

- ระยะเวลาสั้น
- ใช้เทคนิคขยายพันธุ์ง่ายกว่าการเพาะเมล็ด และการปักชำ
- สามารถใช้กิ่งพันธุ์ที่ได้ต้นจริงมาปลูกตามต้องการ
- ได้ต้นมะปรางพันธุ์ที่ต้องการมาปลูกทันที
- ใช้กิ่งพันธุ์ที่ได้มาปลูกได้ทันที
- ใช้กิ่งพันธุ์ที่ได้มาปลูกได้ทันที
- ใช้กิ่งพันธุ์ที่ได้มาปลูกได้ทันที
- ใช้กิ่งพันธุ์ที่ได้มาปลูกได้ทันที

ข้อเสีย ✗

- ต้องมีการพรางกิ่งที่เชื่อมประสานเป็นต้นเดียว
- ใช้เวลานานกว่าการเพาะเมล็ด
- ใช้กิ่งพันธุ์ที่ได้มาปลูกได้ทันที
- ใช้กิ่งพันธุ์ที่ได้มาปลูกได้ทันที
- ใช้กิ่งพันธุ์ที่ได้มาปลูกได้ทันที
- ใช้กิ่งพันธุ์ที่ได้มาปลูกได้ทันที
- ใช้กิ่งพันธุ์ที่ได้มาปลูกได้ทันที
- ใช้กิ่งพันธุ์ที่ได้มาปลูกได้ทันที

การเสียบยอด

ข้อดี ✓

- ระยะเวลาสั้น
- ใช้เทคนิคขยายพันธุ์ง่ายกว่าการเพาะเมล็ด และการปักชำ
- สามารถใช้กิ่งพันธุ์ที่ได้ต้นจริงมาปลูกตามต้องการ
- ได้ต้นมะปรางพันธุ์ที่ต้องการมาปลูกทันที
- ใช้กิ่งพันธุ์ที่ได้มาปลูกได้ทันที
- ใช้กิ่งพันธุ์ที่ได้มาปลูกได้ทันที
- ใช้กิ่งพันธุ์ที่ได้มาปลูกได้ทันที
- ใช้กิ่งพันธุ์ที่ได้มาปลูกได้ทันที

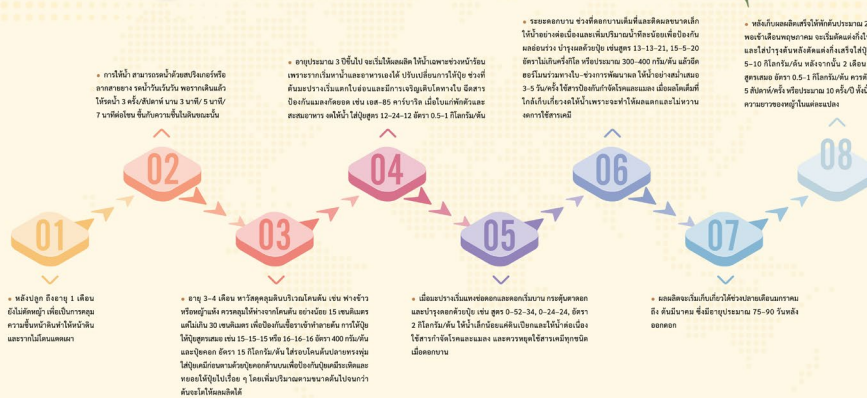
ข้อเสีย ✗

- ต้องมีการพรางกิ่งที่เชื่อมประสานเป็นต้นเดียว
- ใช้เวลานานกว่าการเพาะเมล็ด
- ใช้กิ่งพันธุ์ที่ได้มาปลูกได้ทันที
- ใช้กิ่งพันธุ์ที่ได้มาปลูกได้ทันที
- ใช้กิ่งพันธุ์ที่ได้มาปลูกได้ทันที
- ใช้กิ่งพันธุ์ที่ได้มาปลูกได้ทันที
- ใช้กิ่งพันธุ์ที่ได้มาปลูกได้ทันที
- ใช้กิ่งพันธุ์ที่ได้มาปลูกได้ทันที

วิธีการปลูกมะปรางหวานในขั้นที่ตำบลพรหมณี

วิธีการดูแลรักษามะปรางที่เหมาะสม

3. เผยแพร่องค์ความรู้ผ่านทางสถานีวิทยุกระจายเสียงเพื่อการเกษตรกรรมส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ ในระบบ A.M. ความถี่ 1386 KHz ชื่อรายการ คุ่มครองชวนคุย ในช่วงเดือนตุลาคม-พฤศจิกายน 2567 ความยาว 30 นาที 2 วันต่อสัปดาห์

4. ด้านการบริหารจัดการทุนหมุนเวียน

4.1 การบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน

กองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ได้จัดทำคู่มือการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน ประจำปี พ.ศ. 2567 โดยมีการจัดทำกลยุทธ์และแนวทางการบริหารจัดการปัจจัยเสี่ยง 9 ปัจจัย ดังนี้

ปัจจัยที่ 1 ชุมชนมีความสนใจในการอนุรักษ์พันธุ์พืชพื้นเมืองภายในชุมชน ไม่สามารถขอรับเงินสนับสนุนงานวิจัยได้ : กองทุนได้จัดฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย จำนวน 4 ครั้ง และได้ชุมชนที่สามารถรับการสนับสนุนเงินเพื่อส่งเสริมงานวิจัยเกี่ยวกับการอนุรักษ์ การวิจัยและการพัฒนาพันธุ์พืชได้จำนวน 2 ชุมชน

ปัจจัยที่ 2 กฎหมายลำดับรองยังไม่แล้วเสร็จจึงไม่สามารถดำเนินการทั้งระบบได้ : ดำเนินการเร่งรัดการจัดทำประกาศกรมวิชาการเกษตร เรื่อง กำหนดแบบคำขอ แบบข้อเสนอโครงการ แบบสัญญา แบบรายงาน และแบบหนังสือแจ้งปิดโครงการ การขอเงินช่วยเหลือและอุดหนุน หรือเงินอุดหนุนจากกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2567 ทำให้ชุมชนสามารถขอรับการสนับสนุนเงินช่วยเหลือและเงินอุดหนุนได้

ปัจจัยที่ 3 บุคลากรขาดความเชี่ยวชาญในการบริหารงานด้านการเงินและบัญชี และด้านวิเคราะห์นโยบายและแผนของกองทุน : จัดทำโครงการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรของกองทุน โดยมีเจ้าหน้าที่เข้ารับการอบรมอย่างน้อย 1 หลักสูตร ได้แก่ อบรมหลักสูตรการบริหารความเสี่ยงระดับองค์กร โดยบริษัท ฝึกอบรมและสัมมนาธรรมนิติ จำกัด 1 คน และการเข้าศึกษาดูงานทุนหมุนเวียนอื่นที่มีภารกิจใกล้เคียงกับกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ซึ่งบุคลากรของกองทุนได้เข้าศึกษาดูงาน ณ กองทุนภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย ในวันที่ 20 ธันวาคม 2567 ได้รับความรู้ด้านการบริหารจัดการกองทุน และด้านการพิจารณาให้ทุนสนับสนุนโครงการที่ขอใช้เงินจากกองทุน

ปัจจัยที่ 4 ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียยังขาดความรู้เกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืช และกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช จึงไม่ได้ทำตามที่ถูกกฎหมายให้สิทธิคุ้มครองหรือตามที่กำหนด : จัดฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายของกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช และเผยแพร่ความรู้ตามช่องทางต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์ facebook รายการทางสถานีวิทยุ

ปัจจัยที่ 5 ระบบสารสนเทศและดิจิทัลสนับสนุนการบริหารจัดการกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืชยังไม่แล้วเสร็จ : อยู่ระหว่างพัฒนาระบบโดยศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารกรมวิชาการเกษตร

ปัจจัยที่ 6 รายได้ของกองทุนอาจลดลงตามจำนวนคำขอที่ลดลง : ประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่และขออนุญาตและทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ตามมาตรา 52 โดยการฝึกอบรมให้ความรู้เรื่องกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืช และออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียง

ปัจจัยที่ 7 บุคลากรของกองทุนมีจำนวนไม่เพียงพอ ไม่สามารถปฏิบัติงานให้แล้วเสร็จภายในเวลากำหนด : อยู่ระหว่างศึกษาและวางแผนการจ้างพนักงานทุน

ปัจจัยที่ 8 ขาดการสื่อสารที่ดีภายในองค์กร : จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานและเผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบขั้นตอนการปฏิบัติงานถูกต้องตรงกัน

ปัจจัยที่ 9 แหล่งรายได้ที่แน่นอนตามที่กฎหมายกำหนดจึงไม่สามารถหารายได้กองทุนจากช่องทางอื่นได้ : อยู่ระหว่างปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

4.2 การตรวจสอบภายใน

กองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ได้จัดส่งเอกสารให้กลุ่มตรวจสอบภายใน กรมวิชาการเกษตร เพื่อตรวจสอบการดำเนินงานด้านการเงินของกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ระหว่างวันที่ 9 เมษายน-7 พฤษภาคม 2567 และได้เข้าร่วมประชุมปิดการตรวจสอบเงินนอกงบประมาณของกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ประจำปี พ.ศ. 2566 เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2567 ได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติงานตามข้อเสนอแนะ และกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืชได้ปฏิบัติตามข้อเสนอแนะ สรุปได้ดังนี้

ข้อเสนอแนะ

1. ให้ทบทวนคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการเก็บรักษาเงิน ให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกเงินจากคลังฯ พ.ศ. 2562 ข้อ 86-91 และคำสั่งผู้ทำหน้าที่ด้านการเงิน ให้เป็นปัจจุบัน

2. ให้คณะกรรมการเก็บรักษาเงินร่วมกันตรวจสอบตัวเงิน และเอกสารแทนตัวเงินกับรายงานเงินคงเหลือประจำวัน เมื่อปรากฏว่าถูกต้องแล้ว ให้เจ้าหน้าที่การเงินนำเงิน และเอกสารแทนตัวเงินเก็บรักษาในตู้নিরภัย และให้กรรมการเก็บรักษาเงินทุกคนที่ได้รับแต่งตั้ง ลงลายมือชื่อในรายงานเงินคงเหลือประจำวันไว้เป็นหลักฐาน ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกเงินจากคลังฯ พ.ศ. 2562 ข้อ 83 วรรคสอง หากกรรมการเก็บรักษาเงินผู้ใดไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้พิจารณาแต่งตั้งข้าราชการปฏิบัติหน้าที่แทนให้ครบจำนวน ทั้งนี้ กรรมการเก็บรักษาเงินหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่กรรมการเก็บรักษาเงินแทน เมื่อลงนามในรายงานเงินคงเหลือประจำวัน ให้ระบุชื่อด้วยตัวบรรจงกำกับไว้ทุกครั้ง เพื่อยืนยันว่าเป็นผู้ได้รับแต่งตั้ง

การปฏิบัติตามข้อเสนอแนะ

1. ออกคำสั่งสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ที่ 11/2567 เรื่อง แต่งตั้งผู้ทำหน้าที่ด้านการเงินและบัญชีกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ลงวันที่ 5 มิถุนายน 2567 แต่งตั้งคณะกรรมการเก็บรักษาเงินเจ้าหน้าที่การเงิน และผู้ลงนามในใบเสร็จรับเงิน เจ้าหน้าที่เก็บรักษาเงินและนาเงินส่งคลัง

2. ให้คณะกรรมการเก็บรักษาเงินร่วมกันตรวจสอบตัวเงิน และเอกสารแทนตัวเงินกับรายงานเงินคงเหลือประจำวัน เมื่อปรากฏว่าถูกต้องแล้ว ให้เจ้าหน้าที่การเงินนำเงิน และเอกสารแทนตัวเงินเก็บรักษาในตู้নিরภัย และให้กรรมการเก็บรักษาเงินทุกคนที่ได้รับแต่งตั้ง ลงลายมือชื่อในรายงานเงินคงเหลือประจำวันไว้เป็นหลักฐานทุกครั้ง

4.3 การบริหารจัดการสารสนเทศและดิจิทัล

แผนปฏิบัติการดิจิทัลระยะยาว ปี พ.ศ. 2566–2570 และแผนปฏิบัติการสารสนเทศและดิจิทัล ปี พ.ศ. 2567 ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ครั้งที่ 2/2566 เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2566 สรุปได้ดังนี้

แผนปฏิบัติการดิจิทัลระยะยาว ปี พ.ศ. 2566–2570

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืชเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการของกองทุน

กลยุทธ์ที่ 1 จัดหาระบบในการบริหารจัดการงานกองทุนครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพเพื่อรองรับการปฏิบัติงานกองทุน

กลยุทธ์ที่ 1 ใช้ระบบสารสนเทศในการเผยแพร่ข้อมูลกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืชให้กับชุมชน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ปรับเปลี่ยนมาใช้ระบบสารสนเทศในการอำนวยความสะดวกและตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ

กลยุทธ์ที่ 3 ปรับเปลี่ยนมาใช้ระบบการจ่ายเงินและการรับเงินของกองทุนฯ ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์

ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานโดยใช้ระบบสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

แผนปฏิบัติการสารสนเทศและดิจิทัล ปี พ.ศ. 2567 และผลการดำเนินงาน 5 โครงการ ดังนี้

1) โครงการจัดทำระบบฐานข้อมูลกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืชเพื่อใช้ในการบริหารจัดการกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ดำเนินการดังนี้

1.1 วางแผนการพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อใช้ในงานบริหารจัดการกองทุน

1.2 จัดทำข้อเสนอโครงการระบบฐานข้อมูลงานบริหารจัดการกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืชให้ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารพิจารณาเพื่อเสนอขออนุมัติ ประจำปี พ.ศ. 2569 จำนวน 1 ระบบ ได้แก่ ระบบบริหารจัดการกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช (Plant Varieties Protection Fund Management System : PFMS) ขณะนี้อยู่ระหว่างวิเคราะห์ ออกแบบ พัฒนา ปรับปรุงระบบ

2) โครงการจัดหาครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์ที่มีประสิทธิภาพ ดำเนินการดังนี้

2.1 สำรวจครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์เพื่อเสนอโครงการจัดตั้งงบประมาณในการจัดซื้อครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์เพื่อใช้งานระบบฐานข้อมูลกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช และงานบริหารทั่วไป สำหรับปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ขณะนี้อยู่ระหว่างพิจารณาอนุมัติจากกรมวิชาการเกษตร

2.2 เขียนโครงการเพื่อจัดตั้งงบประมาณในการจัดทำระบบฐานข้อมูลกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ประจำปี พ.ศ. 2569 ขณะนี้อยู่ระหว่างพิจารณาอนุมัติจากกรมวิชาการเกษตร

3) จัดทำช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืชผ่านทางสื่อโซเชียลมีเดีย ดำเนินการดังนี้

3.1 วางแผนการพัฒนาช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืชผ่านทางสื่อโซเชียลมีเดีย โดยเลือกช่องทางเผยแพร่ 4 ช่องทาง ได้แก่ การออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียงของกรมส่งเสริมการเกษตร แผ่นใบปลิวประชาสัมพันธ์ การจัดฝึกอบรม และทางเว็บไซต์

3.2 รวบรวมข้อมูลความรู้เกี่ยวกับกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช

3.3 เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืชผ่านทางสื่อโซเชียลมีเดียให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ

4) ปรับเปลี่ยนมาใช้ระบบการรับชำระเงินผ่านระบบ e-Payment อยู่ระหว่างดำเนินการทดสอบระบบ และปรับเปลี่ยนมาใช้ระบบการรับชำระเงินร่วมกับศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ดำเนินการดังนี้

4.1 จัดทำแผนปรับเปลี่ยนระบบการรับชำระเงินผ่านระบบ e-Payment

4.2 ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ผู้รับชำระเงิน ซึ่งขณะนี้เจ้าหน้าที่สามารถใช้งานระบบ e-Payment ได้เรียบร้อยแล้ว

4.3 จัดทำคู่มือการใช้งานระบบการรับชำระเงินผ่านระบบ e-Payment แจกจ่ายให้เจ้าหน้าที่ที่ดูแลระบบ e-Payment

4.4 ติดตั้งระบบการรับชำระเงินผ่านระบบ e-Payment เรียบร้อยและสามารถใช้งานได้ในส่วนที่เป็นบัญชีเงินงบประมาณแผ่นดินกรมวิชาการเกษตร

5) ส่งบุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ระหว่างการทำโครงการที่เหมาะสมกับบุคลากร ดำเนินการดังนี้

5.1 สำรวจความต้องการของเจ้าหน้าที่กองทุน

5.2 ส่งเข้าร่วมฝึกอบรมหลักสูตรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 2 หลักสูตร ได้แก่ ระบบการรับชำระเงินผ่านระบบ e-Payment ของกรมวิชาการเกษตร อบรมโดยเจ้าหน้าที่จากศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารกรมวิชาการเกษตร และการใช้โปรแกรมดิจิทัลเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล (ผ่านระบบออนไลน์)

5. ด้านการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหาร ผู้บริหารทุนหมุนเวียน พนักงาน และลูกจ้าง

5.1 บทบาทคณะกรรมการทุนหมุนเวียน

คณะกรรมการกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช มีหน้าที่กำหนดกฎระเบียบ พิจารณานุมัติ รวมถึงการจัดทำแผนปฏิบัติการของกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ประชุมติดตามผลการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการบริหารทุนหมุนเวียน พ.ศ. 2558 โดยมีประชุมคณะกรรมการกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ในปี พ.ศ. 2567 จำนวน 4 ครั้ง เพื่อรายงานผลการดำเนินงานของกองทุน พิจารณาแผนปฏิบัติการต่าง ๆ ของกองทุน และข้อเสนอโครงการเพื่อขอรับเงินจัดสรรตามโครงการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2567 มีวาระเพื่อทราบรายงานผลการปฏิบัติงานตามตัวชี้วัดของกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืชประจำปี พ.ศ. 2566 และผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดไตรมาสที่ 1 (มกราคม-มีนาคม 2567) และพิจารณาร่างคู่มือการบริหารความเสี่ยงและแผนการบริหารความเสี่ยงกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ประจำปี พ.ศ. 2567 การจัดสรรเงินจำนวนร้อยละ 60 ของเงินรายได้ตามข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ตามมาตรา 52 ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และวางแผนปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช

ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2567 มีวาระเพื่อทราบรายงานผลการปฏิบัติงานตามตัวชี้วัดไตรมาสที่ 2 (เมษายน-มิถุนายน 2567) รายงานผลการตรวจสอบภายในของกองทุนประจำปี พ.ศ. 2566 และรายงานของผู้สอบบัญชีและรายงานการเงินของกองทุน สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2566 และพิจารณาข้อเสนอโครงการเพื่อจัดสรรเงินกองทุนในการช่วยเหลือและอุดหนุน หรืออุดหนุนโครงการของชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมะปรางหวานทองประมุขนครนายก และพิจารณาการจัดสรรเงินจำนวนร้อยละ 60 ของเงินรายได้ตามข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ตามมาตรา 52 ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2567 มีวาระเพื่อทราบรายงานผลการปฏิบัติงานตามตัวชี้วัดไตรมาสที่ 3 (กรกฎาคม-กันยายน 2567) และรายงานผลการจัดสรรเงินจำนวน ร้อยละ 60 ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ตามมาตรา 52 และพิจารณาข้อเสนอโครงการเพื่อจัดสรรเงินกองทุน ในการช่วยเหลือและอุดหนุน หรืออุดหนุนโครงการของชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของชุมชนคังบางกะเจ้า ร่างประมาณการรายรับ รายจ่ายของกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ประจำปี พ.ศ. 2568 ร่างตัวชี้วัดการประเมินผลการดำเนินงานของกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืชประจำปี พ.ศ. 2568 ทบทวนแผนปฏิบัติการระยะยาวและแผนปฏิบัติการประจำปี พ.ศ. 2568 ของแผนปฏิบัติการกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช แผนปฏิบัติการดิจิทัล และแผนปฏิบัติการด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล และกำหนดปฏิทินการประชุมคณะกรรมการกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืชของปี พ.ศ. 2568

ครั้งที่ 4 เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2567 มีวาระเพื่อทราบรายงานผลการปฏิบัติงานตามตัวชี้วัดไตรมาสที่ 4 (ตุลาคม–30 พฤศจิกายน 2567) รายงานความก้าวหน้าการดำเนินโครงการที่ได้รับจัดสรรเงินจากกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ประจำปี พ.ศ. 2567 และรายงานสรุปผลการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดสรรเงินในส่วนที่ได้รับจากการประโยชน์พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป ตามมาตรา 59 ให้แก่ อปท.

แผนปฏิบัติการระยะยาวของกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ปี พ.ศ. 2566–2570 ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ครั้งที่ 2/2566 เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2566 สรุปได้ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดเก็บรายได้เงินกองทุน

โครงการที่ 1 โครงการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่และขออนุญาตและทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ตามมาตรา 52

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการอุดหนุนการวิจัยและพัฒนา

โครงการที่ 2 โครงการกำหนดแนวทางและหลักเกณฑ์สำหรับส่งเสริมและสนับสนุนหรือให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชนในการขอรับทุนสนับสนุนงานวิจัยเกี่ยวกับการอนุรักษ์ การวิจัยและการพัฒนาพันธุ์พืช

โครงการที่ 3 โครงการสนับสนุนทุนอุดหนุนงานวิจัยแก่ชุมชนในด้านการอนุรักษ์ การวิจัยและการพัฒนาพันธุ์พืช

โครงการที่ 4 โครงการรวบรวมองค์ความรู้จากงานวิจัยและพัฒนาของชุมชน

โครงการที่ 5 เผยแพร่องค์ความรู้หรือผลงานของกองทุนผ่านช่องทางที่เหมาะสม

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของกองทุน

โครงการที่ 6 โครงการพัฒนาระบบสารสนเทศและดิจิทัลของกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช

โครงการที่ 7 โครงการจัดทำระบบการบริหารองค์ความรู้งานกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช (Knowledge Management)

- โครงการที่ 8 โครงการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรของกองทุน
- โครงการที่ 9 โครงการเตรียมการเพื่อสรรหาบุคลากรที่มีคุณสมบัติรองรับภารกิจของกองทุน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการบริหารจัดการที่ดี

- โครงการที่ 10 โครงการกำกับบริหารฟื้นฟูปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานทุนหมุนเวียน
- โครงการที่ 11 โครงการเผยแพร่ข้อมูลต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เปิดเผยได้เพื่อความโปร่งใสในการดำเนินงาน
- โครงการที่ 12 การสร้างการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุน

5.2 การบริหารทรัพยากรบุคคล

แผนปฏิบัติการด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลระยะยาว ปี พ.ศ. 2566–2570 และแผนปฏิบัติการด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล ปี พ.ศ. 2567 ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ครั้งที่ 2/2566 เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2566 สรุปได้ดังนี้

แผนปฏิบัติการด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลระยะยาว ปี พ.ศ. 2566–2570

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาทรัพยากรบุคคลากรมุ่งสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้

- โครงการที่ 1 ส่งบุคลากรของกองทุนเข้าร่วมการฝึกอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุน
- โครงการที่ 2 จัดทำคู่มือการบริหารงานกองทุน
- โครงการที่ 3 ส่งบุคลากรศึกษาดูงานกับทุนหมุนเวียนฯ ที่มีประสิทธิภาพ และทุนหมุนเวียนที่มีภารกิจใกล้เคียงกับกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการบริหารและอัตรากำลัง

- โครงการที่ 4 การเตรียมการเพื่อสรรหาบุคลากรที่มีคุณสมบัติรองรับภารกิจของกองทุน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 เพิ่มประสิทธิภาพของระบบประเมินผลการปฏิบัติงาน

- โครงการที่ 5 จัดทำตัวชี้วัดระดับบุคคลและการประเมินผลการปฏิบัติประจำปี

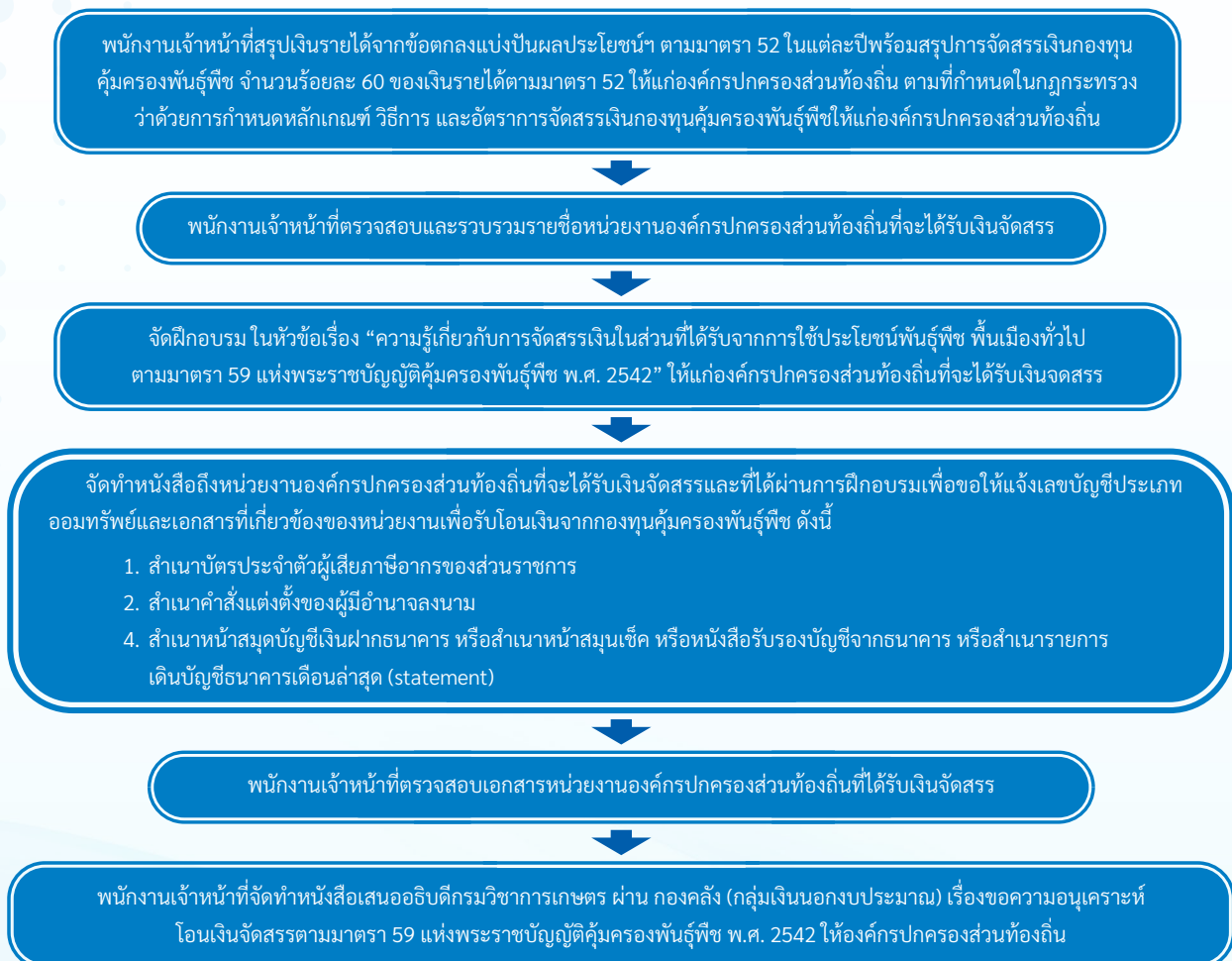
แผนปฏิบัติการด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล ปี พ.ศ. 2567 และผลการดำเนินงาน

ดังนี้

1. การส่งบุคลากรของกองทุนเข้าร่วมการฝึกอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุน โดยมีบุคลากรเข้าร่วมฝึกอบรม จำนวน 2 หลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรการทำอินโฟกราฟิก (Infographic) เพื่อการประชาสัมพันธ์โดยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน และหลักสูตรการบริหารความเสี่ยงระดับองค์กร (Enterprise Risk Management) โดยบริษัท ฝึกอบรมและสัมมนาธรรมนิติ จำกัด
2. การจัดทำคู่มือการบริหารงานกองทุน เพื่อใช้สำหรับปฏิบัติงานกองทุน จำนวน 2 คู่มือ ดังนี้

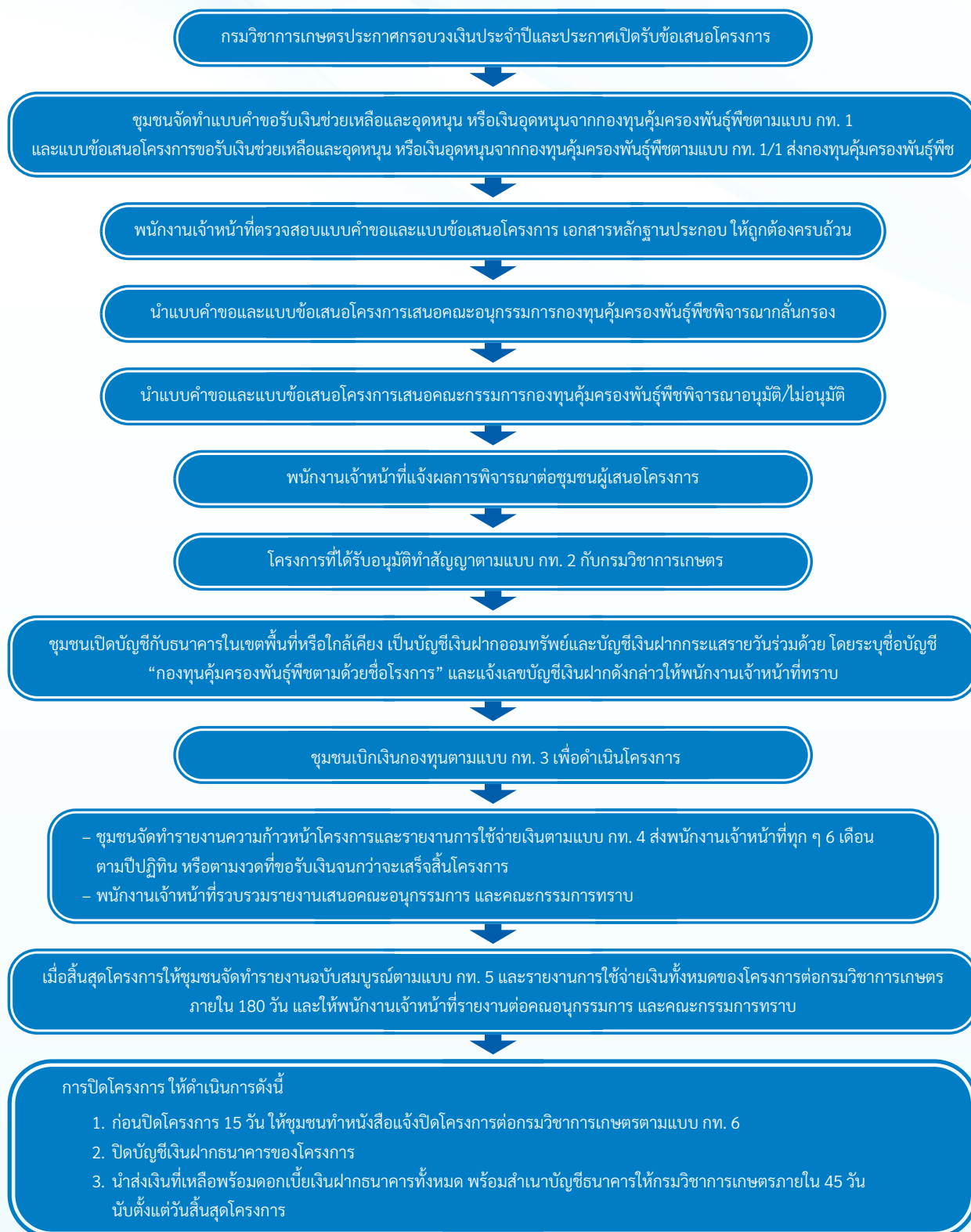
2.1 คู่มือการจัดสรรเงินร้อยละ 60 ของเงินรายได้ที่ได้รับจากการใช้ประโยชน์พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปตามมาตรา 52 ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามมาตรา 59 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

ขั้นตอนการจัดสรรเงินร้อยละ 60 ของเงินรายได้ที่ได้รับจากการใช้ประโยชน์พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปตามมาตรา 52 ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามมาตรา 59 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

2.2 คู่มือการให้ทุนช่วยเหลือชุมชนที่ขึ้นทะเบียนและจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

ขั้นตอนการให้ทุนช่วยเหลือชุมชนที่ขึ้นทะเบียนและจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

3. การศึกษาดูงานกับทุนหมุนเวียน ที่มีประสิทธิภาพ และทุนหมุนเวียนที่มีภารกิจใกล้เคียงกับกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช โดยเจ้าหน้าที่ของกองทุนได้เข้าศึกษาดูงาน ณ กองทุนภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย ในวันที่ 20 ธันวาคม 2567 ได้รับความรู้ด้านการบริหารจัดการกองทุน และด้านการพิจารณาให้ทุนสนับสนุนโครงการที่ขอใช้เงินจากกองทุน

4. การเตรียมการเพื่อสรรหาบุคลากรที่มีคุณสมบัติรองรับภารกิจของกองทุน โดยมีการกำหนดตำแหน่ง หน้าที่ความรับผิดชอบและเป้าหมายของงาน และนำเสนอเพื่อขออนุมัติต่อไป

5. จัดทำตัวชี้วัดระดับบุคคลและการประเมินผลการปฏิบัติประจำปี เจ้าหน้าที่กองทุนได้รับการประเมินผลการปฏิบัติงานปีละ 2 ครั้ง ในเดือนมีนาคม และกันยายน 2567 ผ่านระบบ DPIS ของกรมวิชาการเกษตร

6. ด้านการดำเนินงานตามนโยบายรัฐ/กระทรวงการคลัง

6.1 การใช้จ่ายเงินตามแผนการใช้จ่ายที่ได้รับการอนุมัติ

กองทุนจัดทำแผนการใช้จ่ายเงินของกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ประจำปี พ.ศ. 2567 และได้รับอนุมัติกรอบวงเงินจากกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง รวมจำนวนทั้งสิ้น 1,040,000 บาท ประกอบด้วยค่าตอบแทนใช้สอยและวัสดุ ค่าใช้จ่ายในการจัดสรรเงินให้กับ อปท. ตามมาตรา 52 และโครงการสนับสนุนให้แก่ชุมชนที่ ขึ้นทะเบียนและจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 โดยกองทุนสามารถใช้จ่ายเงินได้ตามแผนการใช้จ่ายที่ได้รับอนุมัติคิดเป็นร้อยละ 98.72%

» ผลการดำเนินงาน

ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518

1. พันธุ์พืชขึ้นทะเบียน

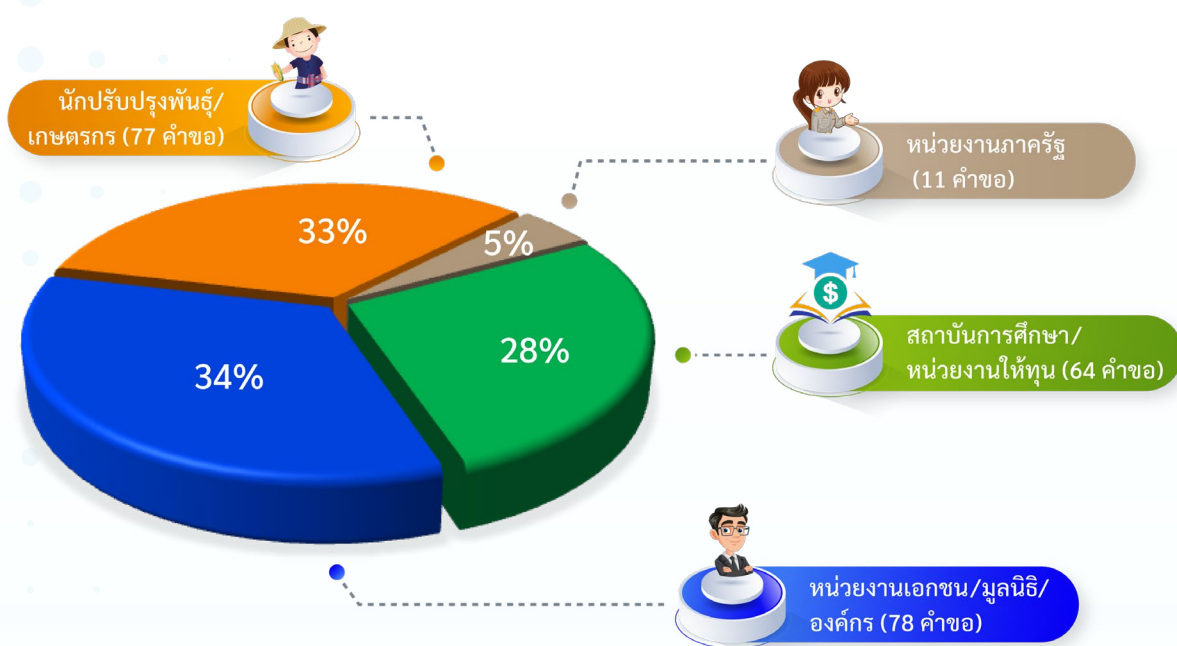
พระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 28 กำหนดให้ ผู้ใดประสงค์จะได้รับหนังสือรับรองพืชชนิดใดเป็นพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน หรือพันธุ์พืชรับรอง ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยให้เป็นไปตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง หลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขการออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2547

การออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน เป็นการบอกให้ทราบถึงลักษณะพันธุ์พืชที่มีความแตกต่างจากพันธุ์อื่นทั่วไปในพืชชนิดเดียวกัน เจ้าของหรือผู้ปรับปรุงพันธุ์พืช

ที่ต้องการนำพันธุ์พืชมาขึ้นทะเบียน ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ กลุ่มวิจัยการคุ้มครองพันธุ์พืช สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร โดยแนบเอกสาร แจ้งชนิดพืช ชื่อพันธุ์ แหล่งที่มา/ประวัติของพันธุ์ และลักษณะประจำพันธุ์ ตามที่กรมวิชาการเกษตรกำหนด เมื่อผ่านการตรวจสอบและพิจารณาข้อมูลโดยคณะทำงานแล้ว เจ้าหน้าที่จะปิดประกาศโฆษณาเป็นเวลา 30 วัน หากไม่มีผู้ใดคัดค้าน อธิบดีกรมวิชาการเกษตรจะออกหนังสือรับรอง ทั้งนี้ หนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน เปรียบเสมือนการบำบัดประจำตัวพันธุ์พืชที่ได้จดแจ้งขึ้นทะเบียนไว้กับกรมวิชาการเกษตร ผู้ได้รับหนังสือรับรองจะไม่ได้รับสิทธิการคุ้มครองในแบบการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา และหนังสือรับรองไม่ได้เป็นการรับรองลักษณะความดีเด่นของพันธุ์ที่รับรองนั้น

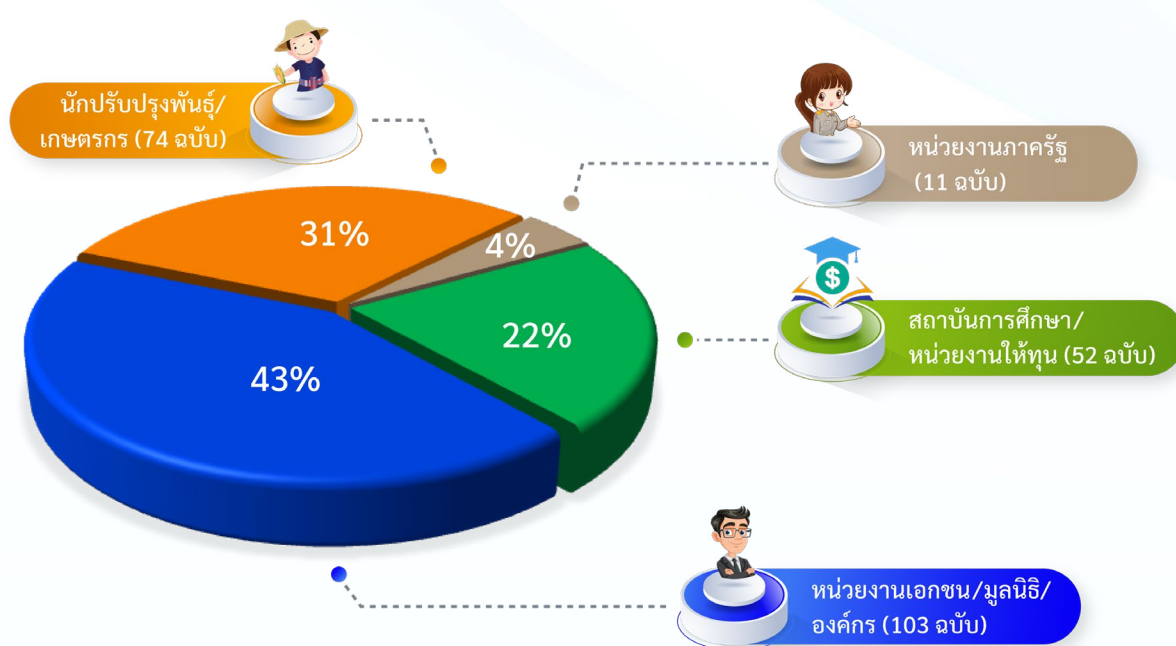
สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ได้ดำเนินการตามขั้นตอนการออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ภาคผนวก 8) โดยปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 รับคำขอให้ออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน จำนวน 230 คำขอ จำแนกตามประเภทของผู้ยื่นคำขอฯ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ 11 คำขอ สถาบันการศึกษา/หน่วยงานให้ทุน 64 คำขอ หน่วยงานเอกชน/มูลนิธิ/องค์กร 78 คำขอ และนักปรับปรุงพันธุ์/เกษตรกร 77 คำขอ

**แผนภูมิแสดงจำนวนคำขอให้ออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียนฯ
จำแนกตามประเภทของผู้ยื่นคำขอฯ (ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2566–กันยายน 2567)**

และปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ได้ออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน (ร.พ.2) รวมทั้งสิ้น 240 ฉบับ (ภาคผนวก 9) จำแนกตามประเภทผู้ได้รับหนังสือรับรองพันธุ์พืชฯ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ 11 ฉบับ สถาบันการศึกษา/หน่วยงานให้ทุน 52 ฉบับ หน่วยงานเอกชน/มูลนิธิ/องค์กร 103 ฉบับ และนักปรับปรุงพันธุ์/เกษตรกร 74 ฉบับ

แผนภูมิแสดงจำนวนหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน (ร.พ.2)
จำแนกตามประเภทผู้ได้รับหนังสือรับรองพันธุ์พืชฯ (ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2566–กันยายน 2567)

ตัวอย่างพันธุ์พืชขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัติ พันธุ์พืช พ.ศ. 2518 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

ชนิดพืช ข้าวสาลี

ชื่อพันธุ์ แอลเออาร์ทีซี-ดัมเบิลยู89011

โดย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

ชนิดพืช พริก

ชื่อพันธุ์ กวก. เชียงใหม่ 1

โดย กรมวิชาการเกษตร

ชนิดพืช อนุเบียส

ชื่อพันธุ์ เกษตรศาสตร์ 80-2 (เคยู 80-2)

โดย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

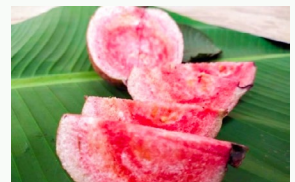

ชนิดพืช กาแฟ

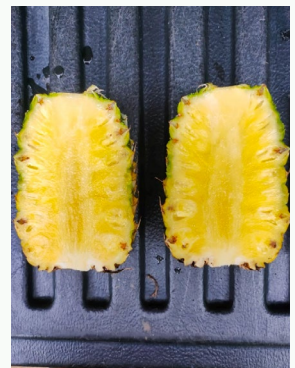
ชื่อพันธุ์ กวก. เกอixa

โดย กรมวิชาการเกษตร

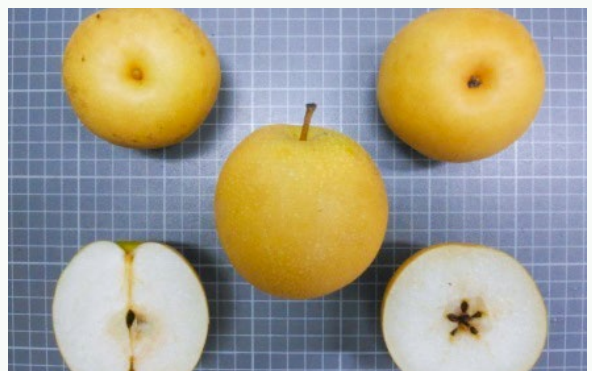
ชนิดพืช ฝรั่ง
ชื่อพันธุ์ ทรัพย์นารายณ์
โดย นายกิตติศักดิ์ ทองขาว

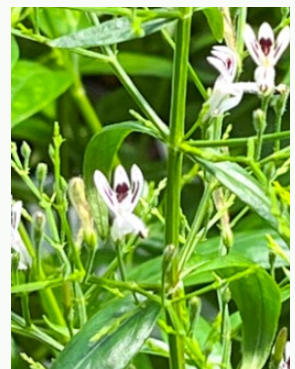
ชนิดพืช สับปะรด
ชื่อพันธุ์ กำไ่
โดย ผศ.ดร.อรุณ โสติดิกุล

ชนิดพืช สาลี่
ชื่อพันธุ์ รอยัล ลัสเชส
โดย มูลนิธิโครงการหลวง

ชนิดพืช ฟ้ายะลายน้
ชื่อพันธุ์ ราชบุรี บีที-1
โดย สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ

2. พืชอนุรักษ์

พระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 ได้มีการแก้ไขและประกาศใช้พระราชบัญญัติพันธุ์พืช (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 เหตุที่มีการแก้ไขพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 เนื่องจากประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่กำลังจะสูญพันธุ์ หรืออนุสัญญาไซเตส (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora: CITES) เมื่อวันที่ 21 เมษายน พ.ศ. 2526 ซึ่งเจตนารมณ์ของอนุสัญญาไซเตส มีวัตถุประสงค์เพื่อการคุ้มครองพืชป่าและสัตว์ป่ามิให้สูญพันธุ์ มุ่งเน้นที่การควบคุมการค้าระหว่างประเทศ โดยใช้ระบบหนังสืออนุญาตในการควบคุม กำกับ ดูแลการค้าระหว่างประเทศ ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินงานอนุสัญญาไซเตสด้านพืชในบัญชีแนบท้ายอนุสัญญาฯ จึงได้มีการแก้ไขและเพิ่มเติมมาตราที่เกี่ยวกับพืชในบัญชีแนบท้ายอนุสัญญาไซเตส ประกอบด้วยมาตรา 3 มาตรา 29 ทวิ มาตรา 29 ตริ มาตรา 29 จัตวา มาตรา 39 ตริ และมาตรา 61 ทวิ

การดำเนินงานด้านพืชอนุรักษ์ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 และที่แก้ไขเพิ่มเติมในฉบับประมาณ 2567 มีดังนี้

2.1 การออกหนังสืออนุญาตพืชอนุรักษ์

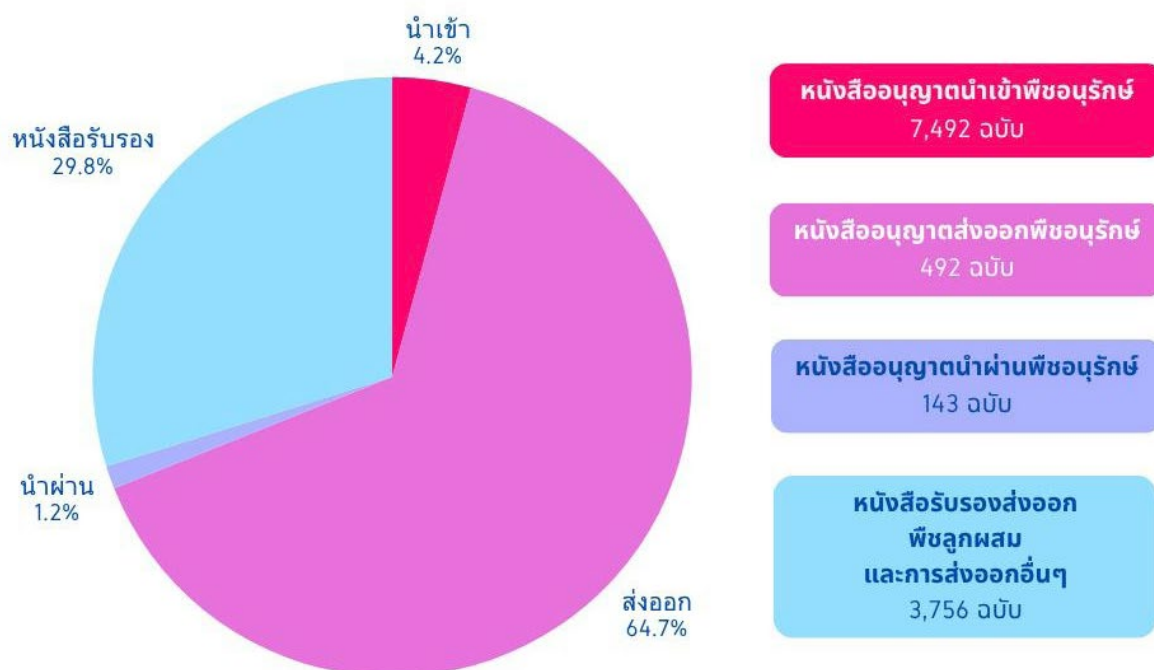
พระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 มาตรา 29 ตริ กำหนดไว้ว่า ห้ามมิให้ผู้ใดนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านพืชอนุรักษ์และซากของพืชอนุรักษ์ เว้นแต่ได้รับหนังสืออนุญาตจากอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย หมายความว่า การนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านพืชอนุรักษ์ หรือซากของพืชอนุรักษ์ต้องมีหนังสืออนุญาตพืชอนุรักษ์ (CITES Permit) โดยการขออนุญาตและการปฏิบัติในการนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านพืชอนุรักษ์ เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามประกาศกรมวิชาการเกษตร เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านพืชอนุรักษ์ ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 พ.ศ. 2562

การขออนุญาตพืชอนุรักษ์ ผู้ประสงค์จะขออนุญาตให้ยื่นคำขอ ตามแบบ พ.พ. 13 ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ พร้อมพืชอนุรักษ์ที่จะส่งออก นำเข้า หรือนำผ่าน ให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบ ณ สำนักคุ้มครองพันธุ์พืชหรือด่านตรวจพืช เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจเอกสารและพืชถูกต้องเรียบร้อยแล้วจึงออกหนังสืออนุญาตพืชอนุรักษ์ให้แก่ผู้ประสงค์ขออนุญาต ขั้นตอนการขออนุญาตพืชอนุรักษ์ รายละเอียดตามภาคผนวกที่ 10

▲ การตรวจพืชเพื่อออกหนังสืออนุญาตส่งออกพืชอนุรักษ์

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 สำนักคุ้มครองพันธุ์พืชได้ควบคุม กำกับ ดูแลการนำเข้า ส่งออก นำผ่านพืชอนุรักษ์และซากพืชอนุรักษ์ โดยออกหนังสืออนุญาตและหนังสือรับรอง จำนวนทั้งสิ้น 11,883 ฉบับ และสถิติการนำเข้า-ส่งออกชนิดพืชอนุรักษ์และพืชลูกผสม สูงสุด 10 อันดับ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 (ภาคผนวกที่ 14)

▲ สถิติการออกหนังสืออนุญาตพืชอนุรักษ์และหนังสือรับรองในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

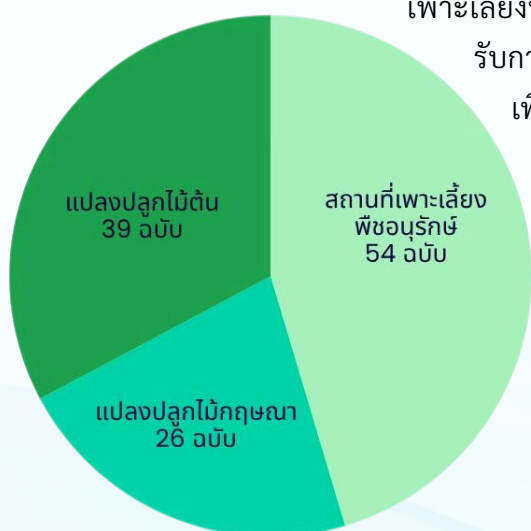
2.2 การขึ้นทะเบียนสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์ แปลงปลูกไม้กฤษณา และแปลงปลูกไม้ต้น

พระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 ที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติพันธุ์พืช (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 มาตรา 29 จัตวา กำหนดไว้ว่า ผู้ใดมีความประสงค์เพาะขยายพันธุ์พืชเพื่อการค้า ต้องขึ้นทะเบียนสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์กับกรมวิชาการเกษตรเพื่อเป็นการควบคุมแหล่งที่มาของพืชอนุรักษ์ที่ทำการค้าว่าไม่ได้มีการนำมาจากธรรมชาติ และเพื่อให้แน่ใจว่าการทำการค้าพืชอนุรักษ์นั้นจะไม่ส่งผลกระทบต่อประชากรในธรรมชาติไม่ให้อยู่ในสถานะใกล้สูญพันธุ์ สาเหตุในการแก้ไขเนื่องจากกฎหมายที่บังคับใช้ไม่เหมาะสมและไม่สามารถควบคุมการขยายพันธุ์พืชโดยวิธีอื่นนอกเหนือจากวิธีธรรมชาติ ประกอบกับประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่กำลังจะสูญพันธุ์ หรือ อนุสัญญาไซเตส และเพื่อเป็นการส่งเสริมให้มีการเพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์พืชป่านอกเหนือจากวิธีธรรมชาติ

เพื่อให้การควบคุม กำกับดูแล ติดตามแหล่งที่มาที่ถูกต้องตามกฎหมายของพืชอนุรักษ์ที่มีการส่งออก และเป็นการตรวจสอบชนิดพืชอนุรักษ์ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนว่า ถูกต้อง ตรงตามที่ได้รับ การขึ้นทะเบียนและเพื่อให้เป็นไปหลักเกณฑ์ตามประกาศกรมวิชาการเกษตร ดังต่อไปนี้

- ประกาศกรมวิชาการเกษตร เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขึ้นทะเบียนแปลงปลูกพืชอนุรักษ์ประเภทไม้กฤษณา ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 พ.ศ. 2558
- ประกาศกรมวิชาการเกษตร เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และวิธีการขยายพันธุ์พืชตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 พ.ศ. 2562
- ประกาศกรมวิชาการเกษตร เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขึ้นทะเบียนสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์ ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 พ.ศ. 2562
- ประกาศกรมวิชาการเกษตร เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขอขึ้นทะเบียน แปลงปลูกพืชอนุรักษ์ประเภทไม้ต้น ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 พ.ศ. 2562

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ได้ดำเนินการออกตรวจสอบสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์ แปลงปลูกไม้กฤษณา และแปลงปลูกไม้ต้น ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนจำนวนทั้งหมด 37 แห่ง พร้อมทั้งให้คำแนะนำเพื่อให้เป็นไปตามกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง และได้ดำเนินการออกใบสำคัญการขึ้นทะเบียน ฯ รวมทั้งสิ้น 119 ฉบับ

สถิติการออกใบสำคัญการขึ้นทะเบียนสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์ ขึ้นทะเบียนแปลงปลูกไม้กฤษณาและแปลงปลูกไม้ต้น ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

2.2.1 การขอขึ้นทะเบียนสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์

เกษตรกรผู้ใดประสงค์จะขอขึ้นทะเบียนสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์ ให้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียน (แบบ พ.พ. 15) และบัญชีประกอบแบบคำขอพร้อมหลักฐานตามที่ระบุไว้ ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบเอกสารถูกต้องเรียบร้อยแล้ว จึงออกใบสำคัญการขึ้นทะเบียนสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์และส่งให้แก่ผู้ยื่นคำขอ โดยมีขั้นตอนการขึ้นทะเบียนสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์ (ภาคผนวกที่ 11) โดยปัจจุบันมีผู้ได้รับใบสำคัญการขึ้นทะเบียนสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์ ทั้งสิ้น 425 ราย โดยเป็นสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์ พืชกลุ่มกล้วยไม้ กระบองเพชร และพืชอวบน้ำ จำนวน 410 ราย และพืชกลุ่มปรง 15 ราย

▲ การตรวจสอบสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์

2.2.2 การขึ้นทะเบียนแปลงปลูกพืชอนุรักษ์ประเภทไม้กฤษณา

ผู้มีกรรมสิทธิ์ สิทธิครอบครอง หรือผู้มีสิทธิใช้ประโยชน์ที่ดิน ที่ประสงค์จะขอขึ้นทะเบียนแปลงปลูกพืชอนุรักษ์ประเภทไม้กฤษณา ให้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียนและบัญชีแสดงชนิดและจำนวนต้นกฤษณาประกอบแบบคำขอ พร้อมหลักฐานตามที่ระบุไว้ในแบบคำขอ ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ซึ่งหลักเกณฑ์ในการพิจารณารับขึ้นทะเบียนโดยจะใช้ประเภทของที่ดินซึ่งเป็นที่ตั้งแปลงปลูกกฤษณาเป็นหลัก เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจเอกสารถูกต้องเรียบร้อยแล้ว จึงออกใบสำคัญการขึ้นทะเบียนแปลงปลูกพืชอนุรักษ์ประเภทไม้กฤษณา และส่งให้แก่ผู้ยื่นคำขอ (ภาคผนวกที่ 12) โดยในปัจจุบันมีผู้ได้รับการขึ้นทะเบียนแปลงปลูกพืชอนุรักษ์ประเภทไม้กฤษณา จำนวนทั้งสิ้น 445 ราย

▲ การตรวจแปลงปลูกไม้กฤษณา

2.2.3 การทะเบียนแปลงปลูกพืชอนุรักษ์ประเภทไม้ต้น

ผู้มีกรรมสิทธิ์ สิทธิครอบครอง หรือผู้มีสิทธิใช้ประโยชน์ที่ดิน ที่ประสงค์จะขอขึ้นทะเบียนแปลงปลูกพืชอนุรักษ์ประเภทไม้ต้น ให้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียนและบัญชีประกอบแบบคำขอพร้อมหลักฐานตามที่ระบุไว้ ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยหลักเกณฑ์ในการพิจารณาขึ้นทะเบียนจะใช้ประเภทของที่ดินซึ่งเป็นที่ตั้งแปลงปลูกไม้ต้นและแหล่งที่มาของต้นกล้าไม้ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบแบบคำขอและหลักฐานครบถ้วนถูกต้องเรียบร้อยแล้ว จึงออกไปสำคัญการขึ้นทะเบียนแปลงปลูกพืชอนุรักษ์ประเภทไม้ต้น และส่งให้แก่ผู้ยื่นคำขอ (ภาคผนวกที่ 13) ทั้งนี้ ปัจจุบันมีผู้ขึ้นทะเบียนแปลงปลูกพืชอนุรักษ์ประเภทไม้ต้นจำนวนทั้งสิ้น 40 ราย

การตรวจแปลงปลูกพืชอนุรักษ์ประเภทไม้ต้น

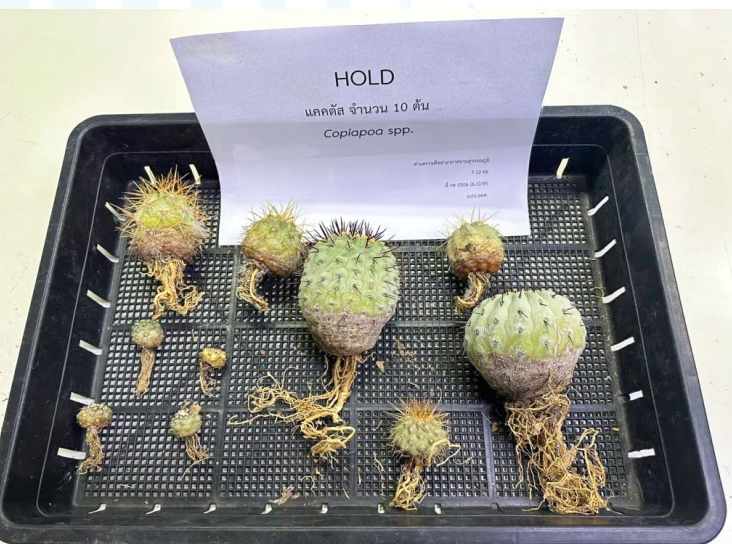
2.4 การนำเข้า ส่งออกพืชอนุรักษ์ผิวดอกพืชมาย

พระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 39 ตรี และมาตรา 45 ได้ให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ในการยึดหรือส่งกลับพืชอนุรักษ์ที่นำเข้าโดยไม่ถูกต้อง และกรมวิชาการเกษตรได้ออกระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติเกี่ยวกับของกลางพืชอนุรักษ์หรือซากพืชอนุรักษ์และสถานที่เก็บรักษาของกลาง โดยเมื่อได้รับของกลาง พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องจัดทำบัญชี แยกรายคดี และตรวจสอบร่วมกับผู้ส่งก่อนเก็บรักษา หน่วยเก็บรักษาต้องเตรียมสถานที่ เจ้าหน้าที่ และดำเนินการป้องกันศัตรูพืชเบื้องต้น หากของกลางมาจากต่างประเทศให้นำส่งสถานกักพืช ของที่เน่าเสียหรือเป็นพาหะต้องบันทึกภาพถ่าย และดูแลรักษาอย่างเหมาะสม พร้อมจัดวางติดป้าย ระหว่างดูแลให้จัดทำรายงานเสนอผู้บริหาร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นระยะ

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ได้ดำเนินการเกี่ยวกับของกลาง
พืชอนุรักษ์และให้ความร่วมมือในการพิสูจน์จำแนกชนิดพืชพืชอนุรักษ์ จำนวน 10 ครั้ง ดังนี้

วันที่	ชนิดพืชอนุรักษ์ และจำนวน/ปริมาณ	ประเทศต้นทาง	หน่วยงานที่จับ/ยึด
10 ตุลาคม 2566	ต้นกล้วยไม้ <i>Ludisia discolor</i> จำนวน 3 ต้น	สหรัฐอเมริกา	ด่านตรวจพืช ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ จ.สมุทรปราการ
26 ตุลาคม 2566	ต้นกระบองเพชร <i>Ariocarpus kotschoubeyanus</i> จำนวน 250 ต้น	สาธารณรัฐ เม็กซิโก	ด่านตรวจพืช ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ จ.สมุทรปราการ
19 ธันวาคม 2566	ต้นกระบองเพชร <i>Copiapoa cinerea</i> จำนวน 10 ต้น	สาธารณรัฐ อิสลามอิหร่าน	ด่านตรวจพืช ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ จ.สมุทรปราการ
20 ธันวาคม 2566	ต้นพืชสกุล <i>Pachypodium baronii</i> จำนวน 13 ต้น	สาธารณรัฐ มาดากัสการ์	ด่านตรวจพืช ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ จ.สมุทรปราการ
27 ธันวาคม 2566	ต้นกระบองเพชร 1. <i>Astrophytum asterias</i> จำนวน 63 ต้น 2. <i>Discicatus horstii</i> จำนวน 34 ต้น 3. <i>Gymnocalycium mihanovichii</i> จำนวน 24 ต้น 4. <i>Mammillaria</i> sp. จำนวน 4 ต้น	ประเทศไทย	ด่านตรวจพืช ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ จ.สมุทรปราการ
5 มกราคม 2567	ต้นพืชสกุล 1. <i>Pachypodium</i> spp. จำนวน 441 ต้น 2. <i>Euphorbia</i> spp. จำนวน 193 ต้น 3. <i>Operculiarya</i> sp. จำนวน 1 ต้น เมล็ดพืชสกุล <i>Operculiarya</i> sp. ปริมาณ 3.8 กิโลกรัม	สาธารณรัฐ มาดากัสการ์	ศุลกากร ร่วมกับ ด่านตรวจพืช ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ จ.สมุทรปราการ
27 พฤษภาคม 2567	เมล็ดพืชสกุล <i>Cyphostemma</i> sp. ปริมาณ 19 กิโลกรัม (ไม่เป็นพืชอนุรักษ์)	สาธารณรัฐ ซิมบับเว	ด่านตรวจพืช ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ จ.สมุทรปราการ

วันที่	ชนิดพืชอนุรักษ์ และจำนวน/ปริมาณ	ประเทศต้นทาง	หน่วยงานที่จับ/ยึด
31 พฤษภาคม 2567	ต้นกล้วยไม้แห้ง สกุล <i>Flickingeria</i> sp. ปริมาณ 140 กิโลกรัม	สาธารณรัฐ ประชาชนจีน	ด่านตรวจพืช ท่าเรือกรุงเทพ จ.กรุงเทพมหานคร
4 กรกฎาคม 2567	ต้นพืช 1. <i>Ceratozamia hildae</i> จำนวน 1 ต้น 2. <i>Encephalartos</i> spp. จำนวน 6 ต้น 3. <i>Pachypodium braviacule</i> จำนวน 1 ต้น 4. <i>Pachypodium lamerei</i> จำนวน 5 ต้น 5. <i>Feracactus</i> sp. จำนวน 1 ต้น 6. <i>Cycas</i> sp. จำนวน 2 ต้น 7. <i>Euphorbia guillauminiana</i> จำนวน 1 ต้น 1 8. <i>Macrozamia moorei</i> จำนวน 1 ต้น 9. <i>Zamia furfuracea</i> จำนวน 2 ต้น 10. <i>Dorstenia gigas</i> จำนวน 1 ต้น 11. <i>Ficus</i> sp. จำนวน 2 ต้น 12. <i>Astogyne matiana</i> จำนวน 1 ต้น 13. <i>Licuala elegans</i> จำนวน 2 ต้น 14. <i>Licuala hainanensis</i> จำนวน 1 ต้น 15. <i>Maxburretia furtadoana</i> จำนวน 1 ต้น (ลำดับที่ 10–15 ไม่เป็นพืชอนุรักษ์) 1	ประเทศไทย	ด่านตรวจพืช ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ จ.สมุทรปราการ
16 กรกฎาคม 2567	ต้นพืชสกุล <i>Pachypodium</i> spp. จำนวน 3 ต้น	สาธารณรัฐ แทนซาเนีย	ด่านตรวจพืช ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ จ.สมุทรปราการ

▲ ตัวอย่างของกลางพืชอนุรักษ์

ผลการดำเนินงาน

บริหารจัดการองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการเกษตร

กิจกรรมบริหารความหลากหลายทางชีวภาพ งานด้านพิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพ

พิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพ (Bangkok Herbarium) อาคารพิพิธภัณฑ์พืชสิรินธร กลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์ และพิพิธภัณฑ์พืช สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช

1. การจัดการตัวอย่างพรรณไม้ใหม่เพื่อการศึกษาอ้างอิงทางวิชาการ

รายการ	เป้าหมายใน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567	ผลการดำเนินงาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567
1.1 ตัวอย่างพรรณไม้แห้งใหม่เพื่อการอ้างอิงในพิพิธภัณฑ์พืช	300	603
1.2 ข้อมูลภาพถ่ายพรรณไม้แห้งใหม่สำหรับอ้างอิงในพิพิธภัณฑ์พืช	200	1,699
1.3 ตัวอย่างพรรณไม้ดองใหม่สำหรับอ้างอิงในพิพิธภัณฑ์พืช	30	30

2. การดูแลและรักษาตัวอย่างพรรณไม้เดิมภายในและภายนอกพิพิธภัณฑ์พืช

รายการ	เป้าหมายใน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567	ผลการดำเนินงาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567
2.1 พรรณไม้แห้งเพื่อการอ้างอิง	10,000	10,014
2.2 ตัวอย่างของผลแห้งและเมล็ดแห้งพืชวงศ์ต่าง ๆ	400	470
2.3 ตัวอย่างพรรณไม้ดอง	1,000	1,190
2.4 ตัวอย่างพรรณไม้มีชีวิตเพื่อการศึกษาวิจัย	400	400
2.5 ข้อมูลถ่ายภาพพรรณไม้เก่าสำหรับอ้างอิงใน พิพิธภัณฑ์พืช	200	294

3. การบริหารจัดการฐานข้อมูลตัวอย่างพรรณไม้อ้างอิงในพิพิธภัณฑ์พืช

รายการ	เป้าหมายใน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567	ผลการดำเนินงาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567
3.1 พรรณไม้แห้งเพื่อการอ้างอิงในพิพิธภัณฑ์พืช	8,000	8,006
3.2 ข้อมูลพรรณไม้ในฐานข้อมูล	8,000	8,200
3.3 ข้อมูลพรรณไม้ดอง	1,000	1,020
3.4 ตัวอย่างของผลแห้งและเมล็ดแห้งพืชวงศ์ต่าง ๆ	600	650

4. การเผยแพร่องค์ความรู้ หรือผลงานวิชาการ

รายการ	เป้าหมายใน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567	ผลการดำเนินงาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567
4.1 สื่อสิ่งพิมพ์เผยแพร่องค์ความรู้ด้านพฤกษศาสตร์ (Dry fruit)	1	1

5. งานอื่น ๆ

ศึกษาตัวอย่างพรรณไม้แห้ง	จำนวน	71 ราย
ตรวจระบบฯ ชนิดพืช	จำนวน	14 ราย
เก็บรักษาและออกหมายเลขตัวอย่างพรรณไม้อ้างอิง	จำนวน	17 ราย
ศึกษาดูงาน	จำนวน	25 ราย
ขอความอนุเคราะห์ภาพถ่ายพรรณไม้อ้างอิง	จำนวน	1 ราย
ให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์	จำนวน	- ราย
รวม		128 ราย

ผลการดำเนินงาน

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 สนองพระราชดำริ อพ.สธ. ของหน่วยงาน

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ให้ความร่วมมือกับกองประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในการสนองงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 มาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะแนวทางการดำเนินกิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร ซึ่งมีเป้าหมายให้ประชาชนชาวไทยเข้าใจถึงความสำคัญและประโยชน์ของทรัพยากร ให้รู้จักหวงแหนและรู้จักการนำไปใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ซึ่งมีความสำคัญต่อการจัดการการอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรของประเทศอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ สำนักคุ้มครองพันธุ์พืชซึ่งมีภารกิจที่เกี่ยวข้องกับงานด้านความหลากหลายทรัพยากรพันธุกรรมพืชในประเทศ ให้ความสำคัญต่อการเก็บรวบรวมข้อมูลทางพฤกษศาสตร์และการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางพันธุกรรมพืช โดยเก็บรักษาไว้ในรูปแบบของตัวอย่างพรรณไม้แห้งเพื่อการอ้างอิงและฐานข้อมูลพรรณไม้ไว้ ณ พิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพ (Bangkok herbarium: BK) สังกัด กลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์และพิพิธภัณฑ์พืช

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร โดยมีการดูแล รักษา และการจัดเก็บข้อมูลพรรณไม้อ้างอิงอย่างเป็นระบบ เพื่อให้สามารถเป็นที่สืบค้นสำหรับการศึกษาในด้านอนุกรมวิธานพืชหรือเป็นแนวทางเพื่อการพัฒนางานวิจัยด้านพืช รวมทั้งการดำเนินงานด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การสำรวจพรรณไม้ในพื้นที่ปกปัก พื้นที่ปลูกรักษา ภายใต้การกำกับดูแลของกรมวิชาการเกษตร สนับสนุนและร่วมจัดนิทรรศการเผยแพร่ความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพ ฯลฯ ซึ่งงานพิพิธภัณฑ์พืชนี้ตามกรอบการดำเนินงานของ อพ.สธ. เห็นว่าเป็นงานที่สำคัญต่อการขยายผลการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ไปสู่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ให้กว้างขวางยิ่งขึ้นและเป็นสื่อกลางที่เข้าถึงประชาชนทั่วไปได้ อีกทั้งยังเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลพื้นฐานสำหรับนักวิชาการ นักเรียน นักศึกษา และบุคคลทั่วไปที่สนใจด้านพืชสามารถนำไปใช้เพื่อการศึกษาและพัฒนางานวิจัยในด้านอนุกรมวิธานและต่อยอดพัฒนาการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพพืชรวมทั้งการดำเนินงานด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสนองพระราชดำริโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ (อพ.สธ.) กิจกรรมที่ 7 สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช 7.3 งานพิพิธภัณฑ์พืช
 2. เพื่อจัดการตัวอย่างพรรณไม้แห้งจากกิจกรรมที่ 1 ปกป้องพันธุกรรมพืช ที่มีการจำแนกและตรวจระบุชนิดหรือพันธุ์อย่างถูกต้อง และลงทะเบียนเป็นพรรณไม้อ้างอิงตามระบบพิพิธภัณฑ์พืช
 3. เพื่อจัดทำข้อมูลตัวอย่างพรรณไม้แห้งในระบบฐานข้อมูลตัวอย่างพรรณไม้อ้างอิงพิพิธภัณฑ์พืช
- กรุงเทพ

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

กลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์และพิพิธภัณฑ์พืช สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร
โทร 02 940 5628 โทรสาร 02 940 5628 ต่อ 102
ผู้ประสานงาน นางสาวปาริย์ อินทะสุข นักวิชาการเกษตรชำนาญการ

งบประมาณในการดำเนินงาน

จำนวน 93,000 บาท (เก้าหมื่นสามพันบาทถ้วน)

ผลการดำเนินงาน (เฉพาะกิจกรรมที่ดำเนินการพร้อมภาพการดำเนินงานกิจกรรมที่เป็นปัจจุบัน)

กรอบการสร้างจิตสำนึก

กิจกรรมที่ 7 กิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร

กิจกรรมการจัดการฐานข้อมูลพรรณไม้ในพิพิธภัณฑ์พืชตามโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในพิพิธภัณฑ์พืชกรมวิชาการเกษตร ได้แก่

1. งานสำรวจ รวบรวม ตรวจระบุชนิด จัดทำตัวอย่างพรรณไม้อ้างอิงในพื้นที่ปกป้องพันธุกรรมพืช กรมวิชาการเกษตร

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 สำรวจ รวบรวม ตรวจระบุชนิด และจัดทำตัวอย่างพรรณไม้อ้างอิงในเขตพื้นที่ปกป้องภายใต้การดูแลของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรจันทบุรี ที่อยู่ 35 หมู่ 7 ตำบลฉนวน อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี โดยการเก็บตัวอย่างพรรณพืชที่ไม่ทราบชนิดและออกดอก ติดผล ซึ่งเป็นโครงสร้างที่สำคัญสำหรับนำมาตรวจระบุชนิด พร้อมทั้งจัดทำตัวอย่างพรรณไม้แห้ง และลงทะเบียนพรรณไม้อ้างอิงตามระบบพิพิธภัณฑ์พืช

2. งานจัดทำข้อมูลตัวอย่างพรรณไม้อ้างอิงในระบบฐานข้อมูลพรรณไม้อ้างอิง พิพิธภัณฑพืชกรุงเทพ/ฐานข้อมูล Brahm's

พิพิธภัณฑพืชกรุงเทพ กลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์และพิพิธภัณฑพืช สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ดำเนินภารกิจในการจัดทำฐานข้อมูลพรรณไม้อ้างอิงที่เก็บรักษาในพิพิธภัณฑพืชกรุงเทพ ที่มาจากการศึกษาวิจัยด้านความหลากหลายและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรมพืชของนิสิต นักศึกษานักวิชาการ และนักวิจัย ทั้งภายในและภายนอกกรมวิชาการเกษตร เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับการศึกษาด้านอนุกรมวิธาน และเพื่อการอ้างอิง สืบค้น หรือพัฒนางานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับด้านพืช ซึ่งในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ได้ดำเนินการรับตัวอย่างพรรณไม้อ้างอิงใหม่ พร้อมทั้งตรวจสอบ ทบทวนความถูกต้องของชื่อวิทยาศาสตร์รายละเอียดของตัวอย่างพรรณไม้อ้างอิงเดิมให้ถูกต้อง และปรับปรุงฐานข้อมูลให้เป็นปัจจุบันเพื่อให้เหมาะสมกับการดำเนินงานและการเผยแพร่ พร้อมทั้งได้บันทึกข้อมูลพรรณไม้อ้างอิงในโปรแกรม BRAHMS (Botanical Research and Herbarium Management System) ซึ่งเป็นโปรแกรมที่นำมาใช้จัดการฐานข้อมูลพรรณไม้สำหรับงานวิจัยด้านพฤกษศาสตร์และการจัดการพิพิธภัณฑพืช (Herbarium) ในระดับสากล ซึ่งข้อมูลเหล่านี้สามารถสืบค้นรวมถึงแก้ไขปรับปรุงได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ สำหรับเป็นข้อมูลพื้นฐานด้านการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางทรัพยากรชีวภาพพืชต่อไป

ผลสำเร็จ/ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

1. ได้ข้อมูลทรัพยากรพันธุกรรมพืชในพื้นที่กิจกรรมปลูก ปัก กรมวิชาการเกษตร พร้อมตัวอย่างพรรณไม้อ้างอิง จำนวน 44 หมายเลข

ตารางแสดงรายชื่อพรรณไม้จากการสำรวจในเขตพื้นที่ปลูกภายใต้การดูแลของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรจันทบุรี ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

ลำดับ	ชื่อวิทยาศาสตร์	วงศ์	ชื่อท้องถิ่น	หมายเลขผู้เก็บ
1	<i>Aidia densiflora</i> (Wall.) Masam.	Rubiaceae	เข็มช้าง แกงเลียงใบบาง แส้วตัน คัดเค้าทอง	CB01-26032024-03
2	<i>Alpinia oxymitra</i> K.Schum.	Zingiberaceae	กระวาน หลาว	CB06022024-17
3	<i>Antidesma velutinum</i> Tul.	Phyllanthaceae	เปาไมเซา เม่าควน เม่า ม่วงเม่า	CB01-29052024-01
4	<i>Ardisia colorata</i> Roxb.	Primulaceae (Primulaceae)	ตาเบิดตาไก่	CB01-23112023-02
5	<i>Arenga caudata</i> (Lour.) H.E.Moore	Arecaceae	ตาลรัง	CB06022024-12
6	<i>Champereia manillana</i> (Blume) Merr.	Opiliaceae	ผักหวานป่า	CB06022024-02

ลำดับ	ชื่อวิทยาศาสตร์	วงศ์	ชื่อท้องถิ่น	หมายเลขผู้เก็บ
7	<i>Cinnamomum iners</i> (Reinw. ex Nees & T.Nees) Blume	Lauraceae	เชียด อบเชย	CB01-06022024-13
8	<i>Clerodendrum schmidtii</i> C.B.Clarke	Lamiaceae	เพ้ายายม่อมป่า	CB01-23112023-01
9	<i>Cryptolepis buchananii</i> R.Br. ex Roem. & Schult.	Apocynaceae	เครือเขาเอ็น เถาเอ็นอ่อน เมื่อย ตื่นเปิดเครือ พรหมทัด	CB01-29052024-010
10	<i>Diplospora siamica</i> Craib	Rubiaceae	เลี่ยนเลี่ยม	CB01-29052024-06
11	<i>Ficus annulata</i> Blume	Moraceae	เลียบ ไทรไฮ	CB01-26032024-05
12	<i>Ficus crassiramea</i> (Miq) Miq.	Moraceae	–	CB01-06022024-08
13	<i>Flueggea virosa</i> (Roxb. ex Willd.) Voigt	Euphorbiaceae	แดงน้ำ ก้างปลา ก้างปลาขาว มะแตก	CB01-24072024-03
14	<i>Garcinia cowa</i> Roxb. ex Choisy	Clusiaceae (Guttiferae)	กะมวง กานี ชะมวง มวงส้ม หมากโมก	CB01-29052024-04
15	<i>Glycosmis chlorosperma</i> (Blume) Spreng.	Rutaceae	น้ำข้าวเขา	CB06022024-01
16	<i>Gonocaryum lobbianum</i> (Miers) Kurz	Ardiopteridaceae (Icacinaceae)	แสนเมือง กัลปังหาตัน ก้านเหลือง คำเกี้ยวตัน ดันหมี่ ปูตูบวแ มะดีควาย	CB01-06022024-14
17	<i>Helicia longipetiolata</i> Merr. & Chun	Proteaceae	–	CB06022024-05
18	<i>Hunteria zeylanica</i> (Retz.) Gardner ex Thwaites	Apocynaceae	นวล มูกเขา มูกขาว ยางขาว	CB01-26032024-07
19	<i>Hydnocarpus castaneus</i> Hook.f. & Thomson	Achariaceae	เบา เบาตง กระเบา กระเบาเข้าแข็ง กระเบาแดง กระเบาใหญ่ กระเบาค้าง กระเบาตึก กระเบา น้ำ กาลหลง ตัวโฮ่งจี มันทู หัวค้าง	CB01-29052024-07
20	<i>Knema conica</i> W.J.de Wilde	Myristicaceae	–	CB06022024-06
21	<i>Knema latericia</i> Elmer subsp. <i>ridleyi</i> (Gand.) W. J. de Wilde	Myristicaceae	เลียดควาย	CB06022024-09

ลำดับ	ชื่อวิทยาศาสตร์	วงศ์	ชื่อท้องถิ่น	หมายเลขผู้เก็บ
22	<i>Lagerstroemia calyculata</i> Kurz	Lythraceae	เปลือย เปลือยดง เบื้อยเปลือกหนา เบื้อยขาว เบื้อยดำง เบื้อยคู้ย เบื้อยน้ำ เบื้อยลัวะ แลนไห้ ตะแบก ตะแบกแดง ตะแบกใหญ่ ตะแบกขาวใหญ่ ตะแบกหนัง ตะคู้ยอ บองอยามู อ้าย	CB01-24072024-01
23	<i>Leea indica</i> (Burm.f.) Merr.	Vitaceae (Leeaceae)	กะดังใบ คenangใบ ช้างเข็ง ดังหวาย ตองจั่วม ตองต้อม บังบายตัน	CB01-26032024-06
24	<i>Lepisanthes rubiginosa</i> (Roxb.) Leenh.	Sapindaceae	มะหวด	CB06022024-11
25	<i>Microcos tomentosa</i> Sm.	Malvaceae (Tiliaceae)	ก้อมส้ม กะปกกะ ปูซี่เ้า ค่อม ค่อมเกลี้ยง ค่อมส้ม น้ำลายควาย พลาขาว พลาลาย ลาย หมากหอม	CB01-29052024-05
26	<i>Microdesmis caseariifolia</i> Planch. ex Hook. f.	Pandaceae (Euphorbiaceae)	เมือย จันชะมด ตานาตัวเมือย ลำควนดง สลอดป่า	CB01-29052024-03
27	<i>Micromelum minutum</i> (G.Forst.) Wight & Arn.	Rutaceae	–	CB01-23112023-03
28	<i>Mitrephora tomentosa</i> Hook.f. & Thomson	Annonaceae	ลำควนดง	CB01-26032024-04
29	<i>Mussaenda uniflora</i> Wall. ex G.Don	Rubiaceae	แก้มนุ่ม ไส้ไก่เตี้ย มะลิเลื้อย	CB01-29052024-09
30	<i>Peliosanthes teta</i> Andrews subsp. <i>humilis</i> (Andrews) Jessop ex Gandhi	Asparagaceae (Convallariaceae, Liliaceae)	โหนดดิน ขี้เหล็ก ละโม ละมอ	CB01-26032024-01 (ดอก)
31	<i>Peliosanthes teta</i> Andrews subsp. <i>humilis</i> (Andrews) Jessop ex Gandhi	Asparagaceae (Convallariaceae, Liliaceae)	โหนดดิน ขี้เหล็ก ละโม ละมอ	CB06022024-03 (ดอก)
32	<i>Phoebe lanceolata</i> (Nees) Nees	Lauraceae	แหลบุก ไก่หัด กันบั้ง ครูด ตกลีบ ตองหอม ตั่งนี ตูดบั้ง ท้อป ทิบแสด ปิตอง สิแกชาเตี๊ยะ สี่ไทรคางคก	CB01-26032024-02 (ผล)
33	<i>Phoebe lanceolata</i> (Nees) Nees	Lauraceae	แหลบุก ไก่หัด กันบั้ง ครูด ตกลีบ ตองหอม ตั่งนี ตูดบั้ง ท้อป ทิบแสด ปิตอง สิแกชาเตี๊ยะ สี่ไทรคางคก	CB01-06022024-16 (ดอก)

ลำดับ	ชื่อวิทยาศาสตร์	วงศ์	ชื่อท้องถิ่น	หมายเลขผู้เก็บ
34	<i>Platymitra macrocarpa</i> Boerl.	Annonaceae	กะทำ ดุมช้าง นางเร็ว หัวช้าง ช้าง	CB01-29052021-08
35	<i>Pyrenaria diospyricarpa</i> Kurz	Theaceae	เมี่ยงผี	CB01-26032024-09
36	<i>Rourea stenopetala</i> (Griff.) Hook.f.	Connaraceae	มะขามเครือ ย่านขาม	CB01-29052024-02
37	<i>Sandoricum koetjape</i> (Burm.f.) Merr.	Meliaceae	กระท้อนป่า	CB06022024-07
38	<i>Saraca declinata</i> (Jack) Miq.	Fabaceae (Leguminosae– Caesalpinioideae)	เข็มแดง โดละ โรก โสกเขา โสกดอน กาแป๊ะบาชะ กาแป๊ะบูเก๊ะ ชุมแสงควน ตะปือกะ บูกอเลา สมโสก สาย	CB01-26032024-05 (ผล)
39	<i>Saraca declinata</i> (Jack) Miq.	Fabaceae (Leguminosae– Caesalpinioideae)	เข็มแดง โดละ โรก โสกเขา โสกดอน กาแป๊ะบาชะ กาแป๊ะบูเก๊ะ ชุมแสงควน ตะปือกะ บูกอเลา สมโสก สาย	CB01-06022024-18 (ดอก)
40	<i>Semecarpus cochinchinensis</i> Engl.	Anacardiaceae	รักขาว	CB06022024-10 (ต้นเพศผู้)
41	<i>Semecarpus cochinchinensis</i> Engl.	Anacardiaceae	รักขาว	CB06022024-04 (ต้นเพศเมีย)
42	<i>Vitex quinata</i> (Lour.) F.N.Williams	Lamiaceae	แปะ ชาคาง ตะพูนเฒ่า ผาเสี้ยนดอย มะคัง สะคางตัน หมากเล็กหมากน้อย หมากสะคัง อีแปะ	CB01-24072024-04
43	<i>Xerospermum noronhianum</i> (Blume) Blume	Sapindaceae	คอห้อย	CB06022024-15
44	<i>Zingiber zerumbet</i> (L.) Roscoe ex Sm. subsp. <i>zerumbet</i>	Zingiberaceae	เปล้าผ้อ เขียวแดง เขียวซ่า เขียวดำ แห้วดำ กระทือ กะแวน กะแอน กะทือป่า	CB01-24072024-02

ตัวอย่างพรรณไม้ในพื้นที่ที่ปกป้องภายใต้การดูแลของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรจันทบุรี ตำบลมัน อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

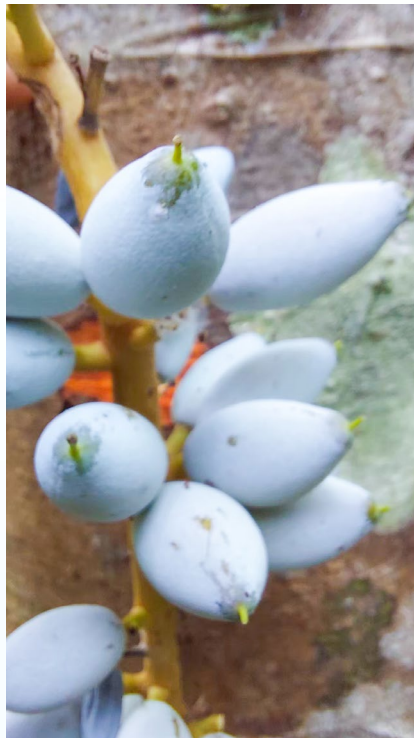
▲ มะคัง
Vitex quinata (Lour.) F.N.Williams

▲ ลำดวนดง
Mitrephora tomentosa Hook.f. & Thomson

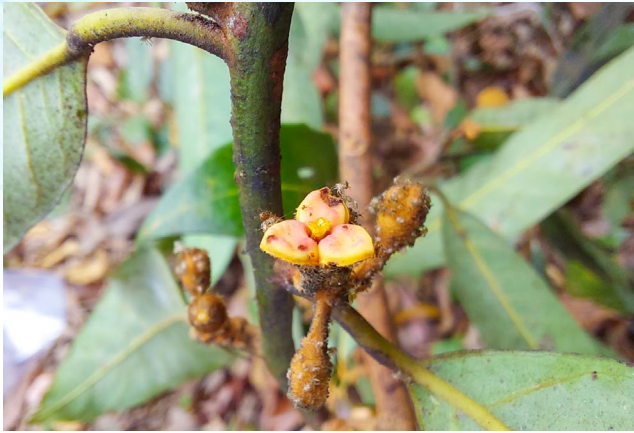
▲ โหนดดิน
Peliosanthes teta Andrews
subsp. *humilis* (Andrews)
Jessop ex Gandhi

▲ *Helicia longipetiolata*
Merr. & Chun

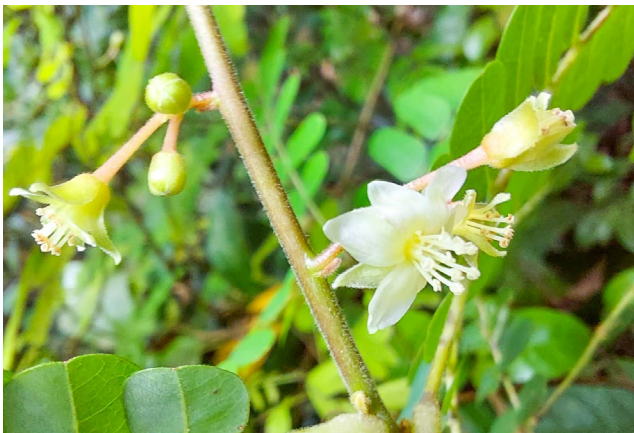
▲ ผักหวานป่า
Champereia manillana
(Blume) Merr.

▲ เลือดควาย
Knema latericia Elmer subsp. *ridleyi* (Gand.)
W. J. de Wilde

▲ จันชะมด
Microdesmis caseariifolia Planch. ex Hook. f.

◀ มะขามเครือ
Rourea stenopetala (Griff.) Hook.f.

▲ เสี้ยนเสียม
Diplospora siamica Craib

▲ พลาลาย
Microcos tomentosa Sm.

▲ หัวช้าง
Platymitra macrocarpa
Boerl.

2. ลงทะเบียนข้อมูลตัวอย่างพรรณไม้อ้างอิงในระบบฐานข้อมูลพรรณไม้อ้างอิงพิพิธภัณฑ์พืช
กรุงเทพ/ฐานข้อมูล Brahm's จำนวน 800 ข้อมูล

การลงทะเบียนข้อมูลตัวอย่างพรรณไม้อ้างอิงในระบบฐานข้อมูลพรรณไม้อ้างอิงพิพิธภัณฑ์พืช
กรุงเทพ/ฐานข้อมูล Brahm's

▲ โปรแกรม Brahm's

Advanced BRAHMS Administration in Template [template:database single-user]

File Edit View Goto Tag FastSort Calculate DetailLinks Tools

RDE (Collections) [e:\brahms by april - september 2024 database.dbf (alias= RDE)]

tag	barcode	accession #	collector	prefix	number	suffix	collection day	collection month	collection year	family	genus
297713	085605	B. Somsupab et al					27	12	2016	Rubiaceae	Pavetta
297711	085606	B. Somsupab et al					27	12	2016	Rubiaceae	Castanegam
297710	085617	B. Somsupab et al					10	5	2022	Dilleniaceae	Dillenia
297709	085614	B. Somsupab et al					12	8	2022	Zingiberaceae	Kaempferia
297708	085612	B. Somsupab et al					12	8	2022	Gesneriaceae	Epithema
297707	085620	B. Somsupab et al					10	5	2022	Rosaceae	Rubus
297706	085633	B. Somsupab et al					25	8	2011	Zingiberaceae	Monalophus
297705	085632	B. Somsupab et al					25	8	2011	Zingiberaceae	Globba
297704	085631	B. Somsupab et al					25	8	2011	Fabaceae	Citrona
297703	085630	B. Somsupab et al					24	8	2011	Gesneriaceae	Didymocarpus
297702	085629	B. Somsupab et al					25	8	2011	Gesneriaceae	Didymocarpus
297701	085628	B. Somsupab et al					24	8	2011	Linderniaceae	Torenia
297700	084204	W. Chitbanchong					19	9	2018	Solanaceae	Solanaceae
297759	084192	W. Chitbanchong					20	4	2022	Euphorbiaceae	Gouyastak
297700	084204	W. Chitbanchong					19	9	2018	Solanaceae	Solanaceae
297758	084206	W. Chitbanchong					20	3	2018	Poaceae	Thysanolaena
297757	084195	W. Chitbanchong					20	4	2022	Asclepiadaceae	Cryptolepis
297756	084205	W. Chitbanchong					21	3	2022		
297755	084197	W. Chitbanchong					20	4	2022	Acanthaceae	Barleria
297754	084202	W. Chitbanchong					24	9	2018	Acanthaceae	Strobilanthes
297753	084194	W. Chitbanchong					20	4	2022	Araceae	Acrostichum
297752	084199	W. Chitbanchong					20	3	2018	Oleaceae	Jasminum
297751	084193	W. Chitbanchong					20	4	2022	Moringaceae	Moringa
297750	084196	W. Chitbanchong					20	4	2022	Euphorbiaceae	Croton
297749	084203	W. Chitbanchong					9	6	2022	Acanthaceae	Phlogacanthus
297748	084201	W. Chitbanchong					20	3	2018	Acanthaceae	Thunbergia
297747	084197	W. Chitbanchong					20	4	2022	Acanthaceae	Barleria
297746	084200	W. Chitbanchong					17	3	2022	Acanthaceae	Barleria
297734	085550	W. Yuthichai					24	1	2022	Bombacaceae (Malvaceae)	Durio
297733	085548	W. Yuthichai					30	4	2022	Bombacaceae (Malvaceae)	Durio
297732	085544	W. Yuthichai					22	4	2022	Bombacaceae (Malvaceae)	Durio
297731	085547	W. Yuthichai					05	4	2022	Bombacaceae (Malvaceae)	Durio
297730	085546	W. Yuthichai					27	4	2022	Bombacaceae (Malvaceae)	Durio

Record: 104/400 Exclusive

NUM

▲ ข้อมูลตัวอย่างพรรณไม้อ้างอิงในระบบฐานข้อมูลพรรณไม้อ้างอิงพิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพ/ฐานข้อมูล Brahm's

ผลการดำเนินงานวิจัย

แผนงานวิจัยและพัฒนาการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมพืชและ
ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการคุ้มครองตามกฎหมาย

โครงการวิจัยและพัฒนาคู่มือครองพันธุ์พืชและการขึ้นทะเบียนชุมชน
ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ประกอบด้วย 2 กิจกรรม จำนวน 8 การทดลอง ดังนี้

1. กิจกรรม การวิจัยและพัฒนาการตรวจสอบพันธุ์พืชเพื่อการจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่ ซึ่งเป็นพืชที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกาศกำหนดให้เป็นพืชที่สามารถนำพันธุ์ใหม่มาจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชตามกฎหมายได้

1.1 การทดลอง วิจัยพัฒนาการตรวจสอบพันธุ์พืชเพื่อการจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ชนิดพืชทานตะวัน (*Helianthus annuus* L.)

หัวหน้าการทดลอง นางสาวณัฐพร เสียงอ่อน นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
กลุ่มวิจัยการคุ้มครองพันธุ์พืช

1.2 การทดลอง วิจัยพัฒนาการตรวจสอบพันธุ์พืชเพื่อการจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ชนิดพืชสับปะรดสี (*Aechmea fasciata* L.)

หัวหน้าการทดลอง นางสาวชาลิสา แจ่มสกุล นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ
กลุ่มวิจัยการคุ้มครองพันธุ์พืช

1.3 การทดลอง วิจัยพัฒนาการตรวจสอบพันธุ์พืชเพื่อการจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ชนิดพืชบอน (*Colocasia esculenta*)

หัวหน้าการทดลอง นายอัฐพร สิทธิวิภูศิริ นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
กลุ่มวิจัยการคุ้มครองพันธุ์พืช

บทคัดย่อ

การวิจัยและพัฒนาการตรวจสอบพันธุ์พืชเพื่อการจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบการตรวจสอบพันธุ์พืชสำหรับการจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ในประเทศไทย โดยศึกษาลักษณะทางพฤกษศาสตร์และจัดทำหลักเกณฑ์การตรวจสอบพันธุ์พืชในพืช จำนวน 3 ชนิด ได้แก่ ทานตะวัน (*Helianthus annuus* L.) สับปะรดสี (*Aechmea fasciata* L.) และบอน (*Colocasia esculenta*) โดยศึกษาลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของพืชทานตะวัน โดยดำเนินการศึกษากฎระเบียบและหลักเกณฑ์วิธีการตรวจสอบระดับประเทศและระหว่างประเทศ รวบรวมพันธุ์เพื่อปลูกศึกษา ลักษณะประจำพันธุ์ ณ ศูนย์วิจัยพืชไร่นครสวรรค์ จำนวน 5 พันธุ์ ศึกษาลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของพืชสับปะรดสี (*Aechmea fasciata* L.) โดยศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบลักษณะประจำพันธุ์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ศึกษาและบันทึกข้อมูลลักษณะประจำพันธุ์ในพื้นที่ จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดชลบุรี การศึกษา

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของพืชบอน โดยศึกษา ลักษณะประจำพันธุ์ทางพฤกษศาสตร์ตามแนวทางของอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ (UPOV) รวมถึงลงพื้นที่ศึกษาและบันทึกข้อมูล ณ สวนเกษตรกร จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดชลบุรี และจังหวัดสมุทรปราการ นำข้อมูลจากการศึกษาลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของพืชทั้ง 3 ชนิด มาจัดทำร่างหลักเกณฑ์ตรวจสอบฯ และจัดประชุมผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณาร่างหลักเกณฑ์ซึ่งได้ร่างระเบียบกรมวิชาการเกษตรว่าด้วยการตรวจสอบลักษณะของพันธุ์พืชที่ขอจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่ ซึ่งประกอบด้วยลักษณะประจำพันธุ์ ของพืชทานตะวัน จำนวน 42 ลักษณะ พืชสับปะรดสี จำนวน 49 ลักษณะ และพืชบอน จำนวน 32 ลักษณะ ซึ่งผลการวิจัยได้ร่างหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบลักษณะประจำพันธุ์ ได้ร่างประกาศและระเบียบสำหรับการจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ และใช้ประโยชน์ของนักปรับปรุงพันธุ์และนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง

▲ งานวิจัยสับปะรดสี

▲ งานวิจัยทานตะวัน

▲ งานวิจัยบอน

2. กิจกรรม การวิจัยชุมชนและพันธุ์พืชที่มีศักยภาพจดทะเบียนพันธุ์พืชตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ.2542

หัวหน้ากิจกรรม

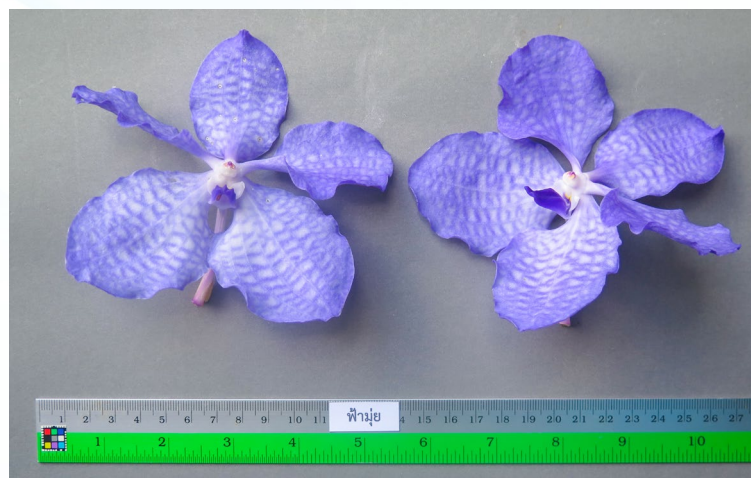
นายปณิพัท กฤษสมักร

นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ

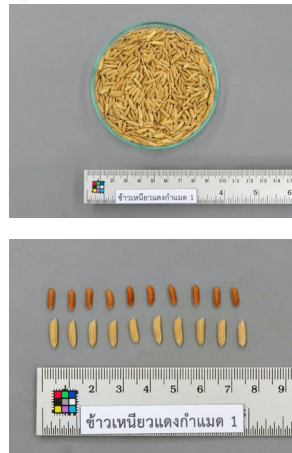
กลุ่มวิจัยการคุ้มครองพันธุ์พืช

บทคัดย่อ

กิจกรรมการวิจัยชุมชนและพันธุ์พืชที่มีศักยภาพจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ประกอบด้วย 5 การทดลอง มี 5 ชุมชน โดยทั้ง 5 ชุมชนได้รับองค์ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืช ขั้นตอนการขึ้นทะเบียนชุมชน และการจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น จำนวน 325 คน การทดลองที่ 1 การวิจัยชุมชนและประเมินศักยภาพพริกพันธุ์พื้นเมืองสำหรับการจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ดำเนินงานที่ชุมชนสบเมย อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยคณะผู้วิจัยได้ร่วมดำเนินการวิจัยกับผู้แทนชุมชนสบเมย ในการให้ความรู้ และร่วมกันสำรวจและศึกษาพริกทะเลทรายพื้นเมือง และคัดเลือกพันธุ์พริกจนได้พริกพันธุ์ทะเลทรายสบเมย ที่มีคุณสมบัติเป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น การทดลองที่ 2

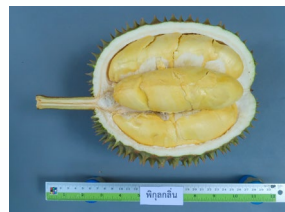
การวิจัยชุมชนและประเมินศักยภาพกล้วยไม้ฟ้ามุ่ยสำหรับการจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ในจังหวัดเชียงใหม่ ดำเนินงานที่ชุมชนตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ โดยคณะผู้วิจัยได้ร่วมกับผู้แทนชุมชนสำรวจ และศึกษากล้วยไม้ฟ้ามุ่ยในชุมชนโดยชุมชนได้พัฒนาปรับปรุงพันธุ์กล้วยไม้ฟ้ามุ่ยนำมาผสมพันธุ์กับกล้วยไม้สกุลแวนด้าพันธุ์พื้นเมือง จนได้กล้วยไม้ฟ้ามุ่ยพันธุ์ลูกผสมที่มีคุณสมบัติเป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น การทดลองที่ 3 การวิจัยชุมชนและประเมินศักยภาพข้าวพันธุ์พื้นเมืองสำหรับการจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ในจังหวัดยโสธร ดำเนินงานที่ชุมชนท่าแมด อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร คณะผู้วิจัยได้ร่วมกับผู้แทนชุมชน สำรวจ และศึกษาข้าวพันธุ์พื้นเมืองในชุมชน โดยชุมชนได้พัฒนาปรับปรุงพันธุ์ข้าวพื้นเมือง โดยนำ

ข้าวเหนียวแดงพันธุ์พื้นเมืองมาผสมกับข้าวพันธุ์สกลนคร จนได้ข้าวพันธุ์ใหม่ จึงตั้งชื่อพันธุ์ว่า ข้าวพันธุ์ข้าวเหนียวแดงกำแมด 1 เป็นข้าวไม่ไวต่อช่วงแสง ข้าวนุ่ม มีกลิ่นหอม มีคุณสมบัติเป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น การทดลองที่ 4 การวิจัยชุมชนและประเมินศักยภาพพริกพันธุ์พื้นเมืองสำหรับการขอจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ในจังหวัดระยอง ดำเนินงานที่ชุมชนตำบลทับมา อำเภอมะนัง จังหวัดระยอง คณะผู้วิจัยได้ร่วมกับผู้แทนชุมชนสำรวจ และศึกษาพริกพันธุ์พื้นเมืองในชุมชน โดยชุมชนได้พัฒนาปรับปรุงพันธุ์พริกพื้นเมือง โดยนำพริกพันธุ์ดัมมาผสมกับพริกพันธุ์ชี้หนูสวน จนได้พริกพันธุ์ใหม่ มีรูปทรงคล้ายหยดน้ำ จึงตั้งชื่อพันธุ์ว่า พริกพันธุ์หยดน้ำทับมา มีรูปทรงคล้ายหยดน้ำ มีกลิ่นหอม และรสเผ็ดคล้ายพริกชี้หนูสวน มีคุณสมบัติเป็นพันธุ์พืช

พื้นเมืองเฉพาะถิ่น การทดลองที่ 5 การวิจัยชุมชนและประเมินศักยภาพทุเรียนพันธุ์พื้นเมืองสำหรับการขอจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ในจังหวัดสงขลา ดำเนินงานที่ชุมชนตำบลเขาพระ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา คณะผู้วิจัยได้ร่วมกับผู้แทนชุมชนสำรวจ และศึกษาทุเรียนพันธุ์พื้นเมืองในชุมชน โดยชุมชนได้มีการปลูกอนุรักษ์ทุเรียนพันธุ์พื้นเมืองไว้หลายสายพันธุ์ และทำการคัดเลือกทุเรียนพื้นบ้าน ที่มีคุณสมบัติดีเด่นได้ จำนวน 2 พันธุ์ คือ ทุเรียนพันธุ์พิกลกลั่น และพันธุ์ทองรำพัน ทุเรียนทั้งสองพันธุ์มีคุณสมบัติเป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น และคณะผู้วิจัย

ได้ร่วมกับผู้แทนชุมชนทั้ง 5 ชุมชน จัดทำร่างคำขอขึ้นทะเบียนชุมชน ร่างคำขอจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น และแนวทางการขึ้นทะเบียนชุมชน และการจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น ในพันธุ์พืชที่มีศักยภาพของแต่ละชุมชน จนได้คู่มือแนวทางการขึ้นทะเบียนชุมชนและการจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น ทั้งหมด 5 แนวทาง จำนวน 5 เล่ม เพื่อใช้เป็นคู่มือแนวทางสำหรับชุมชนที่มีกิจกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาพันธุ์พืชพื้นเมืองสามารถศึกษาข้อมูลแล้วนำพันธุ์พืชในชุมชนมาขอขึ้นทะเบียนชุมชนและจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองได้ต่อไป

โครงการวิจัยและพัฒนาแนวทางการใช้ประโยชน์พืชอนุรักษ์และพืชที่ใกล้สูญพันธุ์เพื่อกำหนด มาตรการควบคุมการค้าระหว่างประเทศอย่างยั่งยืน

ประกอบด้วย 2 กิจกรรม จำนวน 6 การทดลอง ดังนี้

1. กิจกรรม ศึกษาสถานภาพด้านการอนุรักษ์และการค้าของพืชอนุรักษ์และพืชที่ใกล้สูญพันธุ์

1.1 การทดลอง ศึกษาสถานภาพไม้ต้นสกุล *Dalbergia* L.f. เพื่อประเมิน มาตรการควบคุมการค้าระหว่างประเทศ

หัวหน้าการทดลอง

นางยอดหญิง สอนสุภาพ

นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ

กลุ่มวิจัยอนุสัญญาไซเตสด้านพืช

สรุปผลการศึกษา

ไม้ต้นสกุล *Dalbergia* ทุกชนิด (*Dalbergia* spp.) จัดเป็นพืชอนุรักษ์ สำหรับไม้ต้นสกุล *Dalbergia* ที่มีถิ่นกำเนิดในประเทศไทยทุกชนิดจัดเป็นพืชอนุรักษ์ ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 และที่แก้ไขเพิ่มเติม หรือพืชในบัญชีแนบท้ายที่ 2 ของอนุสัญญาไซเตสที่มีการควบคุมการค้าระหว่างประเทศ โดยการส่งออกจะต้องได้รับหนังสืออนุญาตจากอธิบดีกรมวิชาการเกษตร หรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมวิชาการเกษตรมอบหมาย ตามบทบัญญัติของอนุสัญญาไซเตส ระบุไว้ว่าการทำการค้าชนิดพืชที่อยู่ในบัญชีแนบท้ายที่ 2 ประเทศผู้ส่งออกจะต้องพิจารณาก่อนว่าการอนุญาตให้ส่งออกจะไม่ส่งผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์ของประชากรชนิดพืชนั้นในแหล่งที่อยู่ตามธรรมชาติ

ดังนั้นจึงทำการศึกษาสถานภาพไม้ต้นสกุล *Dalbergia* เพื่อประเมินมาตรการควบคุมการค้า

ระหว่างประเทศโดยการสำรวจรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประชากรในแหล่งธรรมชาติ และสำรวจสถานภาพการค้าทั้งในประเทศและต่างประเทศ นำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามหลักเกณฑ์การศึกษาตามแนวทางจากคู่มือของ The IUCN Species Survival Commission; Guidance for CITES Scientific Authorities; Checklist to assist in making Non-Detriment Findings for Appendix II Exports โดยทำการศึกษาตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2565–30 กันยายน 2567 พบว่าประเทศไทยเป็นถิ่นกำเนิดของไม้ต้นสกุล *Dalbergia* จำนวน 9 ชนิด ได้แก่ *Dalbergia assamica* (เก็ดดำ) *D. cana* (กระพี้นางนวล) *D. cochinchinensis* (พะยูน) *D. cultrata* (กระพี้เขาควาย) *D. glomeriflora* (เก็ดขาว) *D. lanceolaria* (ขี้มอด) *D. nigrescens* (ฉนวน) *D. oliveri* (ชิงชัน) และ *D. suthepensis* (กระพี้สุเทพ)

ผลจากการสำรวจประชากรไม้ต้นสกุล *Dalbergia* ในธรรมชาติในแหล่งแพร่กระจายพันธุ์ ชนิดที่พบจำนวนมากที่สุด คือ *D. cochinchinensis* (พะยุง) รองลงมา ได้แก่ *D. oliveri* (ชิงชัน) *D. cultrata* (กระพี้เขาควาย) และชนิดที่พบน้อยที่สุด คือ *D. suthepensis* (กระพี้สุเทพ) ผลการสำรวจการค้าของไม้ต้นสกุล *Dalbergia* พบมีการค้า หลายรูปแบบ ทั้งไม้ท่อน ไม้แปรรูป เฟอร์นิเจอร์ ผลิตภัณฑ์จากไม้ ได้แก่ แจกัน ไม้ค้ำฝาแฝด ด้ามมีด ชนิดที่พบมีการค้า มีจำนวน 3 ชนิด เรียงลำดับจากจำนวนมากไปน้อย ได้แก่ *D. oliveri* (ชิงชัน) *D. cultrata* (กระพี้เขาควาย) และ *D. cochinchinensis* (พะยุง) ปัจจุบันการลักลอบการตัดไม้ *D. cochinchinensis* (พะยุง) มีแนวโน้มลดลง เนื่องจากมีการปราบปรามอย่างหนัก และมีกฎหมายภายในประเทศไม่ให้ส่งออกนอกราชอาณาจักร แต่ขบวนการค้าไม้มุ่งเน้นไปที่การลักลอบตัดต้นไม้ *D. oliveri* (ชิงชัน) และไม้ *D. cultrata* (กระพี้เขาควาย) เพิ่มมากขึ้น สำหรับการสำรวจสถานที่เพาะเลี้ยง และแปลงปลูกไม้ต้นสกุล *Dalbergia* มีเฉพาะหน่วยงานราชการที่มี

ศักยภาพในการเพาะชำกล้าไม้และมีแปลงปลูกไม้ต้นสกุล *Dalbergia* สำหรับมาตรการในการขอขึ้นทะเบียนสถานที่เพาะเลี้ยง และแปลงปลูกไม้ต้นสกุล *Dalbergia* จะต้องมียกเอกสารกรรมสิทธิ์สิทธิครองครองที่ดินในที่ดินที่แสดงว่าอนุญาตให้ขึ้นทะเบียน แปลงปลูกได้ และระบุแหล่งที่มาของกล้าไม้โดยต้องได้มาถูกต้องตามกฎหมายมียกเอกสารการได้มารับรองจากหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาในครั้งนี้จึงสามารถกำหนดมาตรการในการควบคุมการค้าระหว่างประเทศ คือ อนุญาตให้ส่งออกไม้ต้นสกุล *Dalbergia* ที่ขึ้นทะเบียนแปลงปลูกไม้ต้นกับกรมวิชาการเกษตร โดยไม่ขัดต่อกฎหมายภายในประเทศเท่านั้น ปัจจุบันยังไม่มีเกษตรกรขึ้นทะเบียนสถานที่เพาะชำกล้าไม้สกุล *Dalbergia* และแปลงปลูกไม้ต้นสกุล *Dalbergia* ที่มีถิ่นกำเนิดในประเทศไทยกับกรมวิชาการเกษตร ดังนั้นจึงต้องส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชอนุรักษ์กลุ่มไม้ต้นเป็นการเพิ่มพื้นที่ป่านอกเขตอนุรักษ์ ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมาย SDGs ตัวชี้วัด 15.1.1 สัดส่วนของพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ดินทั้งหมด

การดำเนินงานศึกษาสถานภาพไม้ต้นสกุล *Dalbergia* L.f.

1.2 การทดลอง ศึกษาสถานภาพกล้วยไม้สกุลหวาย (*Dendrobium* Sw.) กลุ่มเอื้องหวายเจดีย์เพื่อประเมินมาตรการควบคุมการค้าระหว่างประเทศ

หัวหน้าการทดลอง

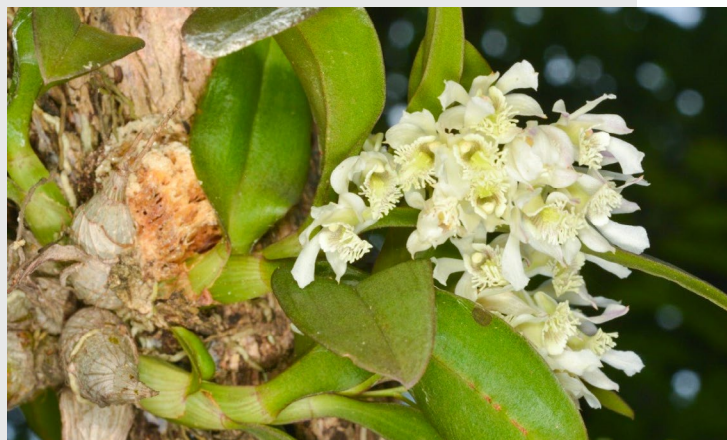
นายภัทรวีร์ พรหมนัส

นักวิชาการเกษตรชำนาญการ

กลุ่มวิจัยอนุสัญญาไซเตสด้านพืช

สรุปผลการศึกษา

การศึกษสถานภาพกล้วยไม้สกุลหวาย (*Dendrobium* Sw.) กลุ่มเอื้องหวายเจดีย์เพื่อประเมินมาตรการควบคุมการค้าระหว่างประเทศตามแนวทางของ IUCN รวมทั้งเพื่อให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ของอนุสัญญาไซเตสที่ต้องมีการวิเคราะห์ความเสี่ยงต่อการใกล้สูญพันธุ์ก่อนออกหนังสืออนุญาต การศึกษาครั้งนี้ได้รวบรวมข้อมูลของพืชในทุกด้าน ได้แก่ ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ นิเวศวิทยา การกระจายพันธุ์ กฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ พร้อมทั้งสำรวจจำนวนประชากรในแหล่งธรรมชาติจากทั้งหมด 7 จังหวัด โดยวิธีสุ่มแบบเจาะจงและการดัดแปลงการสำรวจแบบ line transect รวมทั้งสุ่มสำรวจการค้าภายในประเทศ การปลูกเลี้ยง และการขยายพันธุ์เทียมตั้งแต่เดือนตุลาคม 2565 – กันยายน 2567 รวมเป็นระยะเวลา 2 ปี พบกล้วยไม้สกุลหวาย (*Dendrobium* Sw.) กลุ่มเอื้องหวายเจดีย์ จำนวน 8 ชนิด ได้แก่ 1. เอื้องข้าวตอก (*Dendrobium compactum*) 2. เอื้องมะขามลำสั้น (*D. delacourii*) 3. หวายเจดีย์ (*D. elliotianum*) 4. หวายแกเร็ดต์ (*D. garrettii*) 5. หวายเมืองกาญจน์ (*D. kanburiense*) 6. เอื้องนางลม (*D. peguanum*) 7. เอื้องข้าวตอกอินทนนท์ (*D. perpaulum*) 8. เอื้องมะขามลำยาว (*D. venustum*) พบกระจายพันธุ์ตามป่าดิบเขาสูง ป่าดิบเขาต่ำ ป่าเต็งรังผสมสน และป่าเต็งรังผสมก่อ โดยชนิดที่พบจำนวนประชากรในถิ่นที่อยู่อาศัยมากที่สุดได้แก่ เอื้องมะขามลำยาว รองลงมา คือ เอื้องมะขามลำสั้น ส่วนชนิดที่พบน้อยที่สุด คือ หวายแกเร็ดต์ และเอื้องข้าวตอกอินทนนท์ตามลำดับ

▲ กล้วยไม้สกุลหวาย (*Dendrobium* Sw.)
กลุ่มเอื้องหวายเจดีย์

กล้วยไม้สกุลหวาย (*Dendrobium* Sw.) กลุ่มเอื้องหวายเจดีย์จัดอยู่ในบัญชีที่ 2 ของอนุสัญญาไซเตส เป็นพืชอนุรักษ์ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 และที่แก้ไขเพิ่มเติม จากการสุ่มสำรวจการค้าภายในประเทศ เช่น ตลาดนัด ตลาดชายแดน และสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ รวมทั้งหมด 15 แหล่งพบว่า มีการค้ากล้วยไม้กลุ่มเอื้องหวายเจดีย์จำนวน 7 ชนิด ในปริมาณที่แตกต่างกัน ชนิดที่พบมากที่สุด คือ เอื้องนางลม รองลงมา คือ หวายเจดีย์ เอื้องมะขามลำยาว และเอื้องมะขามลำสั้น ส่วนใหญ่ได้มาจากการลักลอบเก็บออกมาจากแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติในประเทศไทย ส่วนข้อมูลการค้าระหว่างประเทศจากสถิติการค้าระหว่างประเทศ ปี พ.ศ. 2557–2567 พบว่าชนิดที่มีการส่งออกสูงสุด ได้แก่ เอื้องนางลม รองลงมาคือ เอื้องมะขามลำสั้น เอื้องข้าวตอก และเอื้องมะขามลำยาว ตามลำดับ

การศึกษาการปลูกเลี้ยงและการขยายพันธุ์เทียมในสถานที่เพาะเลี้ยงจำนวน 4 แหล่ง โดยการสำรวจและสัมภาษณ์พบว่า มีการปลูกเลี้ยงเกือบทุกชนิด ยกเว้นหวายแฉกรัด โดยทุกชนิดสามารถขยายพันธุ์ด้วยการแยกหัวเทียม เพาะเมล็ด และเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ ใช้เวลา 1–2 ปี ในการออกดอก เมื่อพิจารณาสถานภาพของกล้วยไม้กลุ่มเอื้องหวายเจดีย์ในประเทศไทยพบว่า 4 ชนิด เป็นพืชถิ่นเดียวของประเทศไทย คือ หวายเจดีย์ หวายแฉกรัด หวายเมืองกาญจน์ และเอื้องข้าวตอกอินทนนท์ และมี 1 ชนิดเป็นพรรณไม้หายาก คือ เอื้องนางลม ส่วนชนิดที่ควรเฝ้าระวังการส่งออกอย่างเข้มงวดมีจำนวน 3 ชนิด ได้แก่ หวายเจดีย์ หวายเมืองกาญจน์ และเอื้องนางลม เนื่องจากมีจำนวนประชากรในแหล่งที่อยู่อาศัยน้อยมาก มีแหล่งการกระจายพันธุ์ที่แคบและเฉพาะถิ่น รวมทั้งมีแนวโน้มของประชากรที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง

1.3 การทดลอง ศึกษาสถานภาพร่องเท้านารีชาวพังงา (*Paphiopedilum thaianum* lamwir.) เพื่อประเมินมาตรการควบคุมการค้าระหว่างประเทศ

หัวหน้าการทดลอง

นายภัทรวีร์ พรหมนัส

นักวิชาการเกษตรชำนาญการ

กลุ่มวิจัยอนุสัญญาไซเตสด้านพืช

สรุปผลการศึกษา

การศึกษสถานภาพร่องเท้านารีชาวพังงา (*Paphiopedilum thaianum* lamwir.) เพื่อประเมินมาตรการควบคุมการค้าระหว่างประเทศตามแนวทางของ IUCN รวมทั้งเพื่อให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ของอนุสัญญาไซเตสที่ต้องมีการวิเคราะห์ความเสี่ยงต่อการใกล้สูญพันธุ์ ก่อนออกหนังสืออนุญาต การศึกษาครั้งนี้ได้รวบรวมข้อมูลของพืชในทุกด้าน ได้แก่ ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ นิเวศวิทยา การกระจายพันธุ์ กฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ พร้อมทั้งสำรวจจำนวนประชากรในแหล่งธรรมชาติจากทั้งหมด 3 จังหวัด โดยวิธีสุ่มแบบเจาะจงและการดัดแปลงการสำรวจแบบ line transect รวมทั้งสุ่มสำรวจการค้าภายในประเทศ การปลูกเลี้ยง และการขยายพันธุ์เทียม ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2566–กันยายน 2567 รวมเป็นระยะเวลา 1 ปี พบร่องเท้านารีชาวพังงาเป็นพืชถิ่นเดียวของประเทศไทย มีการกระจายพันธุ์เฉพาะในจังหวัดพังงาแห่งเดียวเท่านั้น เดิมมีความสับสนทางด้านอนุกรมวิธานกับกล้วยไม้ร่องเท้านารีขาวสตูล (*Paphiopedilum niveum* (Rchb.f.) Stein) แต่สามารถแยกออกจากได้ด้วยลักษณะทางสัณฐานวิทยา บางลักษณะ นิเวศวิทยา และพื้นที่การกระจายพันธุ์

รองเท้านารีขาวพังงาจัดอยู่ในบัญชีที่ 1 ของอนุสัญญาไซเตส เป็นพืชอนุรักษ์ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 และที่แก้ไขเพิ่มเติม จากการสำรวจการค้าภายในประเทศ เช่น ตลาดนัด ตลาดชายแดน และสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ รวมทั้งหมด 12 แหล่ง พบว่าการค้ารองเท้านารีขาวพังงาส่วนใหญ่ได้มาจากการลักลอบเก็บออกมาจากแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติในประเทศไทย ส่วนข้อมูลการค้าระหว่างประเทศจากสถิติการค้าระหว่างประเทศ ปี พ.ศ. 2557–2567 พบว่ามีปริมาณการส่งออกมากถึง 3,484 ต้นจากการศึกษาวิธีปลูกเลี้ยงและการขยายพันธุ์เทียมในสถานที่เพาะเลี้ยงจำนวน 5 แหล่ง โดยการสำรวจและสัมภาษณ์ พบว่าการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการขยายพันธุ์กล้วยไม้ชนิดนี้ ส่วนการประเมินสถานภาพความเสี่ยงอันเนื่องมาจากผลกระทบจากการค้าพบว่า รองเท้านารีขาวพังงา

มีความเสี่ยงใกล้สูญพันธุ์สูง เนื่องจากเป็นพืชถิ่นเดียวของไทยที่มีจำนวนประชากรในแหล่งที่อยู่อาศัยน้อยมาก มีแหล่งการกระจายพันธุ์เฉพาะถิ่น และมีแนวโน้มปริมาณการลักลอบนำออกจากถิ่นที่อยู่อาศัยสูงอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นจึงควรเฝ้าระวังอย่างเข้มงวดก่อนการอนุญาตให้ส่งออก

▲ รองเท้านารีขาวพังงา

1.4 การทดลอง ศึกษาสถานภาพกระเจียวสุปราณี (*Curcuma supraneeana* W.J.Kress&K.Larsen) kornick.) เพื่อประเมินมาตรการควบคุมการค้าระหว่างประเทศ

หัวหน้าการทดลอง นางสาวนงลักษณ์ ปิ่นเพชร นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ
กลุ่มวิจัยอนุสัญญาไซเตสด้านพืช

สรุปผลการศึกษา

การวิจัยสถานภาพกระเจียวสุปราณี (*Curcuma supraneeana* (W.J.Kress & K.Larsen) Škorničk.) ตามแนวทางของ IUCN โดยศึกษารวบรวมข้อมูลเบื้องต้น การกระจายพันธุ์ ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ ตลอดจนกฎหมายภายในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง จากนั้นดำเนินการสำรวจประชากรในธรรมชาติ โดยวิธีสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง สำรวจการค้า การปลูกเลี้ยงและการขยายพันธุ์เทียม เป็นระยะเวลา 1 ปี ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2566 ถึง 30 กันยายน 2567 กระเจียวสุปราณีเป็นพืชถิ่นเดียว กระจายพันธุ์ในจังหวัดสระบุรี และจังหวัดลพบุรี เป็นพืชควบคุมตามพระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. 2507

ผลการสำรวจประชากรและนิเวศวิทยาของกระเจียวสุปราณีในแหล่งแพร่กระจายพันธุ์ตามธรรมชาติ จำนวน 4 ครั้ง ในพื้นที่ทั้งหมด 6 แหล่ง พบกระจายพันธุ์ในพื้นที่ที่ได้รับการคุ้มครองและพื้นที่เอกชน การสำรวจการค้าได้ข้อมูลการค้ากระเจียวสุปราณี ทั้งหมด 5 แหล่ง โดยค้าเป็นไม้ตัดดอกและค้าหัวพันธุ์ และพบการค้าในรูปแบบออนไลน์อีกด้วย การศึกษาศักยภาพการเพาะเลี้ยงและการขยายพันธุ์ในแปลงปลูก 5 แหล่ง การเพาะขยายพันธุ์กระเจียวสุปราณีมีการดำเนินการศึกษารวบรวมและเพาะเลี้ยงเพื่อการอนุรักษ์ โดยสวนพฤกษศาสตร์พุแค และเกษตรกรบางส่วนในพื้นที่ที่มีการกระจายพันธุ์ การประเมินสถานภาพ พบว่ากระเจียวสุปราณีความเสี่ยงใกล้สูญพันธุ์สูง และมีปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญ คือ แหล่งที่อยู่ในธรรมชาติถูกคุกคามจากการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน การแพร่กระจายพันธุ์ภายในประเทศที่เป็นพืช

ถิ่นเดียว และมาตรการควบคุมการค้าระหว่างประเทศของกระเจียวสุปราณี จะต้องมามีที่มาจากที่ดินที่มีเอกสารสิทธิ์หรือกรรมสิทธิ์ถูกต้อง และ/หรือต้องมาจากแหล่งผลิตพืชควบคุมได้รับที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร

▲ กระเจียวสุปราณี

1.5 การทดลอง ศึกษาสถานภาพฟองหินเหลือง (*Sedum susanae* Hamet) เพื่อประเมินมาตรการควบคุมการค้าระหว่างประเทศ

หัวหน้าการทดลอง นายวิชัย อัยกุล

นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
กลุ่มวิจัยอนุสัญญาไซเตสด้านพืช

สรุปผลการศึกษา

การวิจัยสถานภาพของฟองหินเหลือง ตามแนวทางของ IUCN โดยศึกษารวบรวมข้อมูลเบื้องต้น ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ การกระจายพันธุ์ ตลอดจนกฎหมายในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง จากนั้นดำเนินการสำรวจประชากรในแหล่งธรรมชาติโดยวิธีสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง สำรวจการค้าภายในประเทศ การปลูกเลี้ยง และขยายพันธุ์เทียม เป็นระยะเวลา 1 ปี ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2566–30 กันยายน 2567 ฟองหินเหลืองเป็นพืชล้มลุกอายุปีเดียวหรือหลายปี ลำต้นและใบมีลักษณะอวบน้ำ ดอกสีเหลืองมีขนาดเล็ก ฟองหินเหลืองไม่จัดเป็นพืชอนุรักษ์ ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 และที่แก้ไขเพิ่มเติม แต่ถูกประกาศให้เป็นพืชควบคุมตามพระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. 2507 และที่แก้ไขเพิ่มเติม การสำรวจประชากรและนิเวศวิทยาของฟองหินเหลือง ตามแหล่งแพร่กระจายพันธุ์ตามธรรมชาติ โดยดำเนินการสำรวจทั้งหมด 5 ครั้ง ทั้งในพื้นที่ป่าธรรมชาติ และพื้นที่การเกษตร พบประชากรฟองหินเหลืองตามธรรมชาติ

6 แหล่ง ใน 2 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ และ จังหวัดน่าน โดยพบกระจายในพื้นที่เปิดโล่งใน ป่าดิบเขา ป่าละเมาะเขาสูง ป่าสนเขา และพื้นที่ เกษตรกรรม ที่ระดับความสูง 1,200–2,000 เมตร การสำรวจตลาดการค้า ดำเนินการสำรวจทั้งหมด 5 ครั้ง พบมีการค้า 4 แหล่ง ในรูปแบบไม้ประดับ เฉพาะพื้นที่ภาคเหนือ ในจังหวัดเชียงใหม่ เท่านั้น และไม่พบข้อมูลการค้าระหว่างประเทศ เช่นเดียว กับการศึกษาการปลูกเลี้ยงและการขยายพันธุ์ ฟองหินเหลือง 5 แหล่ง ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นไม้ประดับ พืชคลุมดิน และเพื่อการอนุรักษ์ การวิเคราะห์สถานภาพและ ความเสี่ยงต่อการใกล้สูญพันธุ์ พบว่าฟองหินเหลือง มีความเสี่ยงใกล้สูญพันธุ์ค่อนข้างน้อย ปัจจัย ที่สำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อประชากรฟองหินเหลือง ในธรรมชาติ คือ พื้นที่อยู่อาศัยในธรรมชาติน้อย และมีบางส่วนที่อยู่นอกเขตพื้นที่อนุรักษ์ สำหรับ มาตรการควบคุมการค้าระหว่างประเทศของ ฟองหินเหลือง กลุ่มประชากรอยู่ในพื้นที่อนุรักษ์ ควรมีไว้เพื่อการอนุรักษ์ ไม่อนุญาตให้ทำการค้า แต่ให้ค้าได้เฉพาะที่มาจาก การปลูกเลี้ยงเท่านั้น ทั้งนี้ควรสร้างความตระหนักรู้แก่ประชาชนในพื้นที่ การกระจายพันธุ์ตามธรรมชาติถึงความสำคัญ เพื่อ เป็นการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนต่อไป

▲ ฟองหินเหลืองในแหล่งแพร่กระจายพันธุ์ธรรมชาติ

2. กิจกรรม วิจัยและพัฒนาแนวทางการกำกับดูแลการค้าพืชอนุรักษ์เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันระหว่างประเทศ

2.1 การทดลอง ศึกษาวิเคราะห์เพื่อพัฒนากระบวนการออกหนังสืออนุญาตพืชอนุรักษ์ ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 แบบอิเล็กทรอนิกส์

หัวหน้าการทดลอง นางสาวรัชณา สารภีรม นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
กลุ่มวิจัยอนุสัญญาไซเตสด้านพืช

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาวិเคราะห์เพื่อพัฒนากระบวนการออกหนังสืออนุญาตพืชอนุรักษ์ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 แบบอิเล็กทรอนิกส์ ดำเนินการระหว่างเดือนตุลาคม 2566–กันยายน 2567 มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากระบวนการออกหนังสืออนุญาตพืชอนุรักษ์แบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยการศึกษาข้อมูลการออกหนังสืออนุญาตไซเตสของประเทศภาคี และเก็บข้อมูลภาคสนามโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะจงและการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็น ผลการศึกษาได้ (ร่าง) หลักเกณฑ์การออกหนังสืออนุญาตพืชอนุรักษ์และใบรับรองสุขอนามัยพืชให้กับพืชหรือผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมของพืชอนุรักษ์ที่เป็นข้อยกเว้นของอนุสัญญาไซเตสที่มีการกำหนดคุณสมบัติและการปฏิบัติสำหรับผู้ส่งออกหากประสงค์จะเข้าร่วมโครงการ โดยกำหนด

พืชต้นแบบ ดังนี้ 1) กล้วยไม้ลูกผสม 3 สกุล ประกอบด้วย *Dendrobium hybrids*, *Phalaenopsis hybrids* และ *Vanda hybrids* 2) *Euphorbia lactea* ต้นหยกที่เป็นคลื่นรูปพัดและต่ออยู่บนตอของต้น *Euphorbia neriifolia* 3) *Beaucarnea recurvata* (ต้นแส้ม้า) 4) *Euphorbia ritchiei* (ต้นนาคราช) และ 5) น้ำมันกฤษณา (Agarwood oil) โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ด้านตรวจพืชมีข้อกังวลกับ (ร่าง) หลักเกณฑ์ หากไม่มีการตรวจพืชที่จะส่งออกก่อนออกใบรับรองปลอดศัตรูพืชอาจจะมีแมลงศัตรูพืชติดไปกับสินค้าได้ ในส่วนของผู้ส่งออกเห็นด้วยกับหลักเกณฑ์ที่กำหนด นอกจากนี้ผู้ส่งออกได้เสนอความคิดเห็นให้มีการใช้หลักเกณฑ์ที่กำหนดในการส่งออกยังประเทศที่มีกฎระเบียบสำหรับการนำเข้าไม่เข้มงวดมาก

การดำเนินงาน
ศึกษาวิเคราะห์
เพื่อพัฒนา
กระบวนการ
ออกหนังสือ
อนุญาต
พืชอนุรักษ์
2518 แบบ
อิเล็กทรอนิกส์

โครงการวิจัยและจำแนกความหลากหลายของพืชพื้นเมืองทั่วไปจาก
ฐานทรัพยากรชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

กิจกรรม วิจัยองค์ความรู้พฤกษศาสตร์พื้นบ้านเพื่อการจัดการกลไกเผยแพร่
ความหลากหลายทางชีวภาพด้านอาหาร สมุนไพร การเกษตร และการใช้ประโยชน์
ฐานทรัพยากรชีวภาพ

การทดลอง ศึกษาและวิจัยคุณค่าพฤกษศาสตร์พื้นบ้านจากภูมิปัญญาท้องถิ่น
ของชุมชนในพื้นที่บริเวณเทือกเขาภูพานน้อย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

หัวหน้าการทดลอง นางสาวปาจริย์ อินทะสุข นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาและวิจัยคุณค่าพฤกษศาสตร์
พื้นบ้านจากภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนในพื้นที่
เทือกเขาภูพานน้อย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัด
อุดรธานี (พ.ศ. 2565–2567) ในปีงบประมาณ พ.ศ.
2567 ได้ดำเนินการสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลการใช้
ประโยชน์พืชในชุมชนตามฤดูกาล โดยเน้นการศึกษา
เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่อประเมินศักยภาพ
ด้านโภชนาการและการใช้ประโยชน์ตามองค์ความรู้
ท้องถิ่น จากการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative
Ethnobotanical Study) ได้รวบรวมข้อมูลพรรณพืช
จำนวน 152 ชนิด แบ่งเป็นพืชอาหาร พืชสมุนไพร
พืชใช้สอย และพืชที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อและ
วัฒนธรรมท้องถิ่น โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงภูมิปัญญา
ในชุมชนและการตรวจสอบชนิดพืชตามหลัก
อนุกรมวิธาน ข้อมูลแสดงให้เห็นถึงความหลากหลาย
ทางชีวภาพและการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนของ
พืชพื้นถิ่นในพื้นที่ศึกษา ทั้งนี้พบพืชที่มีศักยภาพ
ทางโภชนาการจำนวน 3 ชนิด และพบพืชที่มี
สถานภาพใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (CR) ได้แก่ ไม้พะยุง
(*Dalbergia cochinchinensis* Pierre)

▲ ดำเนินการสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูล
การใช้ประโยชน์พืชในชุมชนตามฤดูกาล

ผลการดำเนินงานสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพของชุมชนในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรชีวภาพจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งสามารถนำไปต่อยอดสู่การจัดการองค์ความรู้และการพัฒนาเชิงระบบอย่างยั่งยืนในระดับพื้นที่ต่อไป

▲ จัดการองค์ความรู้และการพัฒนาเชิงระบบอย่างยั่งยืนในระดับพื้นที่

การทดลอง ศึกษาคุณค่าพฤกษศาสตร์พื้นบ้านจากภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน ในพื้นที่บ้านท่ากระปือ ตำบลภูผาม่าน อำเภอภูผาม่าน จังหวัดขอนแก่น

หัวหน้าการทดลอง นางสาวพรเพ็ญ สุภาโชค นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช

สรุปผลการศึกษา

ชุมชนบ้านท่ากระปือ ตำบลภูผาม่าน อำเภอภูผาม่าน จังหวัดขอนแก่น มีสภาพพื้นที่ภูเขาหินปูน และเนินเขาสลับที่ราบ มีระบบนิเวศเฉพาะที่เอื้อต่อความหลากหลายทางชีวภาพ โดยได้ดำเนินการศึกษา ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ผ่านการสำรวจ รวบรวมพรรณพืช และสัมภาษณ์ผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น หมอยาสมุนไพร ปราชญ์ชาวบ้าน และประชาชนในพื้นที่ รวมถึงการตรวจสอบชนิดพืชตามหลักอนุกรมวิธาน

ผลการศึกษาพบพรรณพืชที่มีการใช้ประโยชน์จากชุมชนจำนวน 105 ชนิด ครอบคลุม 53 วงศ์ จำแนกหมวดหมู่ตามการใช้ประโยชน์ได้เป็น พืชอาหารประเภทผัก 34 ชนิด ผลไม้ 10 ชนิด พืชสมุนไพร 113 รายการ (รวมกรณีซ้ำในการใช้ประโยชน์) พืชที่ใช้ตามความเชื่อและวัฒนธรรม 2 ชนิด และพืชใช้สอย อื่น ๆ อีก 18 ชนิด โดยพบว่าพืชหลายชนิดสามารถใช้ประโยชน์ได้หลากหลายประเภท สะท้อนให้เห็นถึง องค์ความรู้ท้องถิ่นที่มีความละเอียดลึกซึ้งและเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตชุมชน

การศึกษานี้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นและทรัพยากรชีวภาพพื้นถิ่น ที่อาจนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งด้านเศรษฐกิจ ชีวภาพ และวัฒนธรรมในระดับชุมชน

▲ สัมภาษณ์ผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่นรวมถึงการตรวจสอบชนิดพืชตามหลักอนุกรมวิธาน

▲ การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น
และทรัพยากรชีวภาพพื้นถิ่น

การทดลอง ศึกษาและวิจัยคุณค่าพฤกษศาสตร์พื้นบ้านจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ของชุมชนในพื้นที่บ้านแสงภา ตำบลแสงภา อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย

หัวหน้าการทดลอง นางสาววิลาสินี จิตต์บรรจง นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ
สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช

สรุปผลการศึกษา

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณค่าพฤกษศาสตร์พื้นบ้านจากภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนบ้านแสงภา ตำบลแสงภา อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย (พ.ศ. 2565–2567) ซึ่งตั้งอยู่ในเขตป่าอุทยานแห่งชาติและป่าสงวนแห่งชาติ มีภูมิประเทศเป็นภูเขาสูงชันและป่าดิบชื้นที่อุดมสมบูรณ์ ส่งผลให้พื้นที่ดังกล่าวมีความหลากหลายทางชีวภาพสูงและมีวิถีชีวิตแบบพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

การศึกษาใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Ethnobotanical Study) โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น หมอยาสมุนไพร ปราชญ์ชุมชน กลุ่มแม่บ้าน และประชาชนผู้มีความรู้ในพื้นที่ พร้อมทั้งสำรวจและเก็บรวบรวมตัวอย่างพรรณพืช รวมถึงการตรวจสอบชื่อพรรณไม้ตามหลักอนุกรมวิธานพืช ผลการศึกษาพบพรรณไม้ที่มีการใช้ประโยชน์จำนวน 90 ชนิด จำแนกตามการใช้ประโยชน์ได้เป็น 7 กลุ่ม ได้แก่ พืชอาหารประเภทให้พลังงาน 2 ชนิด พืชผัก 25 ชนิด ผลไม้ 6 ชนิด พืชสมุนไพร 59 ชนิด พืชใช้สอยอื่น ๆ 6 ชนิด และพืชไม้ประดับ 5 ชนิด โดยพบว่าพืชบางชนิดสามารถใช้ประโยชน์ได้มากกว่า 1 ประเภท

การวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านพฤกษศาสตร์ที่มีความหลากหลายและเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของชุมชน อันเป็นทรัพยากรสำคัญที่ควรได้รับการอนุรักษ์ สืบสาน และพัฒนาเพื่อใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนในอนาคต

▲ เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของชุมชน อันเป็นทรัพยากรสำคัญที่ควรได้รับการอนุรักษ์ สืบสาน และพัฒนา

การทดลอง ศึกษาและวิจัยคุณค่าพฤกษศาสตร์พื้นบ้านจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ของชุมชนในพื้นที่อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์

หัวหน้าการทดลอง

นายบดินทร สอนสุภาพ

นักวิชาการเกษตรชำนาญการ

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช

สรุปผลการศึกษา

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิจัยคุณค่าพฤกษศาสตร์พื้นบ้านจากภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนในพื้นที่อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2565-2567 โดยมุ่งเน้นการสำรวจการใช้ประโยชน์พืชในด้านอาหาร สมุนไพร การเกษตร และการใช้ประโยชน์จากฐานทรัพยากรชีวภาพของชุมชน ทั้งในช่วงฤดูฝนและฤดูแล้ง โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ (Qualitative and Quantitative Ethnobotanical Study) ผ่านการเก็บข้อมูลจากชาวบ้าน การเดินสำรวจ และการเก็บตัวอย่างพรรณไม้เพื่อการอ้างอิง (voucher specimens)

พื้นที่ศึกษาคือชุมชนบ้านนาพอสอง ตำบลน้ำหนาว ซึ่งตั้งอยู่บริเวณรอยต่อของป่าชุมชนและอุทยานแห่งชาติน้ำหนาว มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบสูงและป่าเขาที่มีความหลากหลายทางชีวภาพ จากการสำรวจพบพรรณไม้ที่ชาวบ้านนำมาใช้ประโยชน์จำนวน 87 ชนิด แบ่งเป็นพืชอาหาร 43 ชนิด สมุนไพร 37 ชนิด พืชใช้สอย 11 ชนิด ผลไม้ 13 ชนิด และพืชที่ใช้ตามความเชื่อ 3 ชนิด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม 30 คร่าวเรือน พบว่า พืชอาหารส่วนใหญ่มีความถี่ในการใช้งานระดับปานกลาง เช่น ผักสวนครัวและผักพื้นบ้าน ขณะที่พืชสมุนไพรส่วนใหญ่มีความถี่ในการใช้งานต่ำ ยกเว้นบางชนิดที่มีการใช้เป็นประจำ เช่น กำลั้งเสือโคร่ง และห่วยยาใหญ่ ซึ่งใช้บำรุงร่างกาย นอกจากนี้ยังได้มีการคัดเลือกพืชบางชนิดจากผลการประเมินเชิงปริมาณเพื่อนำไปศึกษาศักยภาพทางโภชนาการและสารพฤกษเคมี เพื่อสนับสนุนการใช้ประโยชน์ในระดับชุมชนและต่อยอดเชิงวิชาการ

▲ การสำรวจพรรณไม้ที่ชาวบ้านนำมาใช้ประโยชน์

การศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงองค์ความรู้ด้านพฤกษศาสตร์พื้นบ้านที่มีคุณค่าและหลากหลายของชุมชนในพื้นที่สูง ซึ่งสามารถนำไปสู่การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรพืชอย่างยั่งยืน

◀ สนับสนุนการใช้ประโยชน์ในระดับชุมชนและต่อยอดเชิงวิชาการ

การทดลอง การศึกษาคุณค่าพฤกษศาสตร์พื้นบ้านจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ของชุมชนบ้านจุฬารณพัฒนา 12 ตำบลสุคริณ อำเภอสุคริน จังหวัดนราธิวาส

หัวหน้าการทดลอง นางสาวปาจริย์ อินทะชูป นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช

สรุปผลการศึกษา

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมและศึกษาข้อมูลการใช้ประโยชน์จากพืชพื้นถิ่นในมิติต่าง ๆ ได้แก่ ด้านอาหาร สมุนไพร การเกษตร และการใช้ประโยชน์จากฐานทรัพยากรชีวภาพในชุมชน ผ่านการสำรวจช่วงฤดูปลายฝนถึงต้นหนาว (ตุลาคม-ธันวาคม) และฤดูแล้ง (มกราคม-มีนาคม) ดำเนินการศึกษาโดยใช้ทั้งการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative Ethnobotanical Study) และการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Ethnobotanical Study) โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น หมอยาพื้นบ้าน ปราชญ์ชุมชน กลุ่มแม่บ้าน และประชาชนในพื้นที่

ผลการศึกษาพบพืชที่ชุมชนใช้ประโยชน์รวมทั้งสิ้น 88 ชนิด แบ่งเป็น พืชอาหารประเภทพืชผัก 30 ชนิด เครื่องเทศ 7 ชนิด ผลไม้ 19 ชนิด พืชสมุนไพร 32 ชนิด พืชใช้สอยอื่น ๆ 8 ชนิด พืชที่ใช้ตามความเชื่อ 1 ชนิด และพืชอาหารประเภทให้พลังงาน 1 ชนิด โดยบางชนิดสามารถใช้ประโยชน์ได้มากกว่า 1 ประเภท นอกจากนี้ยังพบพืชที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ (VU) จำนวน 2 ชนิด ได้แก่ ไม้กฤษณา (*Aquilaria malaccensis*) และหวายช่อดำ (*Calamus manan*) และพบพืชหายากของประเทศไทย (RT) อีก 2 ชนิด ได้แก่ กระเทียมต้น (*Scorodocarpus borneensis*) และอุบิชาโก (*Ampelocissus ascendiflora*)

ผลการศึกษาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความหลากหลายและคุณค่าทางชีวภาพของทรัพยากรพืชในชุมชนชายแดนภาคใต้ และเป็นฐานข้อมูลสำคัญสำหรับการอนุรักษ์พืชท้องถิ่น การส่งเสริมการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และการพัฒนาเชิงเศรษฐกิจหรือการท่องเที่ยวชุมชนต่อไปในอนาคต

▲ การสะท้อนให้เห็นถึงความหลากหลายและคุณค่าทางชีวภาพของทรัพยากรพืชในชุมชนชายแดนภาคใต้

กิจกรรม ศึกษาวิจัย สำนวจความหลากหลายและพฤษเคมีของดีปลากั้ง (*Phlogacanthus pulcherrimus* T. Anderson) และห้อมช้าง (*Phlogacanthus curviflorus* (Wall.)) เพื่อสนับสนุนการพัฒนาศัทยภาพพืชสมุนไพรในสถานการณ์โรคอุบัติใหม่

การทดลอง ศึกษาวิเคราะห์ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ พฤษเคมี และฤทธิ์ทางชีวภาพของดีปลากั้ง (*Phlogacanthus pulcherrimus* T. Anderson) และห้อมช้าง (*Phlogacanthus curviflorus* (Wall.))

หัวหน้าการทดลอง นางสาววิลาสินี จิตต์บรรจง นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ
สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาวิจัย สำนวจความหลากหลายและพฤษเคมีของดีปลากั้ง (*Phlogacanthus pulcherrimus* T. Anderson) ห้อมช้าง (*Phlogacanthus curviflorus* (Wall.)) และจ้ะห้อม (*Phlogacanthus thyrsoformis* (Hardw.) Mabb) (ปีเริ่มต้น 2565 สิ้นสุด 2567) มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการพัฒนาศัทยภาพพืชสมุนไพรในสถานการณ์โรคอุบัติใหม่ โดยดำเนินการภายใต้การทดลองที่ 3.1 ซึ่งมุ่งศึกษาวิเคราะห์ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ พฤษเคมี และฤทธิ์ทางชีวภาพของพืชทั้ง 3 ชนิด การดำเนินงานประกอบด้วย การสำวจและเก็บตัวอย่างดีปลากั้ง ห้อมช้าง และจ้ะห้อมจากพื้นที่ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัดน่าน พะเยา ตาก เพชรบูรณ์ เลย เชียงใหม่ บึงกาฬ และนครพนม จากนั้นนำตัวอย่างใบ ลำต้น และรากของพืชทั้งสามชนิด

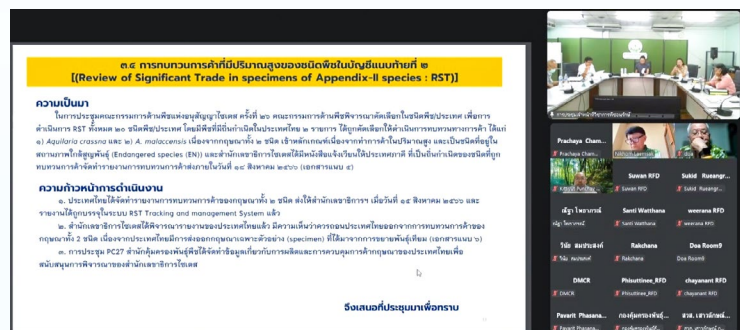
ไปวิเคราะห์ปริมาณสาร andrographolide ซึ่งเป็นสารสำคัญทางชีวภาพ ผลการวิเคราะห์พบว่า สาร andrographolide ตรวจพบมากในส่วนของลำต้นและราก โดยเฉพาะในรากของดีปลากั้งจากจังหวัดบึงกาฬ (1,510.2 mg/kg) ห้อมช้างจากจังหวัดน่าน (768.22 mg/kg) และจ้ะห้อมจากจังหวัดนครพนม (1,396.03 mg/kg) สำหรับส่วนลำต้นพบปริมาณสูงสุดในดีปลากั้งจากบึงกาฬ (912.27 mg/kg) ห้อมช้างจากตาก (366.37 mg/kg) และจ้ะห้อมจากนครพนม (554.48 mg/kg) นอกจากนี้ ได้มีการนำตัวอย่างพืชทั้งสามชนิดไปปลูกรวบรวมในแปลงทดลอง เพื่อศึกษาความหลากหลายและศัทยภาพการพัฒนาเป็นสมุนไพรทางเลือก ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อการเตรียมพร้อมรับมือกับโรคอุบัติใหม่ในอนาคตต่อไป

▶ สำวจและเก็บตัวอย่าง ดีปลากั้ง และห้อมช้าง จากแปลงรวบรวม

» การประชุมและอบรมในประเทศ

❖ การประชุมเจ้าหน้าที่วิชาการพืชอนุรักษ์ ครั้งที่ 1/2567 วันที่ 18 มิถุนายน 2567 ณ ห้องประชุม ชั้น 2 ตึกโภชนาการ สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร และผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์แบบ Zoom โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เจ้าหน้าที่วิชาการพืชอนุรักษ์ ให้ข้อคิดเห็นต่อวาระการประชุมคณะกรรมการด้าน พืชอนุรักษ์แห่งอนุสัญญาไซเตส ครั้งที่ 27 (27th Meeting of the Plants Committee) ที่มีกำหนด จัดประชุมในวันที่ 8-13 กรกฎาคม 2567 ณ กรุงเจนีวา สมาพันธรัฐสวิส และให้ข้อเสนอแนะต่อ (ร่าง) ประกาศ กรมวิชาการเกษตรที่เกี่ยวข้องกับการออกหนังสือ อนุญาตและการขึ้นทะเบียนสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์ ในการประชุมครั้งนี้ มีเจ้าหน้าที่วิชาการพืชอนุรักษ์ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานภายในกรมวิชาการเกษตร หน่วยงานราชการอื่นที่เกี่ยวข้อง และผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความรู้ความชำนาญด้านวิชาการเกี่ยวกับพืชอนุรักษ์ จำนวน 21 ท่าน โดยมีนางสาวธิดากุญ แสนอุดม ผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช เป็นประธาน เจ้าหน้าที่วิชาการพืชอนุรักษ์ และนางสาวสุมาลี ทองดอนแอ ผู้อำนวยการกลุ่มวิจัยอนุสัญญาไซเตส ด้านพืช เป็นเจ้าหน้าที่วิชาการพืชอนุรักษ์และเลขานุการ

▲ การประชุมเจ้าหน้าที่วิชาการพืชอนุรักษ์ ครั้งที่ 1/2567

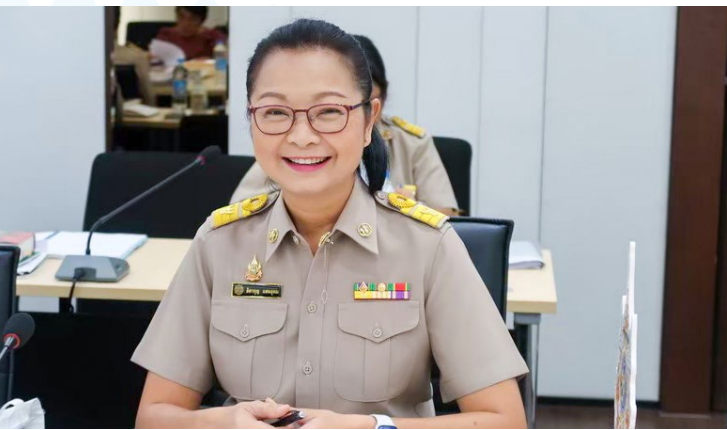
❖ ประชุมคณะกรรมการร่วมด้านเกษตรกรรม ป่าไม้ และประมง ภายใต้กรอบความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจ ไทย-ญี่ปุ่น (Japan-Thailand Economic Partnership Agreement: JTEPA) ครั้งที่ 14 และการประชุมหารือระดับสูงด้านอุตสาหกรรมเกษตรและอาหาร ระหว่างไทย-ญี่ปุ่น (Japan-Thailand High-Level Cooperation Dialogue on Agricultural and Food Industries: HLCD) ครั้งที่ 4 วันที่ 20 มิถุนายน 2567 โดยมี ดร.พงศ์ไท ไทโยธิน รองอธิบดีกรมวิชาการเกษตร พร้อมด้วยนางสาวธิดาภรณ์ แสนอุดม ผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช และนายปาน ปานขาว ผู้อำนวยการกลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์ละพิพิธภัณฑ์พืช เข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการร่วมด้านเกษตรกรรม ป่าไม้ และประมง ภายใต้กรอบความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย-ญี่ปุ่น (Japan-Thailand Economic Partnership Agreement: JTEPA) ครั้งที่ 14 และการประชุมหารือระดับสูงด้านอุตสาหกรรมเกษตร และอาหาร ระหว่างไทย-ญี่ปุ่น (Japan-Thailand High-Level Cooperation Dialogue on Agricultural and Food Industries: HLCD) ครั้งที่ 4 ณ โรงแรมพูลแมน พัทยา จี เมืองพัทยา อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี โดยนางสาวธิดาภรณ์ แสนอุดม ได้ตอบข้อซักถามของ Mr. NISHIMURA Yoshiro, Deputy Director Plant Variety Protection ผู้แทนฝ่ายญี่ปุ่น ใน 2 ประเด็น ได้แก่ 1) ความคืบหน้าด้านการคุ้มครองพันธุ์พืชของประเทศไทย สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร มีแผนการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืชไทยเพื่อให้สอดคล้อง กับนโยบายของรัฐบาล ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการศึกษารายละเอียดข้อบทที่สำคัญภายใต้ระบบ UPOV 1991 เพื่อปรับปรุงแก้ไขกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืชไทยให้อยู่ในระดับเดียวกับมาตรฐานสากล (UPOV 1991) และสอดคล้องกับ ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย-ญี่ปุ่น (JTEPA) บทบัญญัติที่ 10 ทรัพย์สินทางปัญญา ข้อ 135 พันธุ์พืชใหม่ 2) การคุ้มครองพืชสตรอว์เบอร์รีในประเทศไทย ปัจจุบันพืชสตรอว์เบอร์รีได้ผ่าน ความเห็นชอบจากคณะกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืชให้ประกาศเป็นชนิดพืชที่พันธุ์พืชใหม่สามารถขอรับ ความคุ้มครองได้ ทั้งนี้ยังได้ขอความร่วมมือกับทางญี่ปุ่นเพื่อสนับสนุนข้อมูลด้านกฎหมายคุ้มครอง พันธุ์พืชใหม่ และเทคนิคการตรวจสอบพันธุ์พืชใหม่แก่ประเทศไทยอีกด้วย

❖ การประชุมคณะกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืช ครั้งที่ 1/2567 ณ ห้องประชุม ชั้น 2 สำนักงานอธิบดี อาคารฝึกอบรมด้านมาตรฐานการผลิตพืช กรมวิชาการเกษตร และผ่านระบบออนไลน์ เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2567 โดยนางวิลาวัลย์ ไคร้ครวญ รองอธิบดีกรมวิชาการเกษตร เป็นประธาน อนุกรรมการประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงาน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ในคณะกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืช ที่ปรึกษากรมวิชาการเกษตร และผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง

โดยนางสาวธิดากัญญา แสนอุดม ผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ ผลการประชุมคณะกรรมการฯ เห็นชอบในหลักการของคำขอจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมือง เฉพาะถิ่นของพืชผักทอง จำนวน 2 พันธุ์ ได้แก่ พันธุ์ไข่นำนาน 1 และพันธุ์ไข่นำนาน 2 ของชุมชนผักทองไข่นำนาน จังหวัดน่าน ว่าเป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น ตามมาตรา 43 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

❖ การประชุมคณะทำงานอาเซียนด้านอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์และการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับสัตว์ป่าและพืชป่า ครั้งที่ 19 (19th AWG-CITES and WE) ระหว่างวันที่ 2-4 สิงหาคม 2567 ณ โรงแรม NoVotel Marina Sriracha & koh Sri Chang จังหวัดชลบุรี ในการประชุมครั้งนี้ สำนักคุ้มครองพันธุ์พืชได้ส่ง นางสาวสุมาลี ทองดอนแอ นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ ผู้อำนวยการกลุ่มวิจัยอนุสัญญาไซเตสด้านพืช นางยอดหญิง สอนสุภาพ นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ เป็นผู้แทนเข้าร่วมประชุม

▲ การประชุม 19th AWG-CITES and WE

❖ ประชุมอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ ค.ศ. 1991 สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ร่วมกับ The IP Key South-East Asia (SEA) Project ได้จัดประชุมสัมมนาเมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2567 ณ โรงแรมเซ็นทารา แกรนด์ เซ็นทรัลพลาซา ลาดพร้าว กรุงเทพฯ และผ่านระบบออนไลน์ ในโอกาสนี้ นางวิลาวัณย์ ไคร์ครวญ รองอธิบดีกรมวิชาการเกษตร เป็นผู้แทนร่วมกล่าวเปิดการประชุม และกล่าวถึงความสำคัญของการคุ้มครองพันธุ์พืช โดยมี นางสาวธิดาภรณ์ แสนอุดม ผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช เข้าร่วมในการประชุมสัมมนาครั้งนี้ด้วย รวมถึงเจ้าหน้าที่จากสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช และหน่วยงานภายในกรมวิชาการเกษตรที่เกี่ยวข้อง การประชุมสัมมนาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นด้านการคุ้มครองพันธุ์พืชภายใต้ระบบ UPOV 1991 และการคุ้มครองพันธุ์พืชของประเทศไทย ภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 พร้อมทั้งเป็นเวทีที่เปิดโอกาสให้มีการสอบถามและแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับประเด็นดังกล่าว

❖ **อบรมการใช้งานระบบ NSW** กรมวิชาการเกษตรเพื่อการขอหนังสืออนุญาตพืชอนุรักษ์ ให้กับสมาชิกไม่มีค่า-ป่าครอบครัว โดยสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) เมื่อวันที่ 2 กันยายน 2567 ณ ห้องประชุมชั้น 2 ตึกโภชนาการ สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช

▲ **อบรมใช้งานระบบ NSW กรมวิชาการเกษตรเพื่อการขอหนังสืออนุญาตพืชอนุรักษ์ ให้กับสมาชิกไม่มีค่า-ป่าครอบครัว**

❖ **การฝึกอบรมหลักสูตร ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืช การขึ้นทะเบียนชุมชน และการจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น ครั้งที่ 3** ณ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไร่ อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี เมื่อวันที่ 17 กันยายน 2567 โดย นายวินัย สมประสงค์ ผู้เชี่ยวชาญด้านคุ้มครองพันธุ์พืช นายปณิพัทธ์ กฤษสมักร นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ

» นิทรรศการ/เผยแพร่/ประชาสัมพันธ์

❖ ให้บริการความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบการค้ากระบองเพชรและไม้อวบน้ำในบัญชีไซเตสให้กับผู้ปลูกเลี้ยงไม้อวบน้ำและประชาชนทั่วไป ในงาน “cactus feel fans” เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2567 ณ ศูนย์การค้าแฟชั่นไอส์แลนด์ งามอินทรา และงาน “Cactus by my side” เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2567 ณ ศูนย์การค้าพาราไดซ์ พาร์ค ศรีนครินทร์ กรุงเทพมหานคร

▲ บริการให้ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบการค้ากระบองเพชรและไม้อวบน้ำ

❖ ร่วมจัดนิทรรศการแสดงผลงานเด่น เรื่อง กฎหมาย ไม้มีค่า อนาคตไกล เนื่องในวันคล้ายวันสถาปนากรมวิชาการเกษตร ครบรอบ 51 ปี เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2566 ณ ห้องโถงชั้น 1 ตึกกสิกรรม กรมวิชาการเกษตร

❖ ร่วมจัดนิทรรศการ กฎหมาย ไม้มีค่า อนาคตไกล เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2566 ณ ห้อง 114 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

❖ ร่วมจัดแสดงโปสเตอร์ในนิทรรศการสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ในงานเปิดบ้านกรมวิชาการเกษตร ประจำปี 2567 จำนวน 2 เรื่อง ได้แก่ เรื่อง การอนุรักษ์และการค้าสมุนไพรและพืชให้กลิ่นหอม (MAP) ในบัญชีไซเตสอย่างยั่งยืน และ เรื่อง การอนุรักษ์และการค้าไม้ต้นในบัญชีอนุสัญญา CITES อย่างยั่งยืน

นิทรรศการ
สำนักคุ้มครอง
พันธุ์พืช
ในงานเปิดบ้าน
กรมวิชาการเกษตร
ประจำปี 2567

» การประชุมและอบรมต่างประเทศ

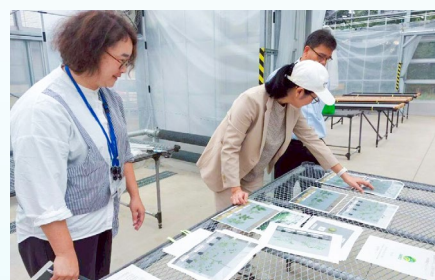
❖ การฝึกอบรมในหลักสูตร “Plant Variety Protection (PVP) System and Utilization of New Improved Varieties and High Quality Seeds for Agriculture and Rural Development” ระหว่างวันที่ 23 กรกฎาคม-7 กันยายน 2567 ในระบบออนไลน์ และ ณ ประเทศญี่ปุ่น การฝึกอบรมทำให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ของประเทศญี่ปุ่น อนุสัญญาระหว่างประเทศเพื่อการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ (UPOV Convention) และระบบการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ของประเทศผู้เข้าร่วมอบรม ทั้ง 4 ประเทศ ได้แก่ ฟิลิปปินส์ กัมพูชา มาดากัสการ์ และโมซัมบิก ทำให้ได้ประสบการณ์และเพิ่มพูนทักษะในหลายด้าน เช่น ระบบ/ขั้นตอนการรับจดทะเบียน การปลูกตรวจสอบพันธุ์พืชที่ยื่นขอจดทะเบียน (DUS Test) ขั้นตอนการทำหลักเกณฑ์การตรวจสอบพันธุ์พืช ประสบการณ์จากการฝึกอบรมครั้งนี้สามารถนำมาปรับใช้ในการพัฒนางานด้านการคุ้มครองพันธุ์พืชของประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

❖ การประชุม The 17th Annual Meeting of East Asia Plant Variety Protection Forum และการประชุม International Seminar on Role of Plant Variety Protection in Development of Agriculture (การประชุม EAPVP Forum ครั้งที่ 17 ณ กรุงพนมเปญ ราชอาณาจักรกัมพูชา เมื่อวันที่ 27-28 สิงหาคม 2567 นางสาวธิดาภรณ์ แสนอุดม ผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช และคณะ เป็นผู้แทนประเทศไทย เข้าร่วมการประชุมดังกล่าว ประเทศสมาชิกที่เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วย ผู้แทนจากประเทศกัมพูชา บรูไน ไทย ลาว เมียนมาร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย เวียดนาม ฟิลิปปินส์ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ จีน และผู้แทนจากหน่วยงานต่างประเทศ ได้แก่ UPOV CPVO APSA และ USDA ประเด็นสำคัญในการประชุมครั้งนี้ ประเทศสมาชิกได้รายงานผลการดำเนินงานเกี่ยวกับเป้าหมายระดับชาติภายใต้แผนยุทธศาสตร์ระยะ 10 ปี (พ.ศ. 2561-2570) ด้านการคุ้มครองพันธุ์พืช ที่ประชุมร่วมกันให้ความเห็นชอบแผนกิจกรรม ปี พ.ศ. 2567-2568 และรายงานสถานะปัจจุบันเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ที่เกี่ยวข้องกับ UPOV และด้านการคุ้มครองพันธุ์พืชของประเทศสมาชิก

❖ การประชุมหารือความร่วมมือด้านการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ ตามแนวทางของ International Union for the Protection of New Varieties of Plants (UPOV) ณ ประเทศญี่ปุ่น เมื่อวันที่ 24-27 กันยายน 2567 นายรพีภัทร์ จันทรศรีวงศ์ อธิบดีกรมวิชาการเกษตร มอบหมายให้นางสาวธิดาภรณ์ แสนอุดม ผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช และคณะ เดินทางไปประชุมหารือความร่วมมือด้านการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ ตามแนวทางของ International Union for the Protection of New Varieties of Plants (UPOV) ณ ประเทศญี่ปุ่น ในการนี้นางสาวธิดาภรณ์ และคณะได้เข้าพบ Mr. Shuichi Matsumoto (Senior Director of IP division) เพื่อสร้างความร่วมมือในการพัฒนาระบบการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่เกี่ยวกับการดำเนินการและการใช้ประโยชน์สิทธินักปรับปรุงพันธุ์พืช ภายใต้มาตรฐาน UPOV ณ กระทรวงเกษตร ประมง และป่าไม้ แห่งประเทศญี่ปุ่น (Ministry of Agriculture, Forestry and Fisheries ; MAFF) และได้ศึกษาดูงานด้านการตรวจสอบพันธุ์พืชใหม่ ณ หน่วยงาน National Center for Seeds and Seedlings (NCSS)

ผักแว่น มะลิวัลย์

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Jasminum adenophyllum* Wall. ex C. B. Clarke

ชื่อวงศ์ OLEACEAE

ไม้เลื้อย ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปรีถึงรูปรีแกมขอบขนาน ปลายเรียวแหลม โคนสอบเรียว ขอบเรียบ ดอกออกเป็นช่อแบบช่อกระจุก ที่ซอกใบหรือปลายยอด ดอกสีขาว มีกลิ่นหอม ผลรูปเกือบกลม

การใช้ประโยชน์

ยอดและใบอ่อนนำมารับประทานเป็นผักสด ลวก นึ่ง หรือใส่แกงแค สรรพคุณทางสมุนไพรช่วยเจริญอาหาร บรรเทาอาการเครียด

ข้อควรระวัง

ยังไม่มีข้อมูลทางพิษวิทยาและเภสัชวิทยาโดยตรง จึงควรระวังในการใช้เพื่อบริโภคหรือใช้ทางยา

รูปภาพ : นางสาวปาจรีย์ อินทะชุบ

กิจกรรม
สำนักคัมครองพันธุพืช
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

กิจกรรมจิตอาสา เกลิมพระเกียรติเนื่องในวันคล้ายวันพระราชสมภพ
พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 วันที่ 18 ธันวาคม 2566

กิจกรรมทำบุญเลี้ยงพระเนื่องในวันขึ้นปีใหม่ 2567
และรับประทานอาหารร่วมกัน
วันที่ 8 มกราคม 2567 ณ ห้องประชุมชั้น 2 ตึกโภชากร

ผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช นำบุคลากรเข้าร่วมพิธี
ถวายพระพรชัยมงคล สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี
เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา
วันที่ 4 มิถุนายน 2567 ณ สวนเฉลิมพระเกียรติ 55 พรรษา
กรมวิชาการเกษตร

ผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช นำบุคลากรเข้าร่วมพิธีทำบุญตักบาตร
พิธีถวายพระพรชัยมงคล พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
และพิธีถวายสัตย์ปฏิญาณเพื่อเป็นข้าราชการที่ดีและพลังของแผ่นดิน
เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ ในวันที่ 26 กรกฎาคม 2567
ณ สวนเฉลิมพระเกียรติ 55 พรรษา กรมวิชาการเกษตร

นางแลว ตักัง

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Tupistra muricata* (Gagnep.) N.Tanaka

ชื่อวงศ์ ASPARAGACEAE

ไม้ล้มลุกอายุหลายปี ลำต้นแตกเป็นกอ ใบเดี่ยว เรียงเวียน รูปใบหอกหรือรูปใบหอกแกมขอบขนาน ดอกออกเป็นช่อแบบช่อเชิงลด เกิดที่ปลายยอด ดอกสีขาวแกมม่วงหรือสีขาวแกมเขียว ผลแบบผลสด รูปค่อนข้างกลม

การใช้ประโยชน์

ช่อดอกนิยมนำมาปรุงอาหารประเภทแกง ลวกจิ้มน้ำพริก หรือรับประทานเป็นผักสด รสหวานขม สรรพคุณช่วยเจริญอาหาร บำรุงเลือด บำรุงกำลัง

ข้อควรระวัง

ข้อมูลด้านพิษวิทยายังมีจำกัดจึงไม่ควรบริโภคในปริมาณมากหรือต่อเนื่องเป็นเวลานาน

รูปภาพ : นางสาวปาจริย์ อินทะชุบ

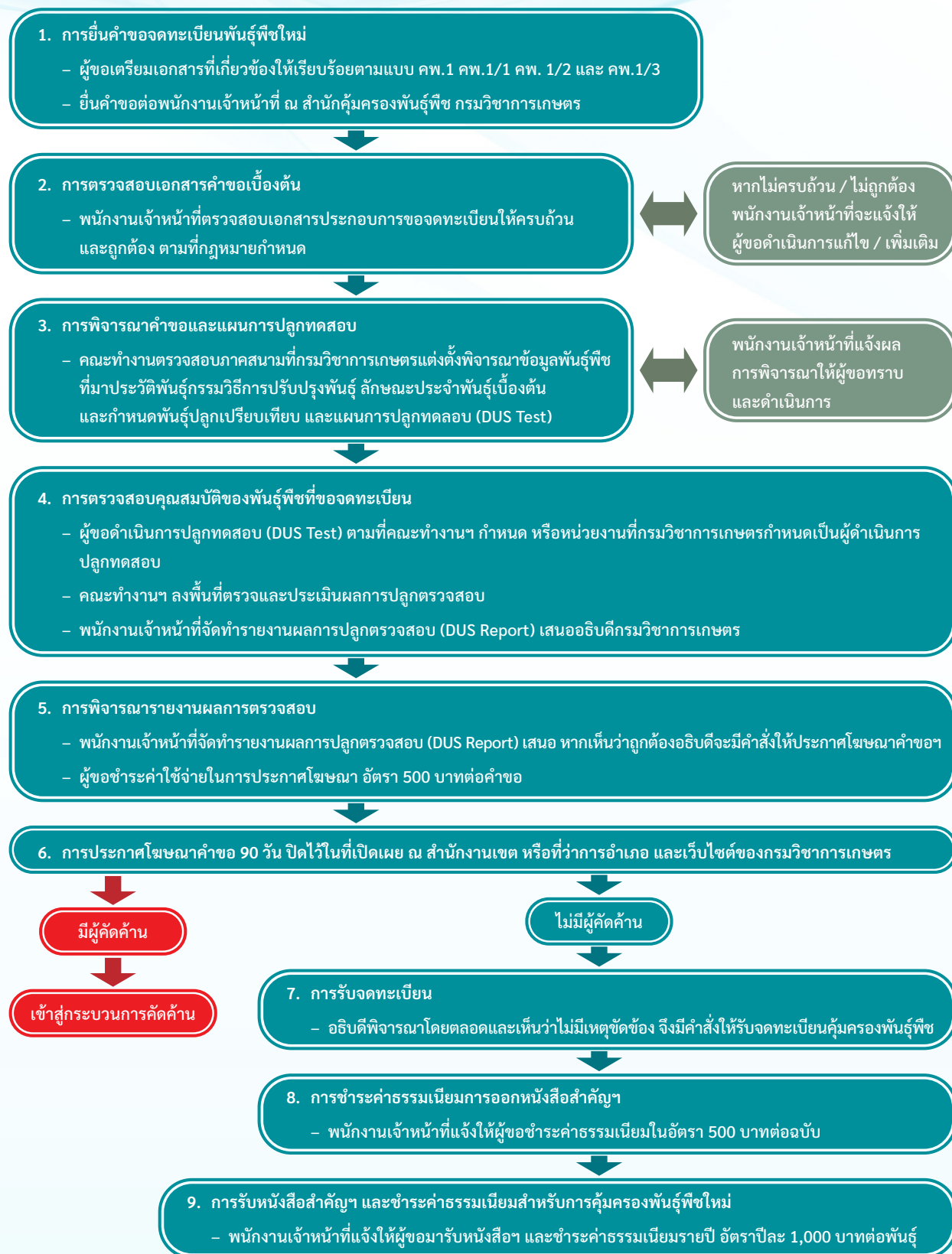
ภาคผนวก

ภาคผนวก 1 รายชื่อพืชที่รัฐมนตรีประกาศให้พันธุ์พืชใหม่สามารถ ขอจดทะเบียนคุ้มครองได้ จำนวน 103 รายการ

กลุ่มพืช	ชนิด
กลุ่มพืชไร่ (22)	ข้าว อ้อย หญ้าแฝก ข้าวโพด ถั่วเหลือง ถั่วเขียว มันสำปะหลัง ปาล์มน้ำมัน ทุเรียนแปรรูปและลูกผสม ฝ้าย งา สับปะรด ไข่ พืชสกุลยาสูบ พืชสกุลหญ้าหนวดข้าว ทุเรียนและลูกผสม อ้อยยักษ์ พืชสกุลฝ้าย ถั่วลิสง พืชสกุลแคนนาบิส กระเทียม พืชสกุลแอมและลูกผสม
กลุ่มพืชผัก (24)	มะเขือเทศ พริกเผ็ดและพริกยักษ์หรือพริกหวาน แตงกวาและแตงร้าน แตงโม มะระ ผักบุ้งจีน ผักคะน้า ผักกาดกวางตุ้ง ถั่วฝักยาว แตงเทศผิวเรียบและแตงเทศลายนูนและลูกผสม ฟัก/แฟง มะเขือ ผักกาดหอม ถั่วแขก ฟักทองและลูกผสม บวบเหลี่ยม กระเจี๊ยบเขียว มันฝรั่ง ผักกาดหัว กะหล่ำปลี มันเทศ กะเพรา บวบก หอมแดง
กลุ่มไม้ดอกไม้ประดับ (27)	กล้วยไม้สกุลหวาย โป๊ยเซียน หยก ไม้ดอกสกุลขมิ้น กล้วยไม้สกุลแวนด้าและลูกผสม บัว บอนสี ชวนชม ลั่นทม แก้วกาญจนา กล้วยไม้สกุลฟาแลนนอปซิสและลูกผสม กล้วยไม้สกุลแคทลียาและลูกผสม พืชสกุลกุหลาบ พืชสกุลดาวเรือง กล้วยไม้สกุลซิมปีเดียม กล้วยไม้สกุลรองเท้านารี พืชสกุลบานชื่น พืชสกุลหน้าวัว พืชสกุลเดป พืชสกุลหม้อข้าวหม้อแกงลิง พืชสกุลว่านสี่ทิศ พืชสกุลชายผ้าสีดา พืชสกุลลิ้นมังกร เบญจมาศ พืชสกุลยูโฟรเบีย กล้วยไม้สกุลซิมปีเดียมและลูกผสม พืชสกุลพุทธรักษา
ไม้ผล/ไม้ยืนต้น (27)	มะม่วง ส้มโอ ทุเรียน ลิ้นจี่ ลำไย มะละกอ มะนาวไทยและลูกผสม ส้มเขียวหวานและลูกผสม น้อยหน่าและลูกผสม มะขาม เงาะ ยางพารา มะเฟือง กลุ่มมะปราง ฝรั่ง กล้วย ขนุน มะพร้าว พืชสกุลกาแฟ อะโวคาโด อินทผลัม หม่อน ชมพู ส้มเซ้งและลูกผสม โกโก้และลูกผสม พืชสกุลหม่อน สตรอว์เบอร์รี่
กลุ่มพืชให้เนื้อไม้ (5)	ยูคาลิปตัส สัก กระถินณรงค์ พืชให้เนื้อไม้ในสกุลอะเคเชียและลูกผสม เพาโลว์เนีย
กลุ่มเห็ด (2)	เห็ดถั่งเช่าสีทอง เห็ดสกุลเห็ดร่างแห

ภาคผนวก 2 ขั้นตอนการจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

ภาคผนวก 3 รายชื่อพันธุ์พืชที่ได้รับหนังสือสำคัญการจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

ลำดับ	ชนิดพืช	ชื่อพันธุ์	ลำดับ	ชนิดพืช	ชื่อพันธุ์
1	กล้วยไม้สกุลหวาย	ทศนีย์	21	ข้าวโพด	แปซิฟิก 995
2	กะเพรา	แก้วจูลี 01	22	ข้าวโพด	แปซิฟิก 571
3	กะเพรา	แก้วจูลี 02	23	ข้าวโพด	แปซิฟิก 322
4	กะเพรา	แก้วจูลี 03	24	ข้าวโพด	ไฮบริกซ์ 81
5	กะเพรา	แก้วจูลี 04	25	ข้าวโพด	50095
6	ข้าว	หอมแม่โจ้ 99	26	ข้าวโพด	50096
7	ข้าว	หอมแม่โจ้ 20	27	ข้าวโพด	50097
8	ข้าวโพด	สวิตแฟนตาซี	28	ข้าวโพด	50098
9	ข้าวโพด	เหนียวหวานทับทิม	29	ข้าวโพด	50099
10	ข้าวโพด	เอสทีจี120	30	ข้าวโพด	228
11	ข้าวโพด	เอสทีจี160	31	ข้าวโพด	232
12	ข้าวโพด	เอสทีจี240	32	ข้าวโพด	234
13	ข้าวโพด	เอ็นเค7321	33	ข้าวโพด	แปซิฟิก079
14	ข้าวโพด	เอ็นพีจี0082	34	ข้าวโพด	แปซิฟิก247
15	ข้าวโพด	เอ็นพีจี0188	35	ข้าวโพด	แปซิฟิก251
16	ข้าวโพด	เอ็นพีจี0193	36	ข้าวโพด	แปซิฟิก392
17	ข้าวโพด	เอ็นพีจี0194	37	ข้าวโพด	ไฮบริกซ์72
18	ข้าวโพด	เอ็นพีจี0202	38	ข้าวโพด	เคเอเอชดี-101 ดับเบิลยู
19	ข้าวโพด	เอ็นพีจี0204	39	ข้าวโพด	เคเอเอชดี-102 วาย
20	ข้าวโพด	เหนียวหวานชมพู			

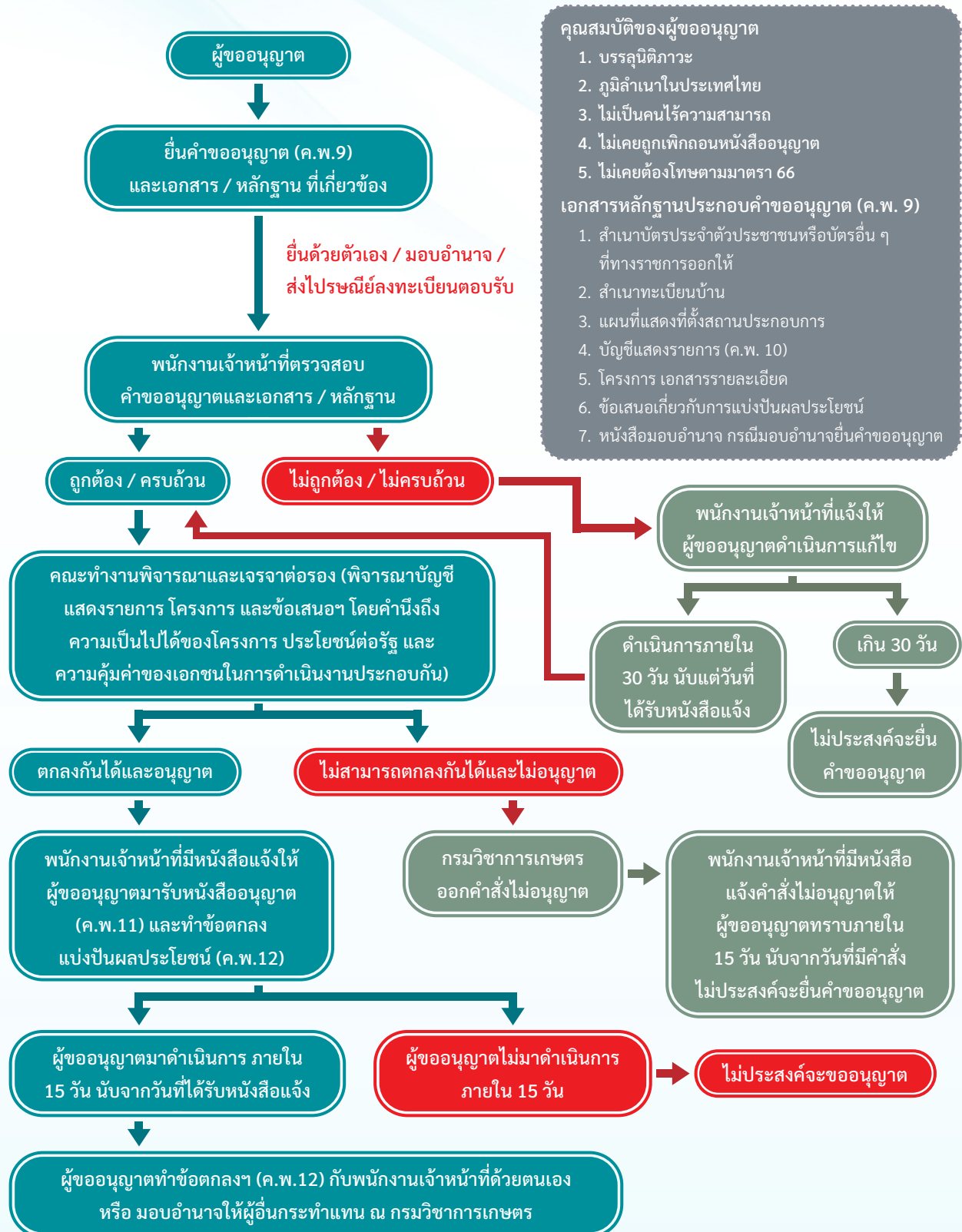
ลำดับ	ชนิดพืช	ชื่อพันธุ์
40	ข้าวโพด	เคเอนเอ็ม 102
41	ข้าวโพด	เอสอีวาย-37
42	ข้าวโพด	101 แอลเอบี
43	ข้าวโพด	101 แอล ปีดับเบิลยู
44	แตงกวา	อันเดอร์กรีน 2
45	แตงกวา	สปีดแม็ก
46	แตงกวา	แม็กนัมกรีน
47	แตงกวา	ซี725
48	แตงกวา	ซี728
49	แตงกวา	ซี744
50	แตงกวา	ซี745
51	แตงกวา	ซี746
52	แตงกวา	ซีเอ็ม723
53	แตงโม	ครีมสันเรด
54	แตงโม	ควีนเลดี้
55	แตงโม	ซีเอส 495
56	แตงโม	ซีเอส 496
57	แตงโม	ซีเอส 498
58	แตงโม	ซีเอส 499
59	แตงโม	ซี 488
60	แตงโม	ทีโออาร์ 489

ลำดับ	ชนิดพืช	ชื่อพันธุ์
61	แตงโม	ทีโออาร์ 490
62	แตงโม	ซีเอ็ม736
63	แตงโม	โซว์ริง
64	แตงโม	ดับเบิลยูเอ็ม2005
65	แตงโม	เคนเนดี้
66	แตงร้าน	ซี663
67	แตงร้าน	ซีแอล714
68	แตงร้าน	ซีแอล751
69	แตงร้าน	ซีแอล753
70	ถั่วฝักยาว	เขียวดก พลัส
71	ถั่วฝักยาว	ลำน้ำชี พลัส
72	ทุเรียน	จันทบุรี 7
73	ทุเรียน	จันทบุรี 8
74	ทุเรียน	จันทบุรี 9
75	ผักกาดหอม	ชันการิ
76	ผักกาดหอม	ทีแอลอี 556
77	พริก	พีซี 12
78	พริก	พีซี 14
79	พริก	พีซี 17
80	พริก	พีซี 18
81	พริก	บุษชีฮ่องท
82	มะเขือเทศ	ออเรนจ์ มข.

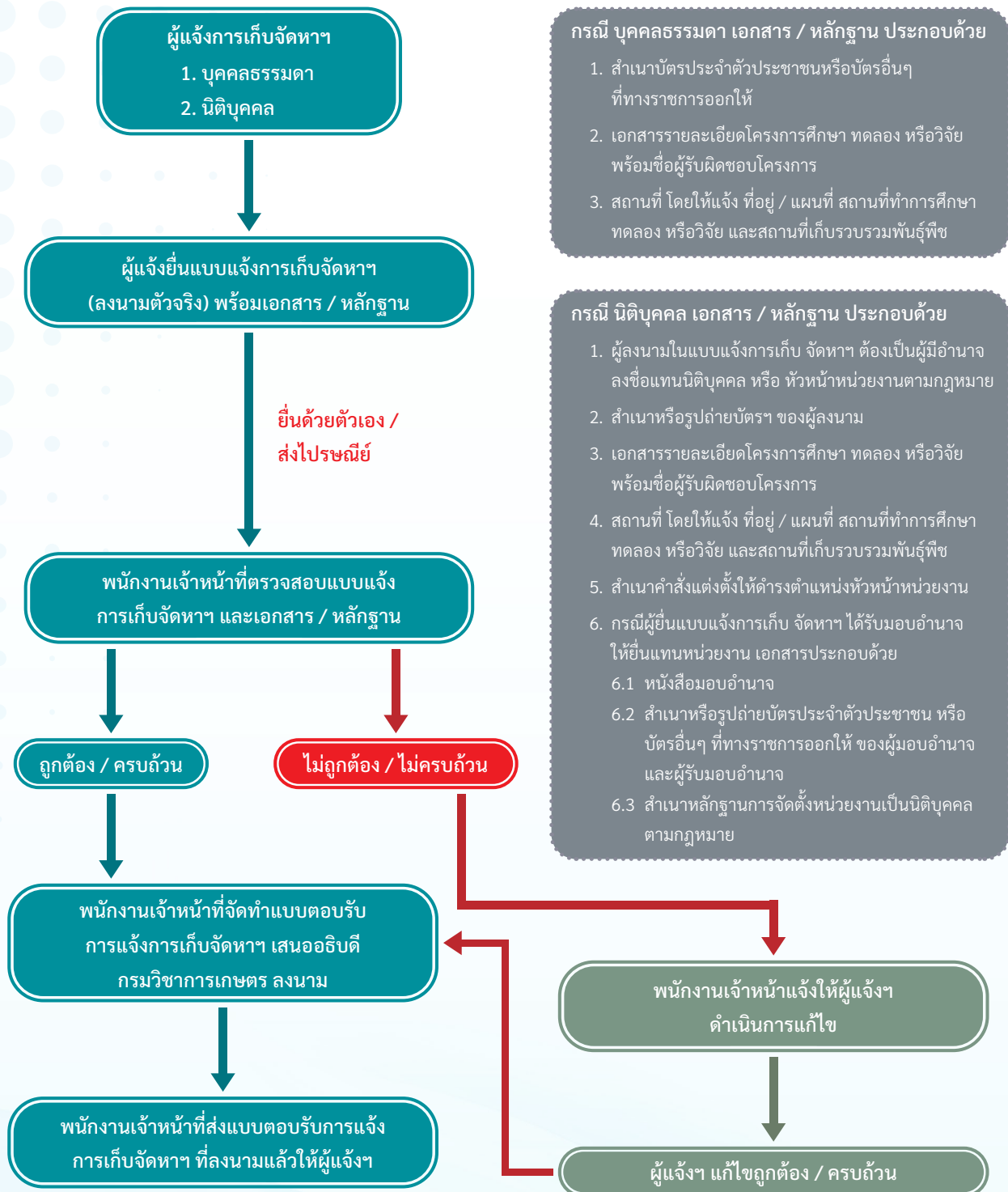
ลำดับ	ชนิดพืช	ชื่อพันธุ์
83	มะเขือเทศ	นิลมณี
84	มะเขือเทศ	เพชรชมพู 2
85	มะปราง	หวานพิชิตใจ
86	มันสำปะหลัง	เอชบีดับเบิลยูเอกซ์ 09-19-2
87	มันสำปะหลัง	เอชบีดับเบิลยูเอกซ์ 09-317-6
88	มันสำปะหลัง	เอชบีดับเบิลยูเอกซ์ 09-562-19
89	มันสำปะหลัง	เอชบีดับเบิลยูเอกซ์ 09-612-18
90	มันสำปะหลัง	เอชบีดับเบิลยูเอกซ์ 09-635-4
91	มันสำปะหลัง	เอชบีดับเบิลยูเอกซ์ 09-754-16
92	มันสำปะหลัง	เอชบีดับเบิลยูเอกซ์ 09-826-2
93	มันสำปะหลัง	เอชบีดับเบิลยูเอกซ์ 09-989-9
94	มันสำปะหลัง	เอชบีดับเบิลยูเอกซ์ 09-1041-6
95	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	เออาร์เอ็มเจสาม เอ็น-หนึ่ง
96	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	เออาร์เอ็มเจสาม เอ็น-สอง
97	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	เออาร์เอ็มเจสาม เอ็น-สาม
98	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	เออาร์เอ็มเจสาม เอ็น-สี่

ลำดับ	ชนิดพืช	ชื่อพันธุ์
99	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	เออาร์เอ็มเจสาม เอ็น-ห้า
100	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	เออาร์เอ็มเจสาม เอ็น-หก
101	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	เออาร์เอ็มเจสาม เอ็น-เจ็ด
102	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	เออาร์เอ็มเจสาม เอ็น-แปด
103	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	เออาร์เอ็มเจสาม เอ็น-เก้า
104	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	เออาร์เอ็มเจสาม เอ็น-สิบ
105	ยูคาลิปตัส	เค148
106	ยูคาลิปตัส	พีที 74
107	ยูคาลิปตัส	พีที 318
108	ยูคาลิปตัส	เอส13
109	ยูคาลิปตัส	เค 154
110	ยูคาลิปตัส	พีที 135
111	ยูคาลิปตัส	เอส11
112	ยูคาลิปตัส	เอสอา3
113	ยูคาลิปตัส	เค151
114	หยักรูซี่ลูกผสม	อีสาน

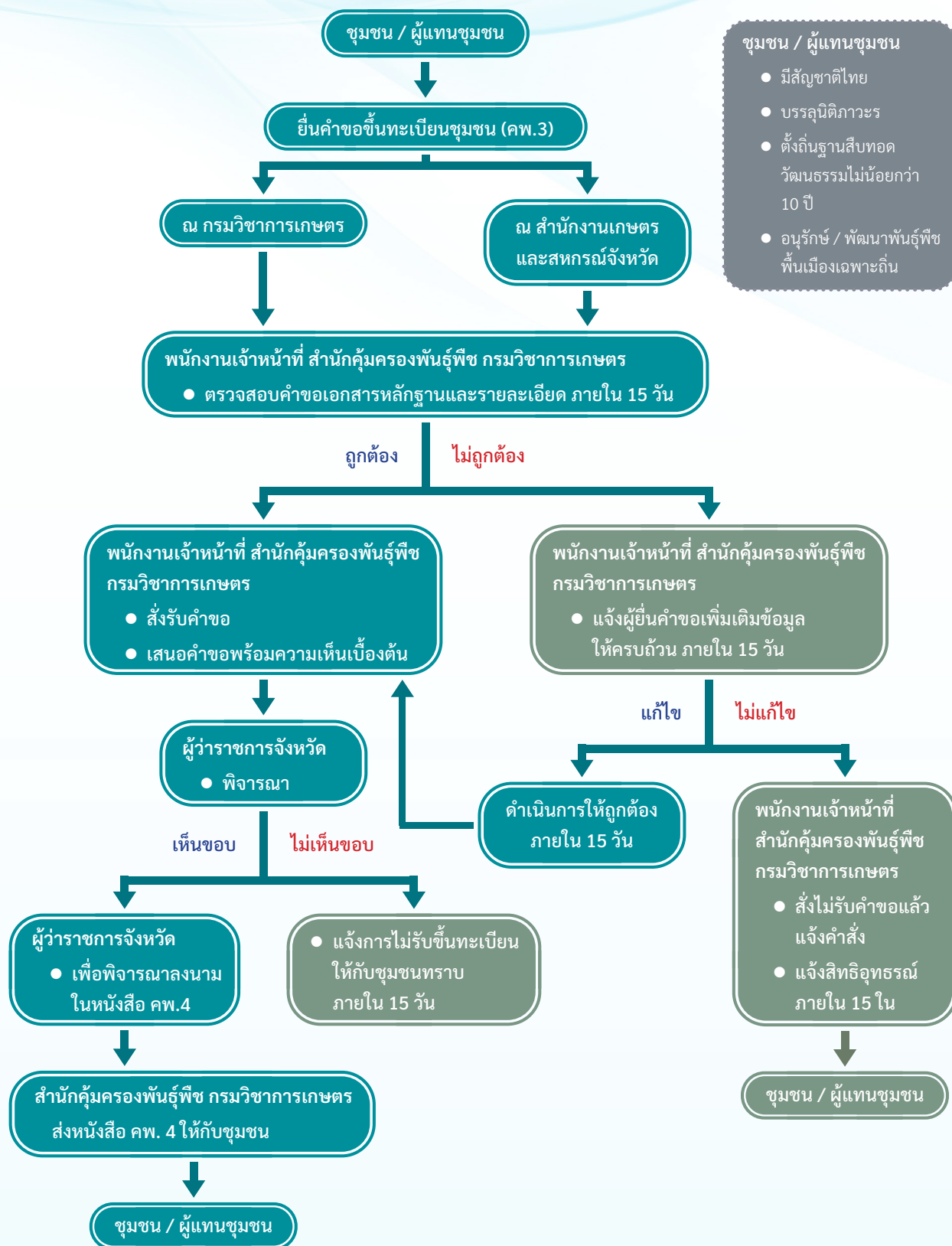
ภาคผนวก 4 ขั้นตอนการยื่นคำขออนุญาต ออกหนังสืออนุญาต และจัดทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ตามมาตรา 52 ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

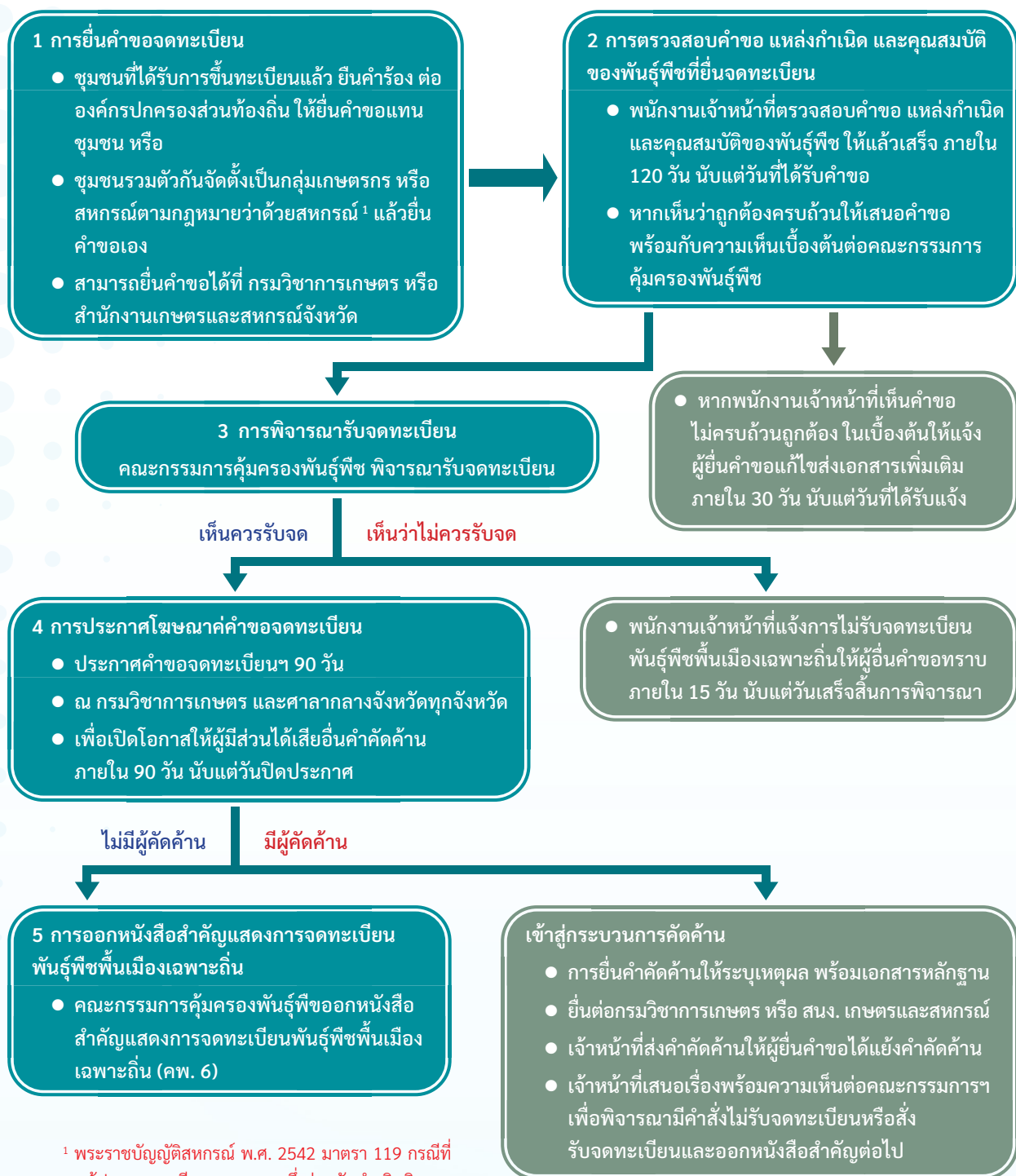
ภาคผนวก 5 ขั้นตอนการแจ้งการเก็บ จัดหา หรือรวบรวมพันธุ์พืช พื้นเมืองทั่วไปหรือพันธุ์พืชป่า ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ประโยชน์ในการค้าตามมาตรา 53 ตามพระราชบัญญัติ คุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

ภาคผนวก 6 ขั้นตอนการขอขึ้นทะเบียนชุมชน ตามพระราชบัญญัติ คุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

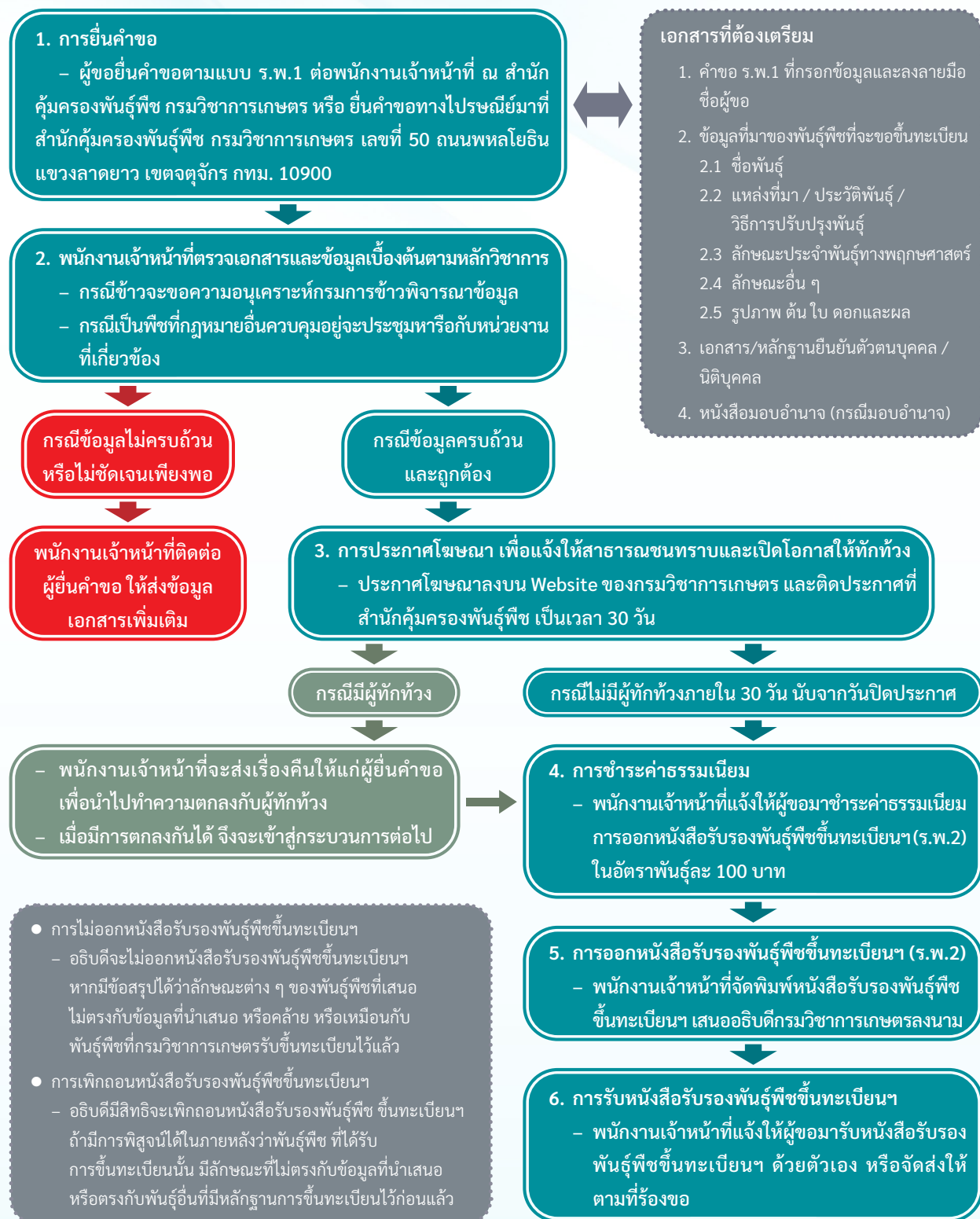
ภาคผนวก 7 ขั้นตอนการจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

¹ พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 119 กรณีที่คณะบุคคลผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมซึ่งร่วมกันดำเนินกิจการโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมแต่ยังไม่อาจรวมกันจัดตั้งเป็นสหกรณ์ตามพระราชบัญญัตินี้ได้ จะจัดตั้งเป็นกลุ่มเกษตรกร ขึ้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกาก็ได้

พระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่ง ให้กำหนดการดำเนินการของกลุ่มเกษตรกร การกำกับกลุ่มเกษตรกร การเลิกกลุ่มเกษตรกร และการควบกลุ่มเกษตรกรเข้ากัน ทั้งนี้ ตามความเหมาะสมแก่ประเภทของกลุ่มเกษตรกรด้วย และมาตรา 120 กลุ่มเกษตรกรที่จัดตั้งขึ้นตามมาตรา 119 ให้มีฐานะเป็นนิติบุคคล

ภาคผนวก 8 ขั้นตอนการออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 และที่แก้ไข เพิ่มเติม

ภาคผนวก 9 รายชื่อพันธุ์พืชที่ได้รับหนังสือรับรองพันธุ์พืช ขึ้นทะเบียน (ร.พ.2) ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

ลำดับ	ชนิดพืช	ชื่อพันธุ์
1	กระเจี๊ยบแดง	กำแพงแสนโรซี่ไวท
2	กระเจี๊ยบแดง	กำแพงแสน ใจแอนท์เพอร์เฟิล
3	กระเจี๊ยบแดง	กำแพงแสน ใจแอนท์เรด
4	กระเจี๊ยบแดง	กำแพงแสน ใจแอนท์ฟิงค์
5	กระท่อม	แมงดาอังกอร์
6	กระท่อม	ก้านเขียวสร้างชาติ ตรัง
7	กล้วยง	ชีบีดี สุรนารี 15
8	กล้วยง	เทนเรน
9	กล้วยง	เทนเรน ทีเอชซี
10	กล้วยง	เทนเรน ชีบีดี
11	กล้วยง	เฮมพีไทย01
12	กล้วยง	ไบโอเอช 1
13	กล้วยง	ไบโอเอช 2
14	กล้วยง	ไบโอเอช 3
15	กล้วยง	ไบโอเอช 4
16	กล้วยง	ไบโอเอช 5
17	กล้วยง	ไบโอเอช 6
18	กล้วยง	ไบโอเอช 7

ลำดับ	ชนิดพืช	ชื่อพันธุ์
19	กล้วยง	ไบโอเอช 8
20	กล้วยง	สุรนารี 4
21	กล้วยง	ดราก้อน
22	กล้วยง	ต่างเหลื่อง สทน. 10-01
23	กล้วยง	บานาน่า ฮันนี่ ทรัฟเฟิล
24	กล้วยง	บินตรง ซุปเปอร์ โอจีเค
25	กล้วยง	คัมควอต เจลลี่ เบอร์เกอร์
26	กล้วยง	เลมอน บานาน่า ฮันนี่ พอท
27	กล้วยง	เลมอน ครีม พัพ คุช
28	กล้วยง	เรนโบว์ สกิตเทิล สกังค์
29	กล้วยง	ซันเซ็ท มาสเตอร์ สกังค์
30	กล้วยง	สุพริ้ม ครีม เค้ก
31	กล้วยง	วีเอสซี 1
32	กล้วยง	วีเอสซี 2
33	กล้วยง	วีเอสซี 3
34	กล้วยง	วีเอสซี 4

ลำดับ	ชนิดพืช	ชื่อพันธุ์
35	กล้วยชา	อะไนท์อินบางกอก
36	กล้วยชา	แอปเปิ้ลแอนด์ บานาน่า
37	กล้วยชา	บีทีเอส
38	กล้วยชา	บลูพาเวย์
39	กล้วยชา	ปัตเตอร์ฟลายด์ เอฟเฟค
40	กล้วยชา	แคนนาพิว-พลัส
41	กล้วยชา	คอมพาวด์-ซี
42	กล้วยชา	แอลพอลเซ่
43	กล้วยชา	เกรฟแก๊สโซลีน
44	กล้วยชา	อิริเดซเซ้นท์
45	กล้วยชา	แมงโก้สตีกี้ไรซ์
46	กล้วยชา	นู้ค
47	กล้วยชา	แคนดี้พาเวย์
48	กล้วยชา	โควโด้ไฟต์
49	กล้วยชา	สวย แคนดี้ แอปเปิ้ลส์
50	กล้วยชา	สวย ไอศกรีม เค้ก
51	กล้วยชา	สวย นอร์เธิร์น ไลท์ส 23
52	กล้วยชา	ไทยม่วงมณี
53	กล้วยชา	วอร์ลีด ฟลูมิลดิล#8
54	กล้วยชา	วอร์ลีดคูปทเลเกอร์ เบิร์นเอาท์#1043

ลำดับ	ชนิดพืช	ชื่อพันธุ์
55	กล้วยชา	บานาน่าฮันนีเฮดแบน เกอร์
56	กล้วยชา	เพอร์เฟิล โคจิ โอจี #007
57	กล้วยชา	โคจิ โอจี#1
58	กล้วยชา	วอร์ลีดคดับเบิลเดอร์ บันสกังค์#1
59	กล้วยชา	วอร์ลีดคเพอร์เฟิล เดอร์บันสกังค์#1
60	กล้วยชา	วอร์ลีดคซาวร์การ์ ลิกเดอร์บันสกังค์#1
61	กล้วยชา	อินฟินิตี้ บาชีโอ
62	กล้วยชา	อินฟินิตี้ เซอร์เบท
63	กล้วยชา	บานาน่า รุทเบียร์ โอเอ็มจี
64	กล้วยชา	วอร์ลีดคบานาน่า ฮันนีมินท์
65	กาแฟ	กวก. เกอิชา
66	กาแฟโรบัสต้า	อาร์2023-1
67	กาแฟโรบัสต้า	อาร์2023-2
68	กุยช่าย	ไร่สร้างสุข
69	กุหลาบ	รอยัล 1
70	กุหลาบ	รอยัล 2
71	กุหลาบ	รอยัล 3
72	กุหลาบ	รอยัล 4
73	กุหลาบ	รอยัล 5

ลำดับ	ชนิดพืช	ชื่อพันธุ์
74	กุหลาบ	รอยัล 6
75	กุหลาบ	รอยัล 7
76	กุหลาบ	รอยัล 8
77	กุหลาบ	ลักขณา
78	กุหลาบ	หัวใจทศกัณฐ์
79	กุหลาบ	ยูลักษณ์
80	กุหลาบ	บัวแสด
81	กุหลาบ	โซหุ
82	กุหลาบ	หรรษา
83	กุหลาบ	ฟองสมุทร
84	กุหลาบ	เพียงจันทร์
85	กุหลาบ	ชวนฝัน
86	กุหลาบ	ฟ้าประทาน
87	กุหลาบ	เพชรธारा
88	กุหลาบ	มีราย่า
89	กุหลาบ	พุทธประทับ
90	โกสน	เกศสุรางค์
91	โกสน	เจ้าชายทुरโยธน์
92	โกสน	เจ้าชายยุทธิษฐิระ
93	โกสน	เจ้าชายสหเทพ
94	โกสน	เจ้าชายอภิมันยุ
95	โกสน	เจ้าชายอรชุน

ลำดับ	ชนิดพืช	ชื่อพันธุ์
96	โกสน	ขวัญชีวา
97	โกสน	ขุนศรีวิสารวาจา
98	โกสน	ชื่นชีวัน
99	โกสน	ท้าวศานตну
100	โกสน	พรจักรวาล
101	โกสน	พระนางคงคา
102	โกสน	พระนางสุภัทรา
103	โกสน	ภักวทีศิตา
104	โกสน	ฤๅษีปราศร
105	โกสน	ศิขณทิณ
106	โกสน	สีหราชเดโช
107	โกสน	หมื่นสุนทรโวหาร
108	โกสน	อศวัตถามา
109	โกสน	ขุนปาน
110	โกสน	ไกรสรนาครา
111	โกสน	คชปักษา
112	โกสน	มกรคชสีห์
113	โกสน	มฤคคณที
114	โกสน	ยันต์ฉัตรเพชร
115	โกสน	วเนก้าพู
116	โกสน	สกุณมังกร
117	โกสน	สุบรรณเหมมราช

ลำดับ	ชนิดพืช	ชื่อพันธุ์	ลำดับ	ชนิดพืช	ชื่อพันธุ์
118	โกสน	พรทิวา	140	ข้าว	หอม มพ. 1
119	โกสน	มนตรารাত্রี	141	ข้าว	จากูเนเน สวพส. 01
120	โกสน	สยามไดมอนด์	142	ข้าว	จากูเนเน สวพส. 02
121	โกสน	ทอฝัน	143	ข้าว	กำเจ้า มช. เค 4
122	โกสน	ราศีกรกฎ	144	ข้าว	หอมแม่จัน
123	โกสน	ราศีมังกร	145	ข้าว	หอมแม่มาลี 1
124	โกสน	ราศีพฤษภ	146	ข้าว	หอมแม่มาลี 2
125	โกสน	ดารাজักร	147	ข้าว	เจ้าขาวสุรชัย 1
126	ขนุน	มนตรี 2	148	คัลลาลิลลี่	รอยัล 1
127	ข้าว	เบญจมุข 3	149	จำปาตะ	สลักจิต
128	ข้าว	เบญจมุข 4	150	จำปาตะ	เพชรน้ำหนึ่ง
129	ข้าว	เบญจมุข 5	151	แตงเทศ	สุรนารี 1
130	ข้าว	เบญจมุข 6	152	แตงเทศ	สุรนารี 2
131	ข้าว	เบญจเมฆา 1	153	แตงเทศ	สุรนารี 3
132	ข้าว	มช 60-1	154	แตงเทศ	สุรนารี 4
133	ข้าว	มช 60-2	155	แตงเทศ	สุรนารี 6
134	ข้าว	หอมนาเล	156	แตงเทศ	สุรนารี 7
135	ข้าว	เปียนกู 5 มช	157	แตงเทศ	สุรนารี 8
136	ข้าว	มช 60-3	158	แตงเทศ	สุรนารี 9
137	ข้าว	อาร์เจ33	159	แตงเทศ	สุรนารี 11
138	ข้าว	สมาร์ท1	160	แตงเทศ	ลูกผสมสุรนารี 1
139	ข้าว	กำบางพระ	161	แตงเทศ	ลูกผสมสุรนารี 3

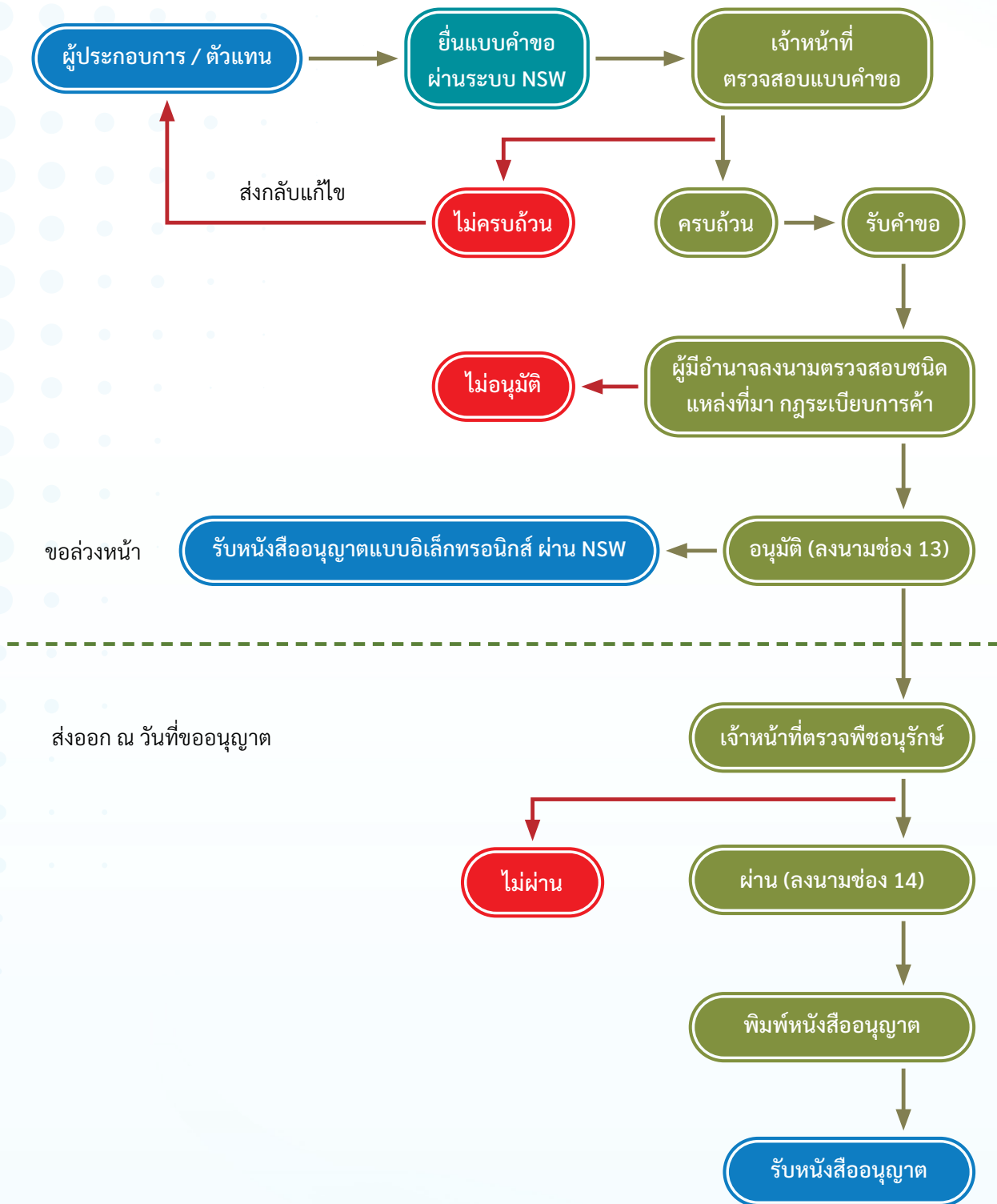
ลำดับ	ชนิดพืช	ชื่อพันธุ์
162	แตงเทศ	ลูกผสมสุรนารี 7
163	แตงเทศ	ลูกผสมสุรนารี 11
164	แตงเทศ	ลูกผสมสุรนารี 25
165	แตงเทศ	ลูกผสมสุรนารี 30
166	แตงเทศ	ลูกผสมสุรนารี 32
167	แตงเทศ	ลูกผสมสุรนารี 39
168	แตงเทศ	ลูกผสมสุรนารี 46
169	แตงเทศ	ลูกผสมสุรนารี 48
170	ถั่วงอก	ของชอบ
171	ถั่วเหลือง	มข 60
172	ทุเรียน	ก้านพลู
173	ทุเรียน	ชุมพร 1
174	ทุเรียน	ชุมพร 2
175	ทุเรียน	สวนป่าภา 1 ผิวสีทอง
176	ทุเรียน	ศรีทอง
177	ทุเรียน	กลางสวน
178	ทุเรียน	ศรีสะเกษ 239
179	ทุเรียน	ทองบุญสม
180	บอน	ฟาโรห์ต่าง ชมพูนานเย็น
181	บัวบก	ทิสเอพีสามห้า
182	บัวบก	ทิสเอพีเอ็มสอง
183	บัวบก	ทิสเอพีเอ็มหก

ลำดับ	ชนิดพืช	ชื่อพันธุ์
184	เบญจมาศ	รอยัล 1
185	ผักกาดหอม	ของขวัญ
186	ผักกาดหอม	สลัดคนดี
187	ผักกาดหอม	สลัดรสดี
188	ผักกาดหอม	สลัดขายดี
189	ฝรั่ง	แดงโยธยาเบอร์ 3
190	ฝรั่ง	ดกงาม
191	ฝรั่ง	ทรัพย์นารายณ์
192	พรหมลูกผสม	พรหมพราว (พรหม วว. ๑๖)
193	พรหมลูกผสม	พรหมบุษรา (พรหม วว. ๑๗)
194	พริก	แดงอครา เคยูเคพีเอส 01
195	พริก	แดงอครา เคยูเคพีเอส 02
196	พริก	แดงอครา เคยูเคพีเอส 03
197	พริก	กวก. เชียงใหม่ 1
198	พริก	ซี513
199	พริก	ซี681
200	พริก	ซี780
201	พริก	ซี830
202	พริก	เอฟ33
203	พริก	เอฟ136

ลำดับ	ชนิดพืช	ชื่อพันธุ์
204	พริก	เอฟ472
205	พริก	เอฟ512
206	พริก	เอฟ733
207	พริก	เอฟ835
208	เพาโลว์เนีย	เอสดี ทรี
209	ฟ้าทะลายโจร	ราชบุรี บีที-1
210	มะดัน	ชายน้ำ
211	มะพร้าว	น้ำหอมระพีภัทร์
212	มะละกอ	เนื้อเหลืองกำแพงแสน
213	มันฝรั่ง	เอฟแอล 1867
214	มันฝรั่ง	เอฟแอล 2027
215	มันฝรั่ง	เอฟแอล 2215
216	มันฝรั่ง	เอฟแอล 2221
217	มันฝรั่ง	เอฟแอล 2387
218	มากาเร็ต	จุฬาพัฒน์
219	ไม้ดอกสกุลขมิ้น	ลัดดาวลัยดีไลท์
220	ส้มโอ	แดงลำพูน
221	สับปะรด	กำไ้
222	สับปะรด	แดงบ้านปึง
223	สับปะรด	เพชรสายรุ้ง
224	สับปะรด	ภูตะวัน
225	หน่อไม้ฝรั่ง	กวก. กาญจนบุรี

ลำดับ	ชนิดพืช	ชื่อพันธุ์
226	หน้าวัวใบ	แผ่บาร์มี
227	หน้าวัวใบ	รยล้นฟ้า
228	หน้าวัวใบ	สมบัติสยาม
229	หน้าวัวใบ	ไทก้า
230	หน้าวัวใบ	บูเก้
231	หน้าวัวใบ	อเมทิสต์
232	หน้าวัวใบ	ปีกนางฟ้า
233	หน้าวัวใบ	อัลเทอร์เนทีฟ
234	หม่อน	ศรีสะเกษ 84
235	หม่อน	สกลนคร 85
236	หม่อน	สกลนคร
237	อะโวคาโด	บรูนี
238	อะโวคาโด	แจสเปอร์
239	อะโวคาโด	แบล็ค บูลเลท
240	อะโวคาโด	พพพระ 48

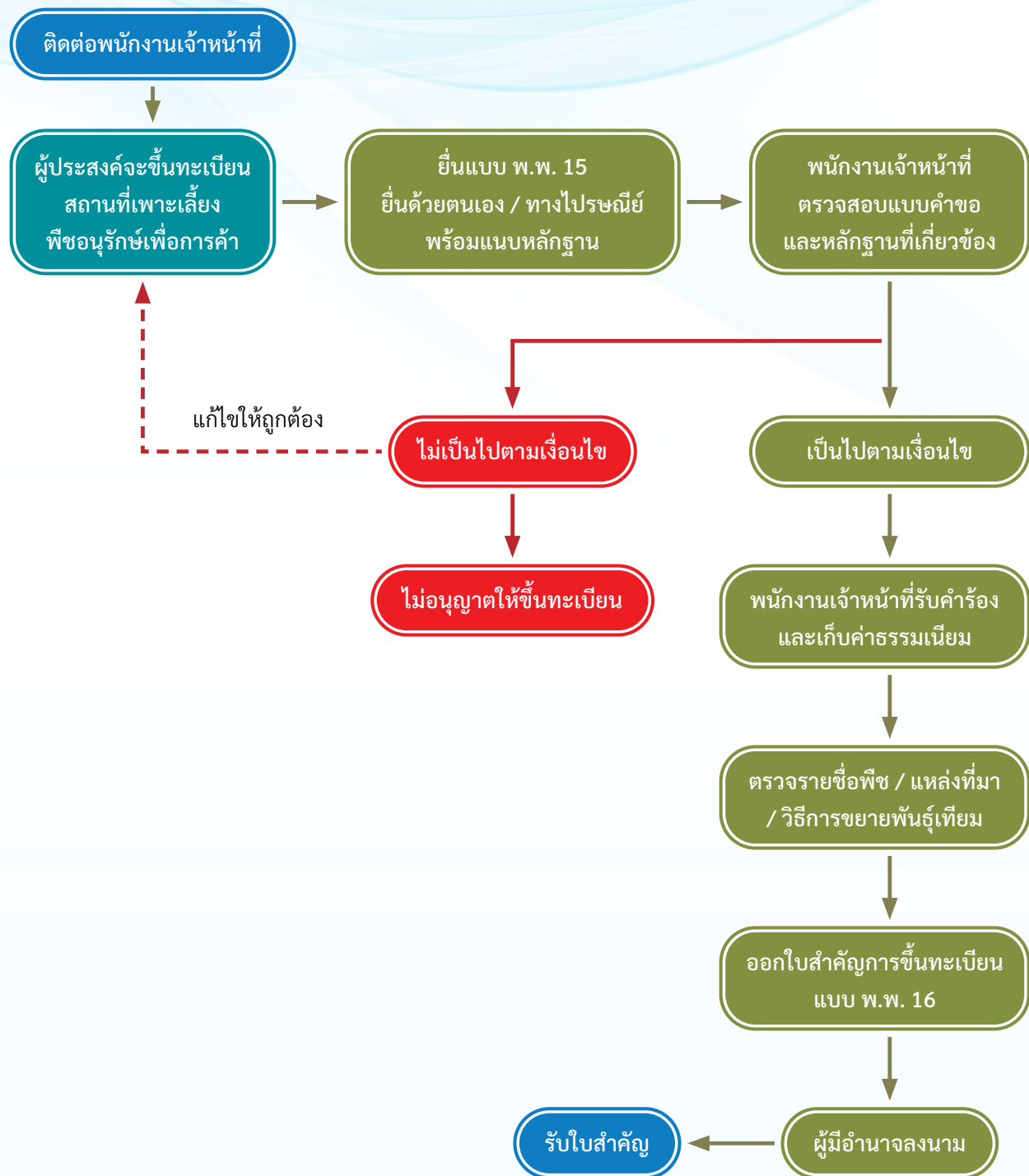
ภาคผนวก 10 ขั้นตอนการขอหนังสืออนุญาตพืชอนุรักษ

คู่มือการยื่นคำขอหนังสืออนุญาต
ในระบบ NSW กรมวิชาการเกษตร

หมายเหตุ : กำหนดระยะเวลาดำเนินการภายใน 60 นาที
สำหรับคำขอที่มีจำนวนชนิดพืชอนุรักษไม่เกิน 10 ชนิด

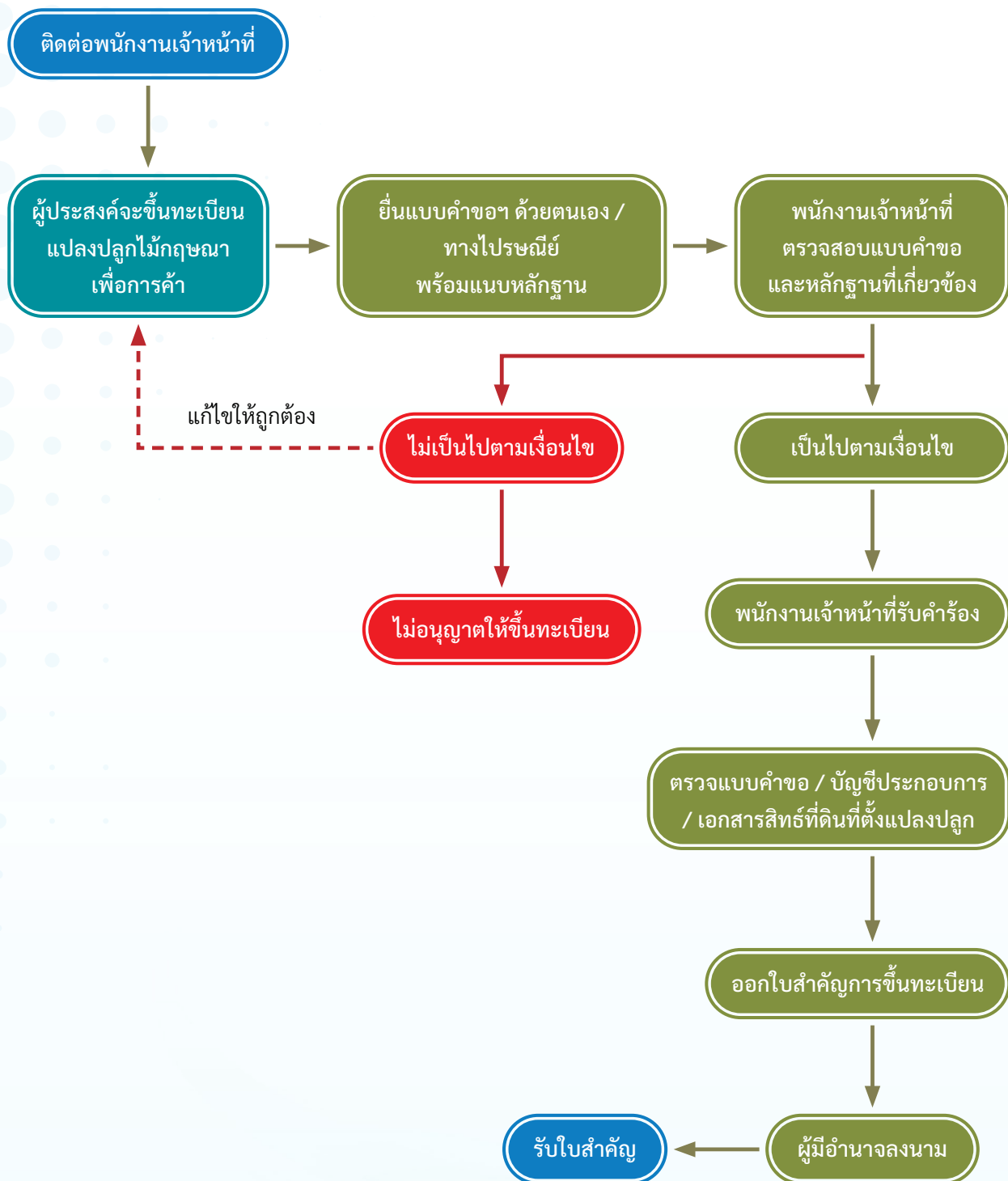
ภาคผนวก 11 ขั้นตอนการขึ้นทะเบียนสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์

ขั้นตอนวิธีการขอขึ้นทะเบียนสถานที่
เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์

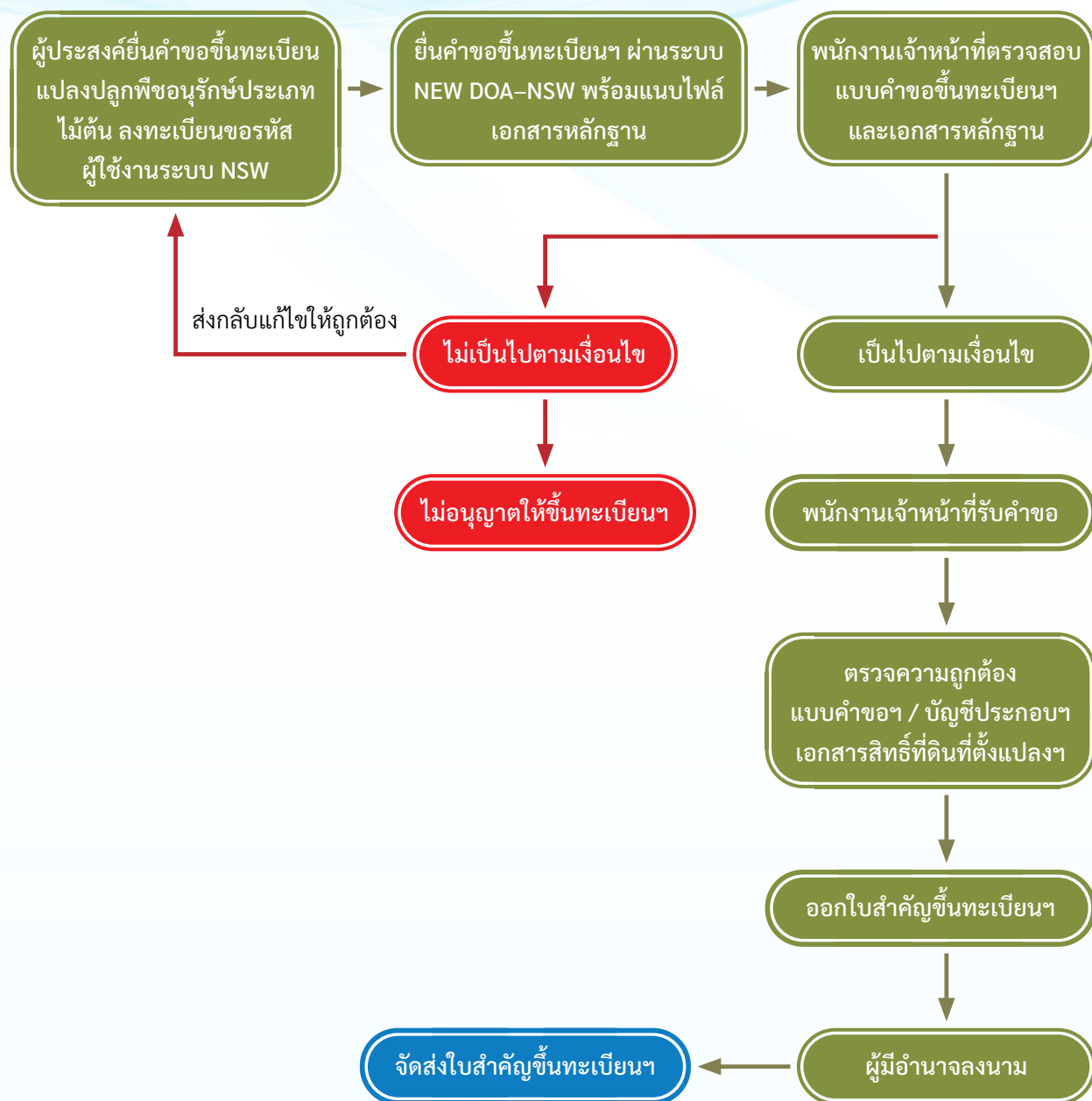
หมายเหตุ: ระยะเวลาที่กำหนด 2 วันทำการ ใช้เฉพาะ
คำขอที่มีจำนวนชนิดพืชไม่เกิน 50 ชนิด และไม่นับรวม
เวลาในการตรวจสอบสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์

ภาคผนวก 12 ขั้นตอนการยื่นทะเบียนแปลงปลูกพืชอนุรักษ์ ประเภท ไม้กฤษณา

ขั้นตอนวิธีการขอขึ้นทะเบียนแปลงปลูก
พืชอนุรักษ์ ประเภท ไม้กฤษณา

ภาคผนวก 13 ขั้นตอนการยื่นทะเบียนแปลงปลูกพืชอนุรักษ์ ประเภท ไม้ต้น

คู่มือการยื่นคำขอขึ้นทะเบียน
ทางระบบ NEW DOA-NSW

หมายเหตุ : การลงทะเบียนขอรหัสผู้ใช้งานระบบ NSW ของกรมวิชาการเกษตรผ่านทางระบบ NEW DOA-NSW และการยื่นคำขอขึ้นทะเบียนแปลงปลูกพืชอนุรักษ์ประเภทไม้ต้น ยื่นผ่านทางระบบ NEW DOA-NSW ที่เว็บไซต์ <https://nsw.doa.go.th/public/>

ภาคผนวก 14 ชนิดพืชอนุรักษ์และพืชที่มีการนำเข้า-ส่งออก สูงสุด 10 อันดับ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

ตารางที่ 1 ชนิดพืชอนุรักษ์ที่มีการส่งออกสูงสุด 10 อันดับ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

ลำดับที่	ชื่อวิทยาศาสตร์	ปริมาณ (ตัน)
1	<i>Gymnocalycium mihanovichii</i>	594,860
2	<i>Astrophytum asterias</i>	282,442
3	<i>Beaucarnea recurvata</i>	223,434
4	<i>Opuntia rubescens</i>	86,608
5	<i>Euphorbia ritchiei</i>	71,177
6	<i>Astrophytum myriostigma</i>	57,527
7	<i>Rhynchostylis gigantea</i>	52,340
8	<i>Euphorbia lactea</i>	50,387
9	<i>Lophophora fricii</i>	17,843
10	<i>Mammillaria hahniana</i>	17,668

ตารางที่ 2 ชนิดพืชอนุรักษ์ที่มีการนำเข้าสูงสุด 10 อันดับ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

ลำดับที่	ชื่อวิทยาศาสตร์	ปริมาณ (ตัน)
1	<i>Tillandsia xerographica</i>	20,288
2	<i>Echinocactus grusonii</i>	15,225
3	<i>Euphorbia obesa</i>	13,185
4	<i>Aloe perfoliata</i>	8,000
5	<i>Paphiopedilum hybrids</i>	6,530
6	<i>Cycas revoluta</i>	4,252
7	<i>Pachypodium rosulatum</i> var. <i>gracilius</i>	3,690
8	<i>Pachypodium cactipes</i>	3,000
9	<i>Encephalartos horridus</i>	1,717
10	<i>Mammillaria gracilis</i>	1,656

ตารางที่ 3 ชนิดพืชลูกผสมของพืชอนุรักษ์ที่มีการนำเข้าสูงสุด 10 อันดับ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

ลำดับที่	ชื่อวิทยาศาสตร์	ปริมาณ (ต้น)
1	<i>Phalaenopsis</i> hybrids	812,338
2	<i>Cattleya</i> hybrids	15,856
3	<i>Dendrobium</i> hybrids	9,467
4	<i>Oncidium</i> hybrids	4,682
5	<i>Catasetum</i> hybrids	2,205
6	<i>Cymbidium</i> hybrids	1,024
7	<i>Tylecodon nolteei</i>	800
8	<i>Schomburgkia</i> hybrids	705
9	<i>Zygopetalum</i> hybrids	478
10	<i>Epidendrum</i> hybrids	455

ตารางที่ 4 ชนิดพืชลูกผสมของพืชอนุรักษ์ที่มีการส่งออกสูงสุด 10 อันดับ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

ลำดับที่	ชื่อวิทยาศาสตร์	ปริมาณ (ต้น)
1	<i>Dendrobium</i> hybrids	8,991,397
2	<i>Vanda</i> hybrids	1,131,647
3	<i>Phalaenopsis</i> hybrids	850,738
4	<i>Cattleya</i> hybrids	609,094
5	<i>Rhynchostylis</i> hybrids	363,267
6	<i>Oncidium</i> hybrids	310,673
7	<i>Euphorbia Milii</i>	241,238
8	<i>Mokara</i> hybrids	164,523
9	<i>Tolumnia</i> hybrids	75,672
10	<i>Euphorbia lactea</i>	65,014

ตารางที่ 5 พืชอนุรักษ์ที่เป็นข้อยกเว้นที่มีการนำเข้าสูงสุด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

ลำดับที่	ชื่อวิทยาศาสตร์	ลักษณะการส่งออก	จำนวน / ปริมาณ
1	<i>Conophytum</i> spp.	ต้น	70,000.00 ต้น
2	<i>Tylecodon nolteei</i>	ต้น	800 ต้น
3	<i>Opuntia ficus-indica</i>	สารสกัด	475 กิโลกรัม
4	<i>Panax ginseng</i>	ราก	50 กิโลกรัม
5	<i>Panax ginseng</i>	สารสกัด	30.05 กิโลกรัม

ตารางที่ 6 พืชอนุรักษ์ที่เป็นข้อยกเว้นที่มีการส่งออกสูงสุด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

ลำดับที่	ชื่อวิทยาศาสตร์	ลักษณะการส่งออก	จำนวน / ปริมาณ
1	<i>Aquilaria crassna</i>	ชิ้นเนื้อที่สกัดน้ำมัน กฤษณาแล้ว	788,330 กิโลกรัม
2	<i>Aquilaria crassna</i>	ผงที่สกัดน้ำมัน กฤษณาแล้ว	160,428 กิโลกรัม
3	<i>Euphorbia lactea</i>	ต้น	75,914 ต้น
4	<i>Hylocalicum chimeras</i>	ต้น	305 ต้น
5	<i>Gymnocalycium mihanovichii</i> Mutant Colour	ต้น	60 ต้น
6	<i>Aquilaria crassna</i>	รูป	10 กิโลกรัม
7	<i>xHarrisinopsis jusbertii</i>	ต้น	2 ต้น
8	<i>Cedrela tonduzii</i>	ใบ	1 ชิ้น

ภาคผนวก 15 ขั้นตอนการขอรับบริการตรวจสอบชนิดพรรณไม้ (Plant identification) และขอหมายเลขอ้างอิงงานวิจัย (BK Number)

ผู้ประสงค์ขอรับบริการนำส่งตัวอย่างพรรณไม้ที่จะขอรับบริการ และใบบันทึกข้อมูลรายละเอียดพรรณไม้ พร้อมทั้งกรอกข้อมูลลงในแบบฟอร์มคำขอรับบริการตรวจสอบชนิดพรรณไม้

เจ้าหน้าที่ตรวจสอบตัวอย่างพรรณไม่ว่ามีส่วนของดอก / ช่อดอก / ใบ / ผล หรือส่วนอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการระบุชนิดพรรณไม้ครบถ้วนสมบูรณ์หรือไม่ หากไม่ครบถ้วน ดำเนินการแจ้งกลับให้เก็บตัวอย่างใหม่หรือส่งตัวอย่างคืนยังผู้ยื่นขอรับบริการ

นักวิชาการ / ผู้เชี่ยวชาญของพืชแต่ละวงศ์ทำการระบุชนิด (Plant identification)

อัดตัวอย่างพรรณไม้
อบให้แห้งด้วยอุณหภูมิ 70 องศา เป็นเวลา 3-5 วัน

อาบน้ำยารักษาสภาพตัวอย่างพรรณไม้เพื่อป้องกันแมลงทำลาย

ติดฉลากตัวอย่างพรรณไม้แห้ง
พร้อมทั้งป้ายบันทึกข้อมูล (Label) ลงบนกระดาษฉีกพรรณไม้

เจ้าหน้าที่ออกหมายเลขตัวอย่างพรรณไม้อ้างอิงและลงทะเบียน
ในพิพิธภัณฑสถานพืชกรุงเทพฯ (BK Number)

แจ้งผู้รับบริการให้ทราบทางไปรษณีย์ / จดหมายอิเล็กทรอนิกส์

หมายเหตุ : ใช้ระยะเวลาในการดำเนินงาน 30-60 วัน

ภาคผนวก 16 ขั้นตอนการขอส่งตัวอย่างพรรณไม้อ้างอิงในงานวิจัย เพื่อเก็บรักษาในพิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพ

ภาคผนวก 17 การทำตัวอย่างพรรณไม้อ้างอิงงานวิจัย (Voucher Specimens)

ตัวอย่างพรรณไม้อ้างอิงงานวิจัย (voucher specimens) หมายถึง ตัวอย่างพืชที่เก็บรวบรวมจากแหล่งธรรมชาติ โดยระบุแหล่งที่มาอย่างชัดเจน เพื่อนำมาใช้ประกอบในการศึกษาวิจัยทางวิทยาศาสตร์ ตัวอย่างดังกล่าวจะถูกจัดเตรียมและเก็บรักษาไว้ในสภาพที่เหมาะสม เพื่อเป็นหลักฐานอ้างอิงที่สามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ในอนาคต มักจัดเก็บไว้ในหอพรรณไม้ หรือในหน่วยงาน สถาบัน หรือมหาวิทยาลัยที่รับผิดชอบการวิจัย ตัวอย่างพรรณไม้สามารถใช้ในการเปรียบเทียบกับพรรณไม้ในเอกสารวิชาการหรือกับตัวอย่างในหอพรรณไม้

รูปแบบของตัวอย่างพรรณไม้อ้างอิงแบ่งออกเป็นหลายประเภท ได้แก่

- ตัวอย่างแห้ง (dry specimen)
- ตัวอย่างดองในสารละลาย (spirits collection)
- ตัวอย่างเฉพาะส่วน เช่น ผลและเมล็ด (carpological collection)

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง (dry specimen)

ในส่วนของการวิชาการเกษตร ได้มีการจัดเก็บตัวอย่างพรรณไม้ดังกล่าวไว้ในพิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพ (Bangkok Herbarium) ณ อาคารพิพิธภัณฑ์พืชสิรินธร กลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์และพิพิธภัณฑ์พืช สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช บทความนี้มุ่งเน้นการจัดทำตัวอย่างพรรณไม้อ้างอิงในรูปแบบตัวอย่างพรรณไม้แห้ง (dry specimen) โดยมีรายละเอียดการดำเนินงานดังนี้

1. วัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดทำตัวอย่างพรรณไม้แห้ง

การจัดทำตัวอย่างพรรณไม้แห้งอย่างเหมาะสม จำเป็นต้องใช้อุปกรณ์และวัสดุต่าง ๆ ดังนี้:

1.1 แผงอัดพรรณไม้ – เป็นแผ่นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าจำนวนสองแผ่น ใช้ประกบกันเพื่อกดอัดตัวอย่างให้เรียบ ขนาดประมาณ 30×45 ซม. อาจทำจากไม้หรือโลหะ แต่ควรมีน้ำหนักเบา

1.2 เชือกหรือเข็มขัดรัดแผงอัด – ใช้สำหรับมัดแผงอัดให้แน่น โดยนิยมใช้เชือกแบน เช่น ไล่ตะเกียง ขนาดกว้าง 2.5 ซม. ยาว 1.5 เมตร

1.3 กรรไกรตัดกิ่ง – สำหรับตัดและตกแต่งชิ้นส่วนพืชให้เหมาะสมก่อนอัดแห้ง

1.4 ถุงพลาสติกและยางรัด – สำหรับเก็บตัวอย่างพืชระหว่างการเก็บภาคสนาม เพื่อป้องกันการเหี่ยวแห้ง

1.5 กระดาษอัดพรรณไม้ – นิยมใช้กระดาษหนังสือพิมพ์พับครึ่ง คั่นด้วยฟองน้ำหนา 2 ซม. และกระดาษลูกฟูก เพื่อช่วยในการดูดซับน้ำและรักษารูปร่าง

1.6 ป้ายกระดาษสำหรับผูกตัวอย่าง (tag) – สำหรับเขียนหมายเลขของตัวอย่างพรรณไม้ให้ตรงกับสมุดบันทึก

1.7 สมุดบันทึกภาคสนาม – สำหรับบันทึกรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับตัวอย่าง เช่น วันเวลา สถานที่ ชื่อพื้นเมือง ลักษณะนิสัย ถิ่นอาศัย ลักษณะทางกายภาพที่ไม่สามารถบันทึกได้จากตัวอย่างแห้ง

1.8 ดินสอดำ – ใช้สำหรับเขียนข้อมูล เนื่องจากทนต่อน้ำและสารเคมีได้ดีกว่าหมึก

1.9 อุปกรณ์เสริมอื่น ๆ – เช่น กระดาษไข กระดาษทิชชู หรือซองกระดาษ สำหรับเก็บชิ้นส่วนพืชที่หลุดร่วง

2. การเก็บและคัดเลือกชิ้นส่วนพืช

การเลือกชิ้นส่วนพืชเพื่อจัดทำตัวอย่างควรคำนึงถึงขนาดของกระดาษติดตัวอย่าง (ประมาณ 30×42 ซม.) และควรเก็บในจำนวน 3–6 ชุด เพื่อการแลกเปลี่ยนระหว่างหอพรรณไม้ โดยชิ้นส่วนที่เหมาะสม ได้แก่:

- ต้นไม้และไม้พุ่ม – เก็บเป็นกิ่งที่มีใบ ดอก และผล
- ใบ – ควรเลือกใบแก่ที่สมบูรณ์ ไม่เสียหาย
- ดอก – เก็บทั้งดอกตูมและดอกบาน และควรเก็บพร้อมกับใบ
- ผล – ควรเก็บทั้งผลอ่อนและผลแก่ที่ยังติดต้น พร้อมกับใบ
- พืชล้มลุกขนาดเล็ก – ควรเก็บทั้งต้นรวมถึงระบบราก

3. การจัดวางตัวอย่างพรรณไม้แห้ง

การจัดวางตัวอย่างต้องพิจารณาตามลักษณะของพืชแต่ละชนิด เช่น:

- พืชใบยาว: พับใบรูปตัว V, N, W หรือ M
- พืชขนาดใหญ่: แยกชิ้นส่วนก่อนอัด
- พืชใบหรือกลีบบาง: ใช้กระดาษไขรองเพื่อป้องกันการฉีกขาด
- พืชใบหรือกลีบหนา: ควรแช่ในแอลกอฮอล์หรือฟอร์มาลินก่อนอัด
- พืชน้ำ: ใช้ถาดน้ำจัดรูปทรงก่อนอัด
- พืชมีหนาม: ตัดแต่งหนามก่อนอัด หรือเก็บแยกใส่ซอง
- พืชใบหลายรูปแบบ: ควรเก็บให้ครบองค์ประกอบของพืช

4. การอัดและการอบตัวอย่างพรรณไม้

4.1 การอัดตัวอย่าง – วางตัวอย่างบนกระดาษหนังสือพิมพ์ พับครึ่ง ปิดด้วยฟองน้ำและกระดาษลูกฟูก แล้วใช้แสกอัดและเชือกมัดให้แน่น

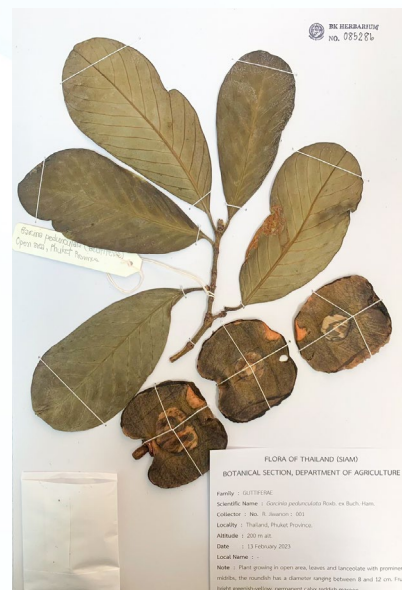
4.2 การอบแห้ง – นำแผงอัดเข้าเตาอบที่อุณหภูมิ 65–70°C เป็นเวลา 3–5 วัน หรือใช้การตากแดดโดยต้องเปลี่ยนกระดาษ ฟองน้ำ และลูกฟูกทุกวันเพื่อป้องกันเชื้อรา การตากแดดมีข้อดีคือสามารถรักษาสีสนของพรรณไม้ไว้ได้ใกล้เคียงธรรมชาติ

เอกสารอ้างอิง:

Bridson, D. & Forman, L. (Eds.). (2004). *The Herbarium Handbook* (3rd ed.). Royal Botanic Gardens, Kew

ตัวอย่างพรรณไม้แห้งอ้างอิงในงานวิจัย (Voucher specimens) ที่เก็บรักษาไว้ในพิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพ

▲ การจัดเรียงตัวอย่างพรรณไม้ในตู้เก็บตัวอย่างพรรณไม้ในพิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพ

อุปกรณ์การอัดตัวอย่างพรรณไม้แห้ง

◀ การจัดวางตัวอย่าง
พรรณไม้จำพวก
หญ้าหรือกก

การจัดวางตัวอย่าง ▶
พรรณไม้ที่มีลักษณะ
เป็นไม้ล้มลุก
ขนาดเล็ก

▲ การอัดตัวอย่างพรรณไม้ลงแผ่นอัด

◀ แฝงอัดตัวอย่าง
พรรณไม้อบ
โดยใช้ตู้อบ

▶ แฝงอัดตัวอย่าง
พรรณไม้อบโดยใช้
แสงอาทิตย์

ตัวอย่างพรรณไม้แห้งหลังจากการอัด
และอบในตู้อบตัวอย่างพรรณไม้

ตัวอย่างพรรณไม้แห้งหลังจากการอัด
และทำให้แห้งด้วยการตากแดด

ตัวอย่างพรรณไม้ดอง (Spirit Collection)

การจัดเก็บตัวอย่างพรรณไม้ดอง (Spirit Collection) เป็นหนึ่งในวิธีการเก็บรักษาตัวอย่างพรรณไม้อ้างอิงทางวิชาการ (Voucher Specimen) ที่เหมาะสมกับพรรณไม้บางกลุ่มที่ไม่สามารถจัดทำเป็นตัวอย่างแห้งได้อย่างสมบูรณ์ โดยเฉพาะพืชที่มีลักษณะโครงสร้างทางสัณฐานวิทยาบอบบาง เช่น ใบหรือดอกที่หลุดร่วงง่าย พืชที่มีผลสดขนาดใหญ่ หรือพืชที่มีลำต้นอวบน้ำ ตัวอย่างของพืชในกลุ่มนี้ ได้แก่ พืชวงศ์ชบา (Gesneriaceae) วงศ์กล้วยไม้ (Orchidaceae) วงศ์ขิง (Zingiberaceae) วงศ์แตงกวา (Cucurbitaceae) และวงศ์มะม่วง (Anacardiaceae) เป็นต้น

กรมวิชาการเกษตร ได้จัดเก็บรักษาตัวอย่างพรรณไม้ดองไว้ที่พิพิธภัณฑสถานพืชกรุงเทพฯ (Bangkok Herbarium) ภายในอาคารพิพิธภัณฑสถานพืชสิรินธร กลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์และพิพิธภัณฑสถานพืช สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช เพื่อเป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการ และส่งเสริมการศึกษาวิจัยด้านอนุกรมวิธานพืช พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน และการคุ้มครองพันธุ์พืช

1. การใช้สารเคมีในการจัดทำตัวอย่างพรรณไม้ดอง

การเลือกใช้สารเคมีสำหรับการดองพืชมีความหลากหลายขึ้นอยู่กับลักษณะของตัวอย่างและวัตถุประสงค์ในการเก็บรักษา โดยมีสารละลายที่นิยมใช้ ดังนี้:

- เอทิลแอลกอฮอล์ 70%: ใช้ได้กับพืชทุกชนิด รวมทั้งพืชกลุ่มไบรโอไฟต์ เป็นมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล
- เอทิลแอลกอฮอล์ 50%: เหมาะสำหรับดองสาหร่ายที่มีลักษณะบอบบาง
- ฟอร์มาลิน 10%: ใช้กับสาหร่ายหรือพืชน้ำ เพื่อวัตถุประสงค์ในการศึกษาทางจุลทรรศน์
- น้ำ:แอลกอฮอล์:ฟอร์มาลิน (6:3:1): เหมาะสำหรับพืชทั่วไป ให้ผลในการเก็บรักษาโครงสร้างเนื้อเยื่อได้ดี
- FAA (Formalin–Acetic Acid–Alcohol): ใช้ในงานศึกษาทางกายวิภาคและเทคนิคทางจุลกายวิภาค (Microtechnique)

สำหรับพืชที่ต้องการรักษาสีเขียวหรือสีแดง มีการใช้สารละลายเฉพาะสูตร เช่น สูตรของ Hesler หรือสูตรผสมทองแดง (Copper salts) ซึ่งช่วยรักษาสีของตัวอย่างพรรณไม้ให้ใกล้เคียงกับธรรมชาติ

ตัวอย่างพรรณไม้ดองในพิพิธภัณฑสถานพืชกรุงเทพฯ ส่วนใหญ่ใช้สารละลายเอทิลแอลกอฮอล์ 70% เนื่องจากสามารถเก็บรักษาพรรณไม้ได้หลากหลายชนิด และสามารถคงสภาพโครงสร้างได้นาน อย่างไรก็ตาม สารละลายดังกล่าวอาจทำให้สีสันทของพืชจางลงได้ จึงจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนถ่ายสารละลายเป็นระยะ เพื่อป้องกันการเสื่อมสภาพของตัวอย่าง

2. อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดทำตัวอย่างพรรณไม้ดอง

การจัดทำตัวอย่างพรรณไม้ดองอย่างถูกต้องจำเป็นต้องใช้อุปกรณ์เฉพาะ ได้แก่:

1. ขวดสุญญากาศพร้อมฝาปิดแน่นหนา
2. เอทิลแอลกอฮอล์ 70%
3. พาราฟิล์ม สำหรับปิดขอบฝาขวด
4. มีดหรือกรรไกรสำหรับตัดแต่งชิ้นพรรณไม้
5. กลีเซอรอล สำหรับป้องกันการเปื่อยยุ่ยของตัวอย่าง
6. ป้ายกระดาษ (Tag) สำหรับระบุหมายเลขตัวอย่าง
7. สมุดบันทึกภาคสนาม
8. ดินสอดำ (ใช้แทนปากกาเพื่อลดการเลอะเลือน)
9. ป้ายข้อมูลพรรณไม้ (Label) ที่ใช้สำหรับบันทึกข้อมูลทางวิชาการของตัวอย่าง

3. วิธีการเตรียมและจัดทำตัวอย่างพรรณไม้ดอง

3.1 การเก็บและคัดเลือกชิ้นพืช

ควรหลีกเลี่ยงพืชที่เหี่ยวแห้ง ถูกแมลงกัดกิน หรือเป็นโรค โดยเลือกเก็บเฉพาะชิ้นส่วนที่สมบูรณ์ สะอาด และมีขนาดพอเหมาะกับภาชนะที่จะใช้บรรจุ

3.2 การเตรียมตัวอย่าง

- ผลไม้ขนาดใหญ่ควรผ่าตามขวางและตามยาว เพื่อให้เห็นลักษณะภายใน
- พืชที่มีลักษณะบอบบางควรเก็บทั้งต้น รวมถึงราก ใบ และดอก พร้อมติดป้าย (tag) ภายในขวด

3.3 การใช้สารละลายสำหรับดอง

เติมสารละลายเอทิลแอลกอฮอล์ 70% ให้ท่วมตัวอย่างพืช หยดกลีเซอรอลประมาณ 5 มิลลิลิตรลงไป จากนั้นติดฉลากระบุข้อมูล (Label) บริเวณขวด และปิดฝาพร้อมหุ้มพาราฟิล์ม ก่อนนำตัวอย่างไปจัดเก็บ

แหล่งอ้างอิง

Bridson, D. and Forman, L. (1992). *The Herbarium Handbook*. Great Britain: Whitstable Litho.

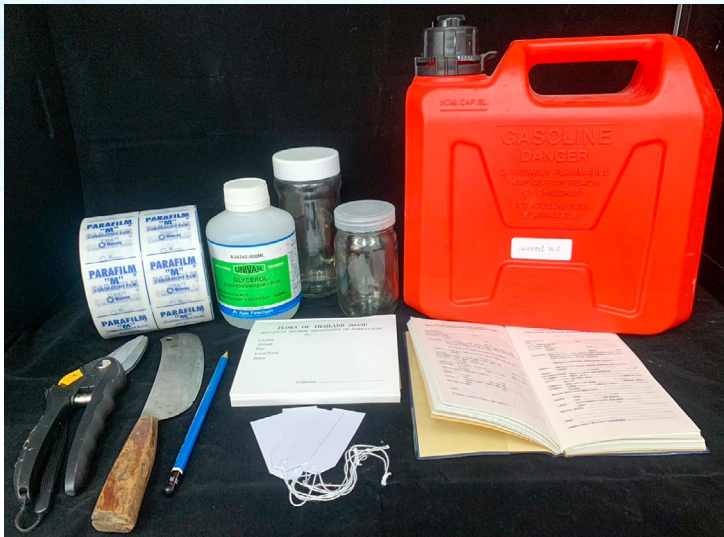
อุทัยวรรณ โกวิทวที และสาธิต โกวิทวที. (2547). *การเก็บรักษาตัวอย่างพืชและสัตว์*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ตัวอย่างพรรณไม้ดองในพิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพ

▲ ตัวอย่างพืชที่นำมาทำตัวอย่างพรรณไม้ดอง

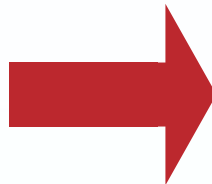

อุปกรณ์การจัดทำตัวอย่างดอง
พรรณไม้ดอง

ขั้นตอนการจัดทำตัวอย่างพรรณไม้ดอง

▲ ตัวอย่างสดนำมาตัดแต่งและ
ใส่ในขวด พร้อมใส่ tag

▲ เติมน้ำละลายเอทิลแอลกอฮอล์
70 เปอร์เซ็นต์

▲ ปิดฝาขวด และพันด้วย
พาราฟิล์ม

▲ ปิดแผ่นบันทึกลักษณะ
ข้อมูลพรรณไม้ (Label)

▲ หยดกลีเซอรอล ปริมาณ
5 มิลลิลิตร

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นางสาวธิดาภรณ์ แสนอุดม ผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช

คณะทำงานรวบรวมและจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานของสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ประจำปี พ.ศ. 2567

นางสาวสุมาลี ทองดอนแอ	ประธานคณะทำงาน
นางสาวนงลักษณ์ ปิ่นเพชร	คณะทำงานและเลขานุการ
นางสาวชาลิสา แจ่มสกุล	คณะทำงาน
ว่าที่ร้อยตรีชัยนาท ชุ่มเงิน	คณะทำงาน
นางวาสนา แก้วบุตรตา	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
นางสาวนิภาพร จันทรังศรี	คณะทำงาน
นายสมัคร รัตนทิพย์	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

ที่มาของข้อมูล

ฝ่ายบริหารทั่วไป
 กลุ่มวิจัยการคุ้มครองพันธุ์พืช
 กลุ่มวิจัยอนุสัญญาไฮเดสด้านพืช
 กลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์และพันธุศาสตร์พืช

ออกแบบรูปเล่มและงานกราฟฟิก

นายสมัคร รัตนทิพย์

Annual Report 2024

<https://www.doa.go.th/pvp/>

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร
เลขที่ 50 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร
กรุงเทพมหานคร 10900
โทรศัพท์ : 0 2579 6744 แฟกซ์ : 0 2947 7214
E-mail : pvpo@doa.in.th

